FRYDERYK CHOPIN

SONATY
op. 35, 58

WYDANIE NARODOWE
Redaktor naczelny: JAN EKIER

FUNDACJA WYDANIA NARODOWEGO
POLSKIE WYDAWNICTWO MUZYCZNE
KRAKÓW 2021

SERIA A. UTWORY WYDANE ZA ŻYCIA CHOPINA. TOM X

Redakcja tomu: Jan Ekier, Paweł Kamiński

Do każdego tomu dołączone są w formie luźnej wkładki *Komentarz wykonawczy* i *Komentarz źródłowy (skrócony).*

Pełne *Komentarze źródłowe* do poszczególnych tomów będą publikowane oddzielnie.

Wydany w oddzielnym tomie *Wstęp do Wydania Narodowego Dzieł Fryderyka Chopina 1. Zagadnienia edytorskie* obejmuje całokształt ogólnych problemów wydawniczych, zaś *Wstęp… 2. Zagadnienia wykonawcze* – całokształt ogólnych problemów interpretacyjnych.

Wydana pośmiertnie *Sonata c-moll* op. 4 znajduje się w tomie *Dzieła różne* (28 B IV).

Editors of this Volume: Jan Ekier, Paweł Kamiński

A *Performance Commentary* and *Source Commentary (abridged)* are included in each volume in the form of a loose insert.

Full *Source Commentaries* on each volume will be published separately.

The *Introduction to the National Edition of the Works of Fryderyk Chopin 1. Editorial Issues*, published as a separate volume, covers general matters concerning the publication. The *Introduction… 2. Performance Issues* covers all general questions of interpretation.

The *Sonata in C minor* Op. 4, published posthumously, is to be found in the volume *Various Works* (28 B IV).

1. Sonata Op. 35

Grave page / s. 11

SCHERZO page / s. 21

MARCHE page / s. 30

FINALE page / s. 34

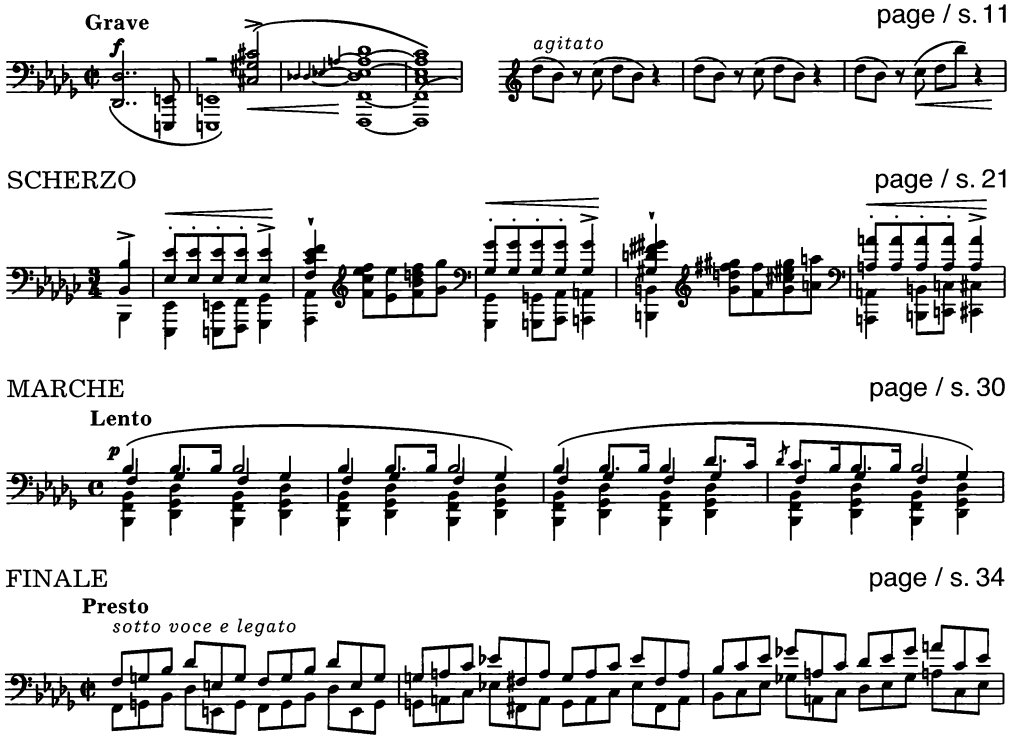

2. Sonata Op. 58

page / s. 38

SCHERZO page / s. 54

Largo page / s. 60

FINALE page / s. 67

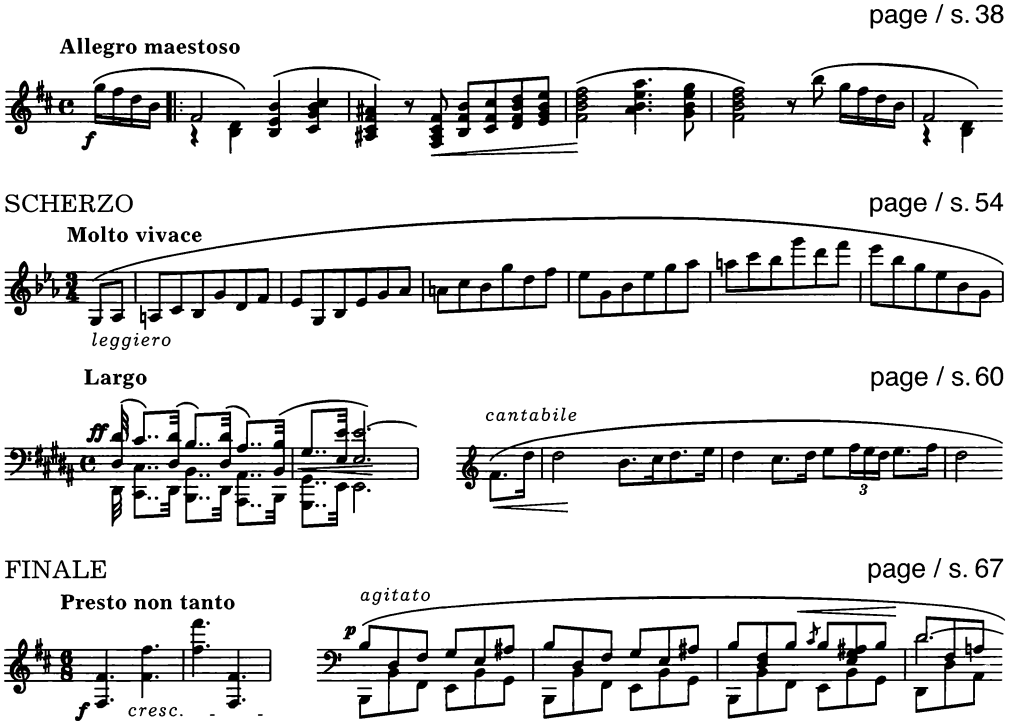

Sonate

op. 35

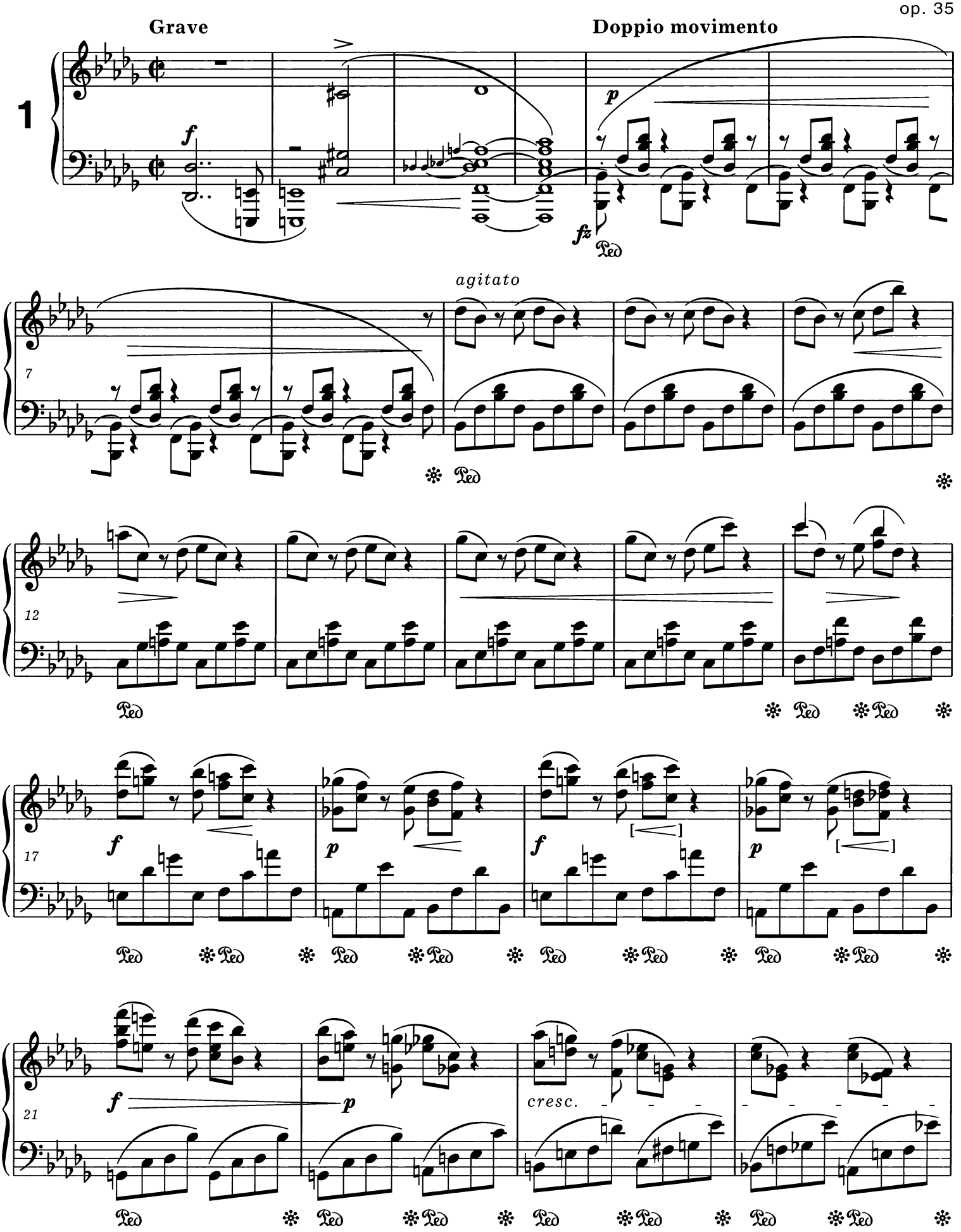

© 1995 by Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków, Poland. All rights reserved.

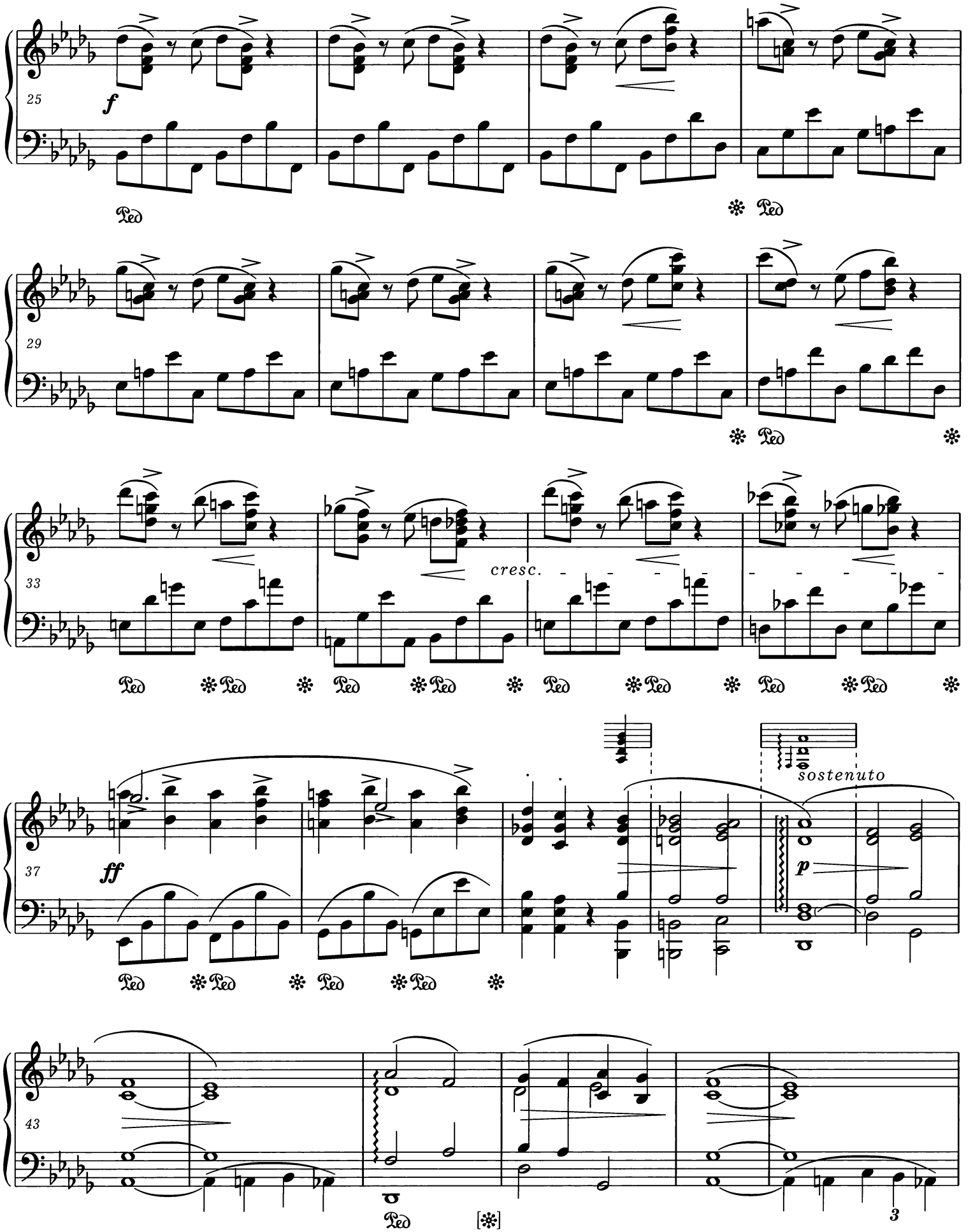
25
f
Ped
29
33
cresc.
37
ff
sostenuto
p
43
[*]
3

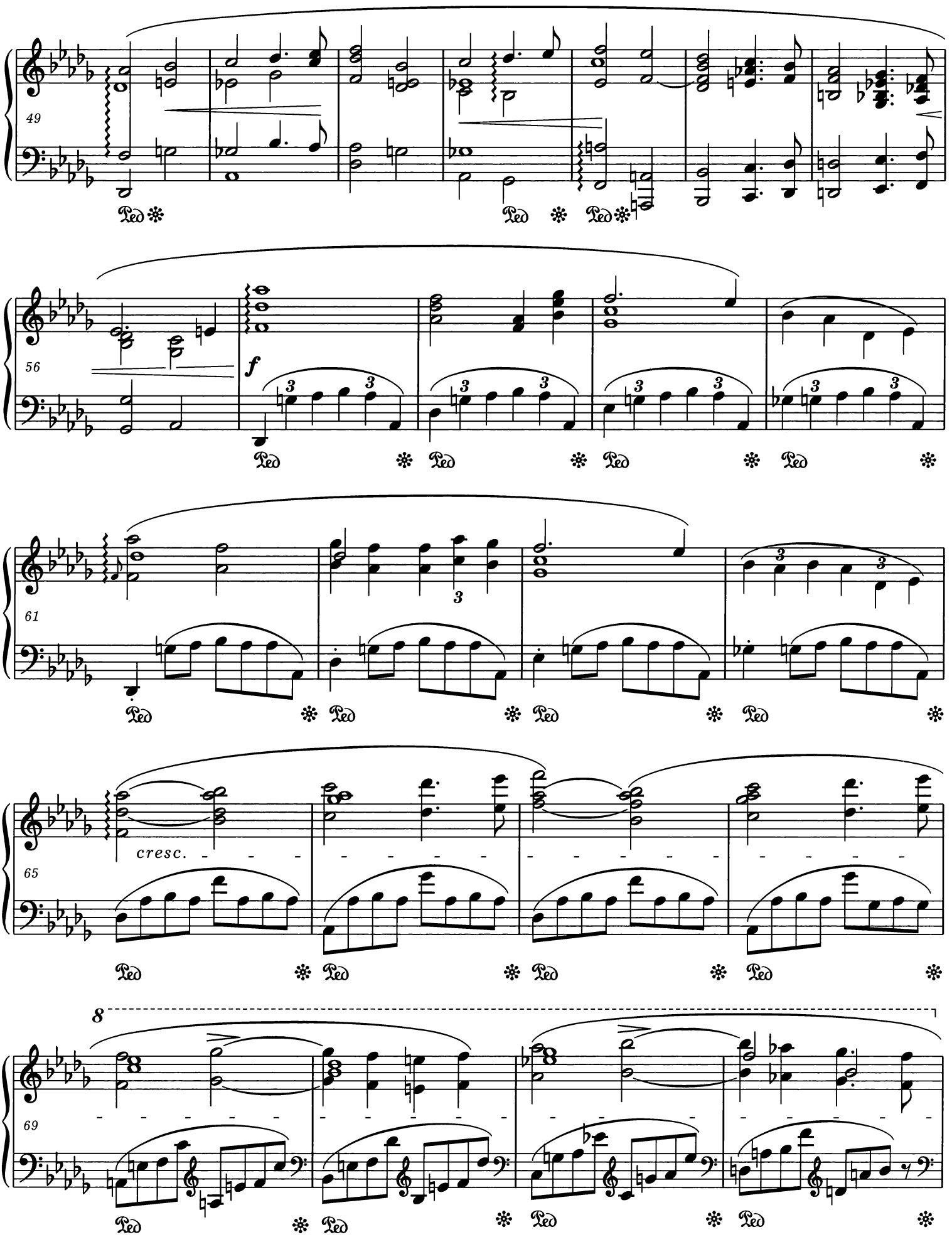
49
56
f
61
cresc.
65
8
69

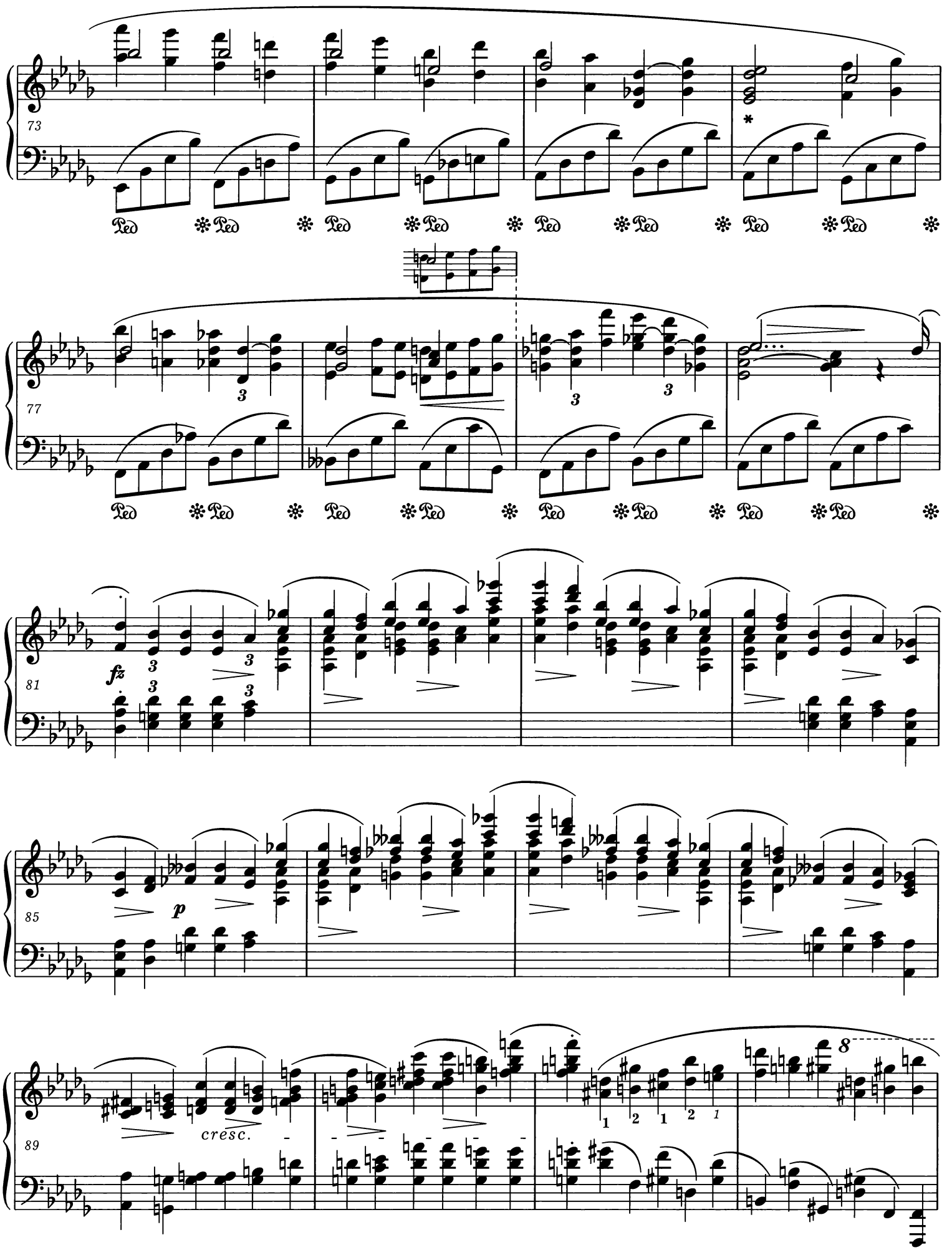

* Patrz *Komentarz źródłowy.*
Vide *Source Commentary.*

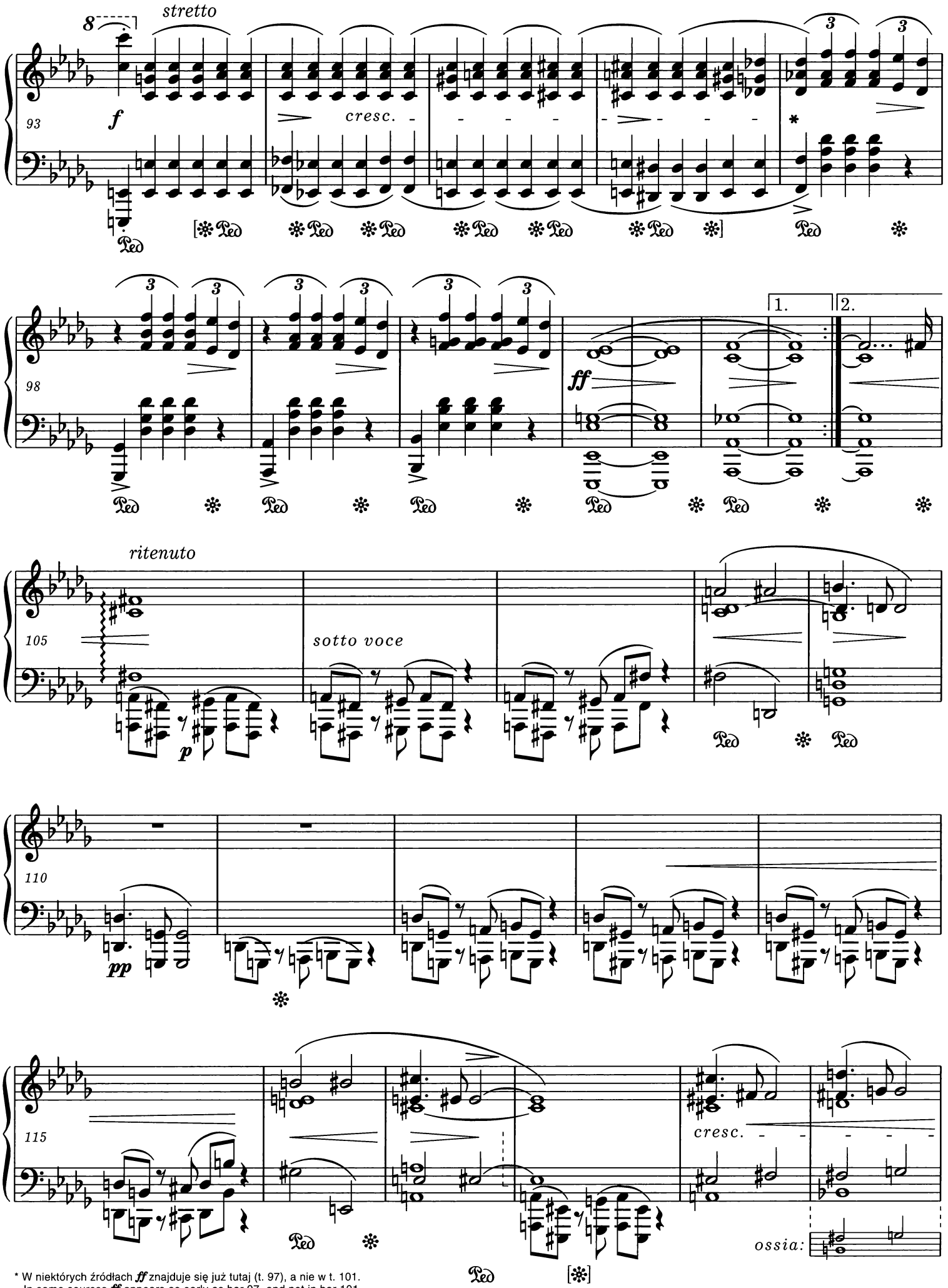

* W niektórych źródłach ***ff*** znajduje się już tutaj (t. 97), a nie w t. 101.
In some sources ***ff*** appears as early as bar 97, and not in bar 101.

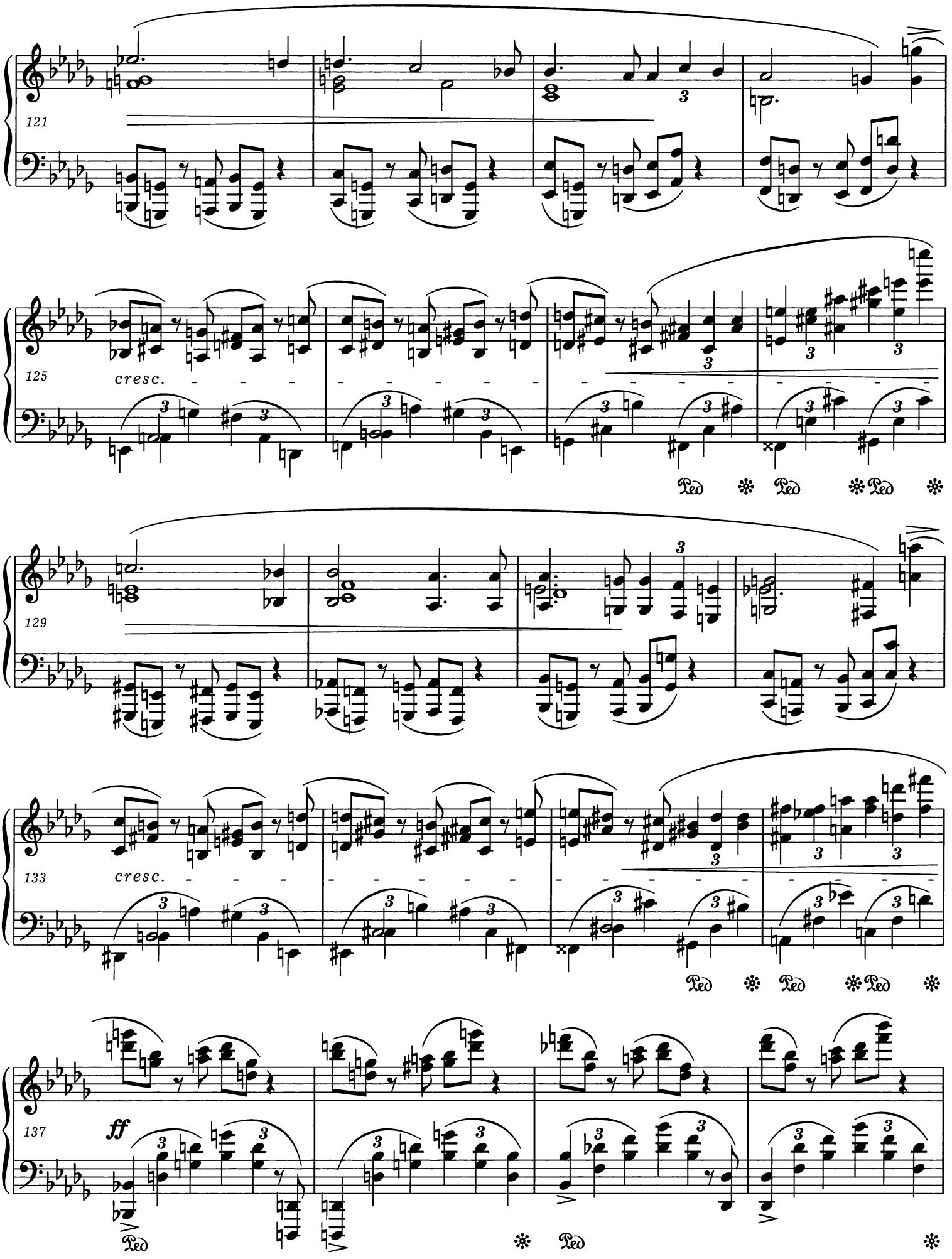
121
125
cresc.
Ped
Ped
Ped
129
133
cresc.
Ped
Ped
Ped
137
ff
Ped
Ped

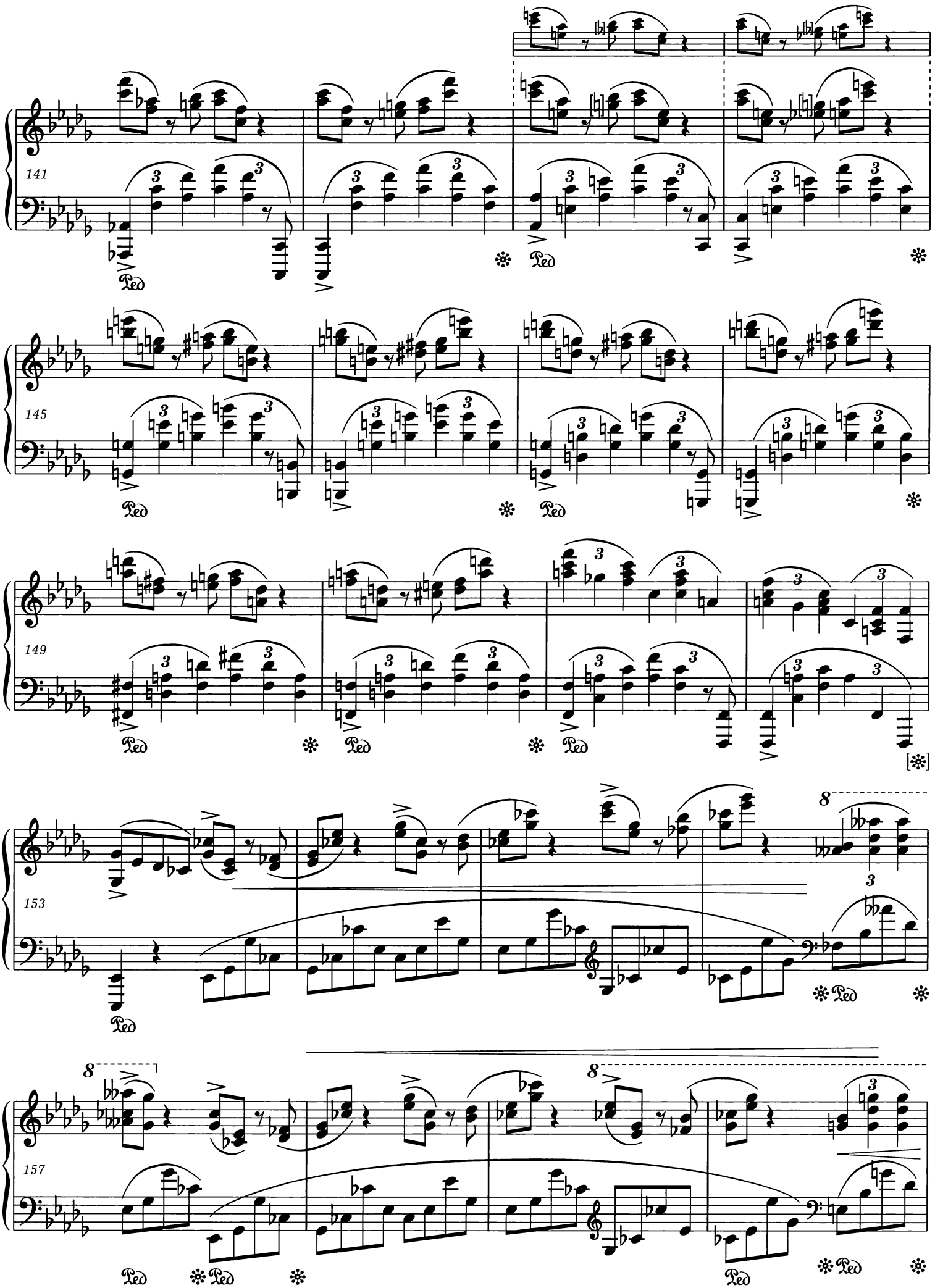
141
Ped
145
Ped
149
Ped
[*]
153
Ped
157
Ped

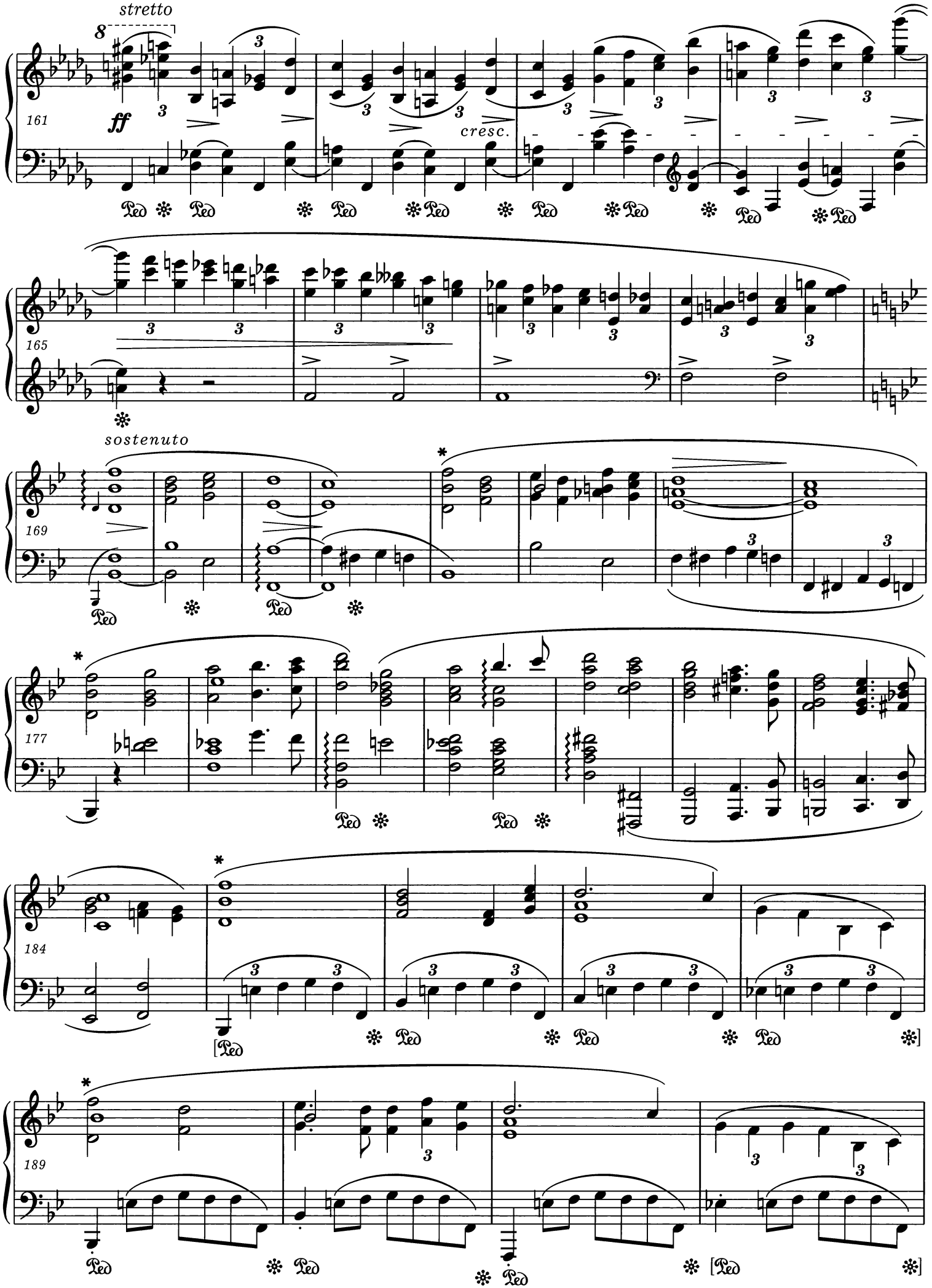

* Chopin najprawdopodobniej uważał arpeggia oznaczonych akordów za oczywiste – stąd brak wężyków.
Chopin most probably considered the presence of arpeggios before the indicated chords as obvious – hence the lack of wavy lines.

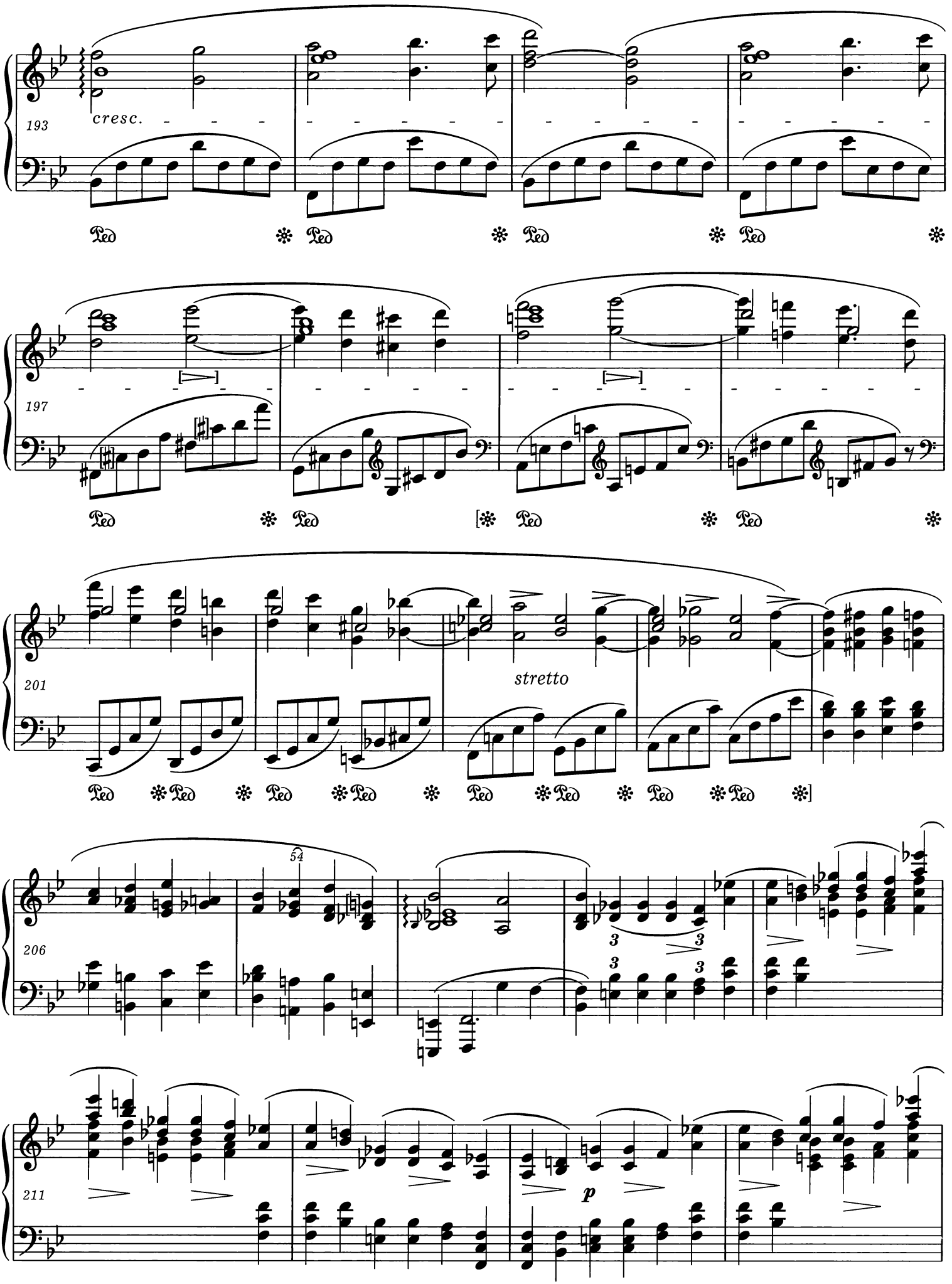
193
cresc.
197
stretto
201
54
206
211
p

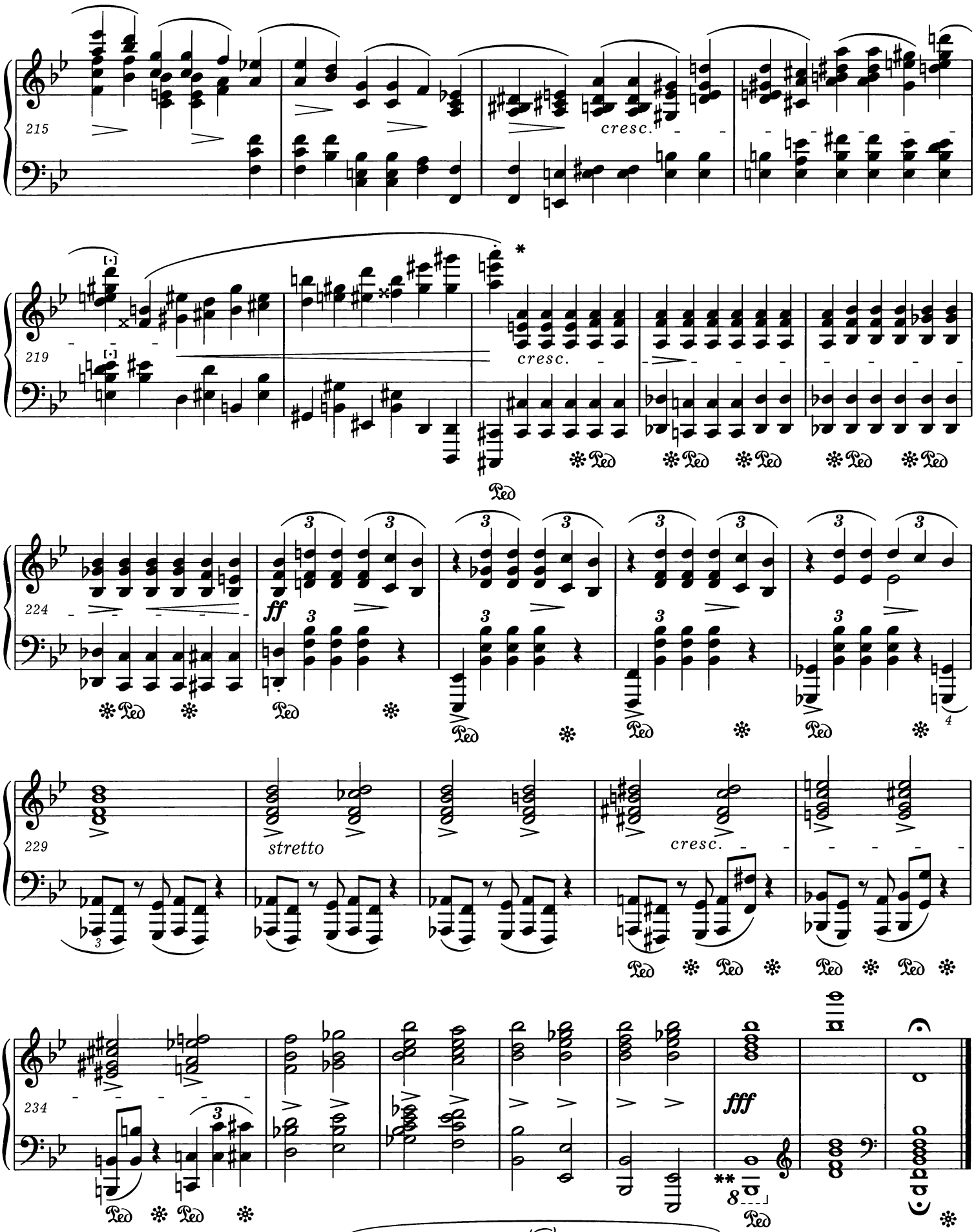

* Inna autentyczna wersja łukowania i akcentacji:
Another authentic version of slurring and accentuation:

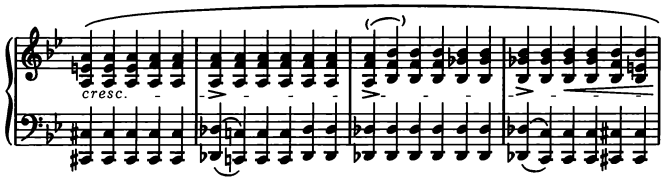

. Por. *Komentarz źródłowy.*
. Cf. *Source Commentary.*

** W źródłach oktawa B_1-B (skala fortepianu Chopina sięgała tylko do C_1).
In the sources an octave $B\flat_1$-$B\flat$ (Chopin's piano only went down to C_1).

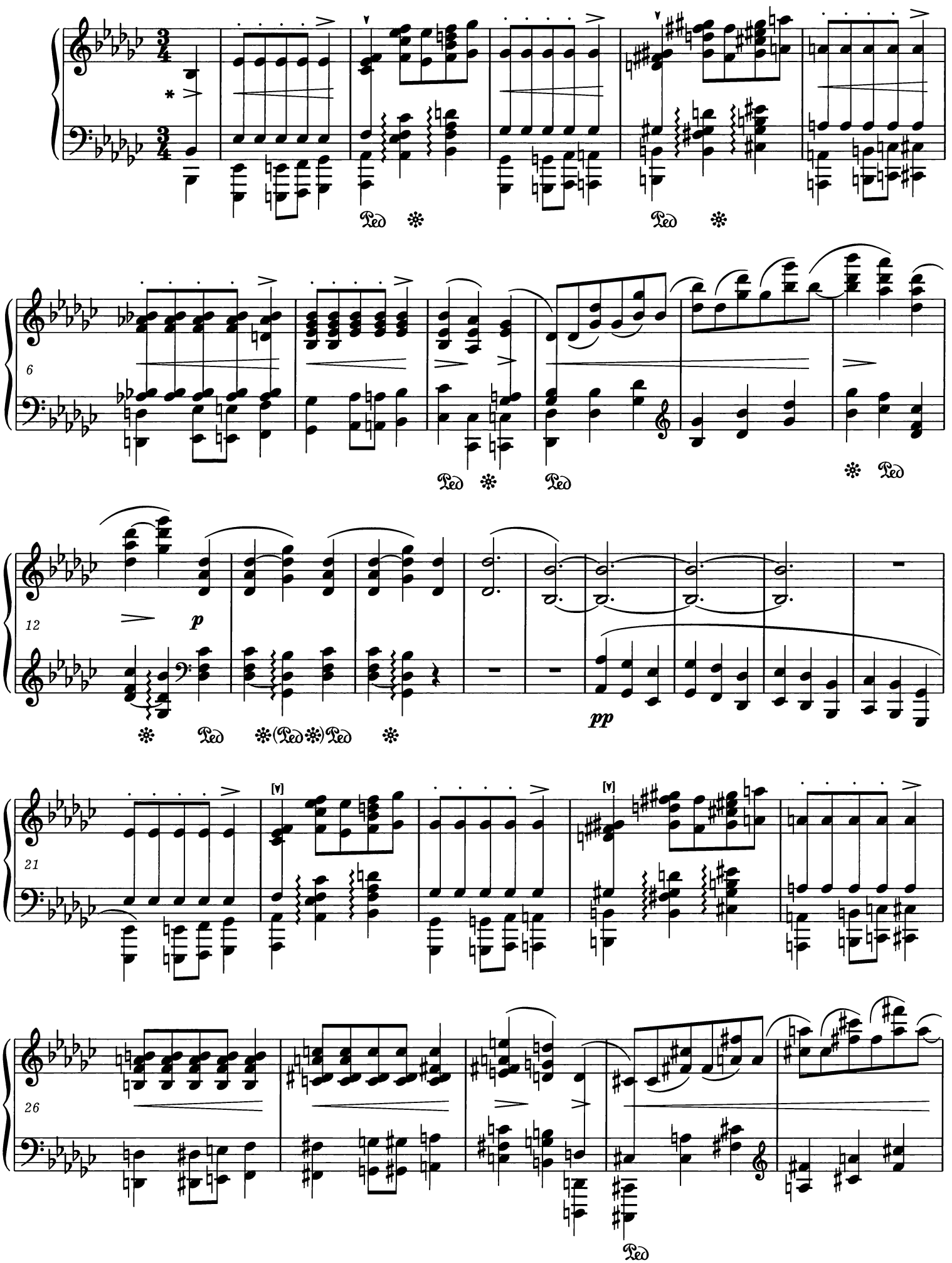

* W niektórych źródłach zamiast > jest *f*.
In some sources there is a *f* instead of >.

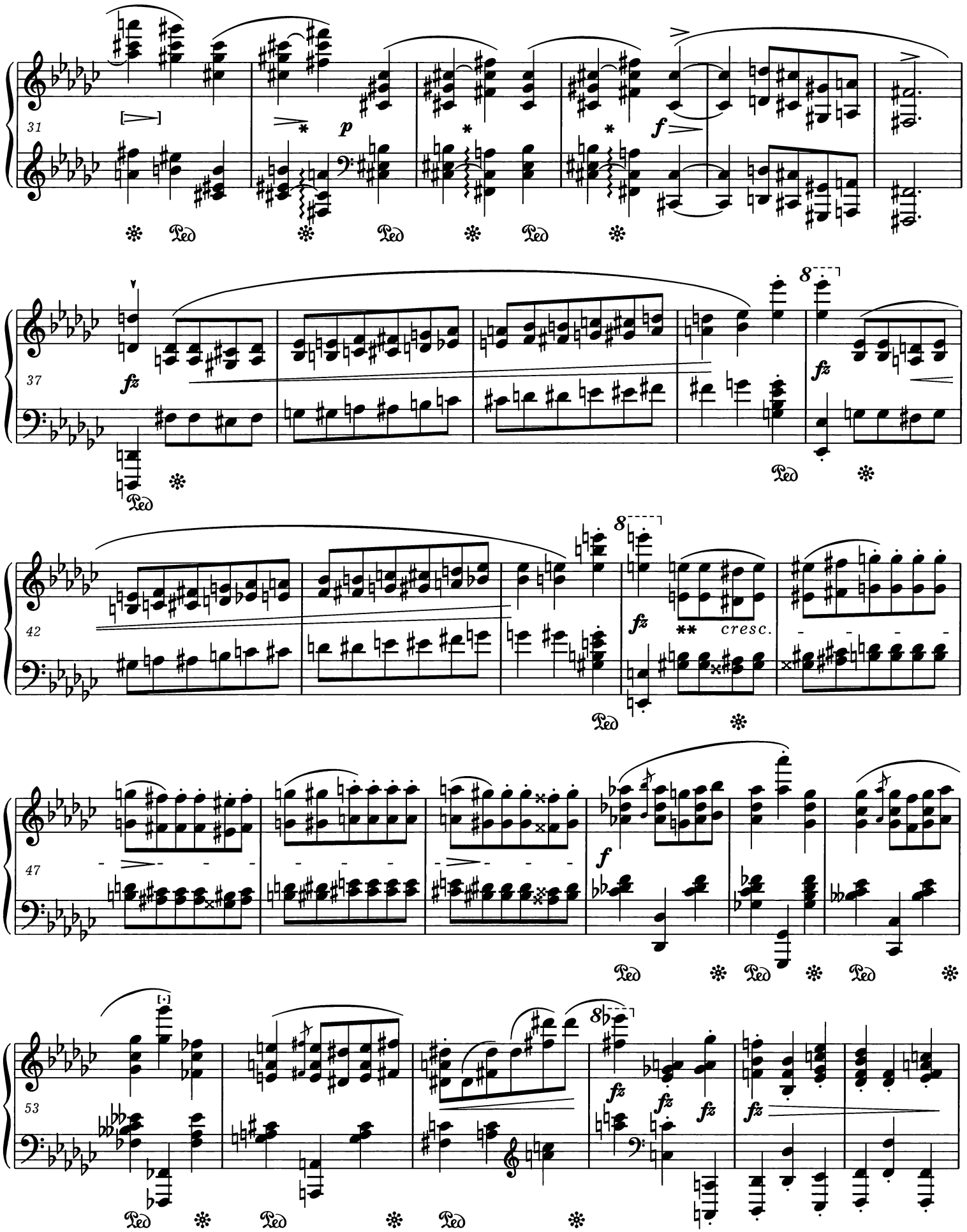

* W źródłach w t. 32-34 (i w analogicznych t. 220-222) brak łuków przetrzymujących dźwięki cis w obu rękach i znaków *arpeggio* dla l.r. Względy wykonawcze przemawiają za przeoczeniem tych oznaczeń przez Chopina.

* In the sources in bars 32-34 (and in the analogous bars 220-222) there are no ties joining the c♯ notes in both hands, and no arpeggio signs in the L.H. Performance considerations argue in favour of Chopin having overlooked these markings.

** Inna autentyczna wersja oznaczeń dynamicznych:
Another authentic version of dynamic markings:

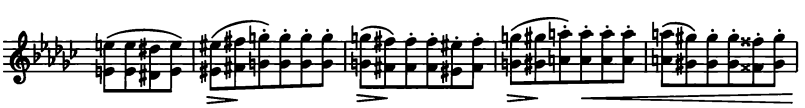

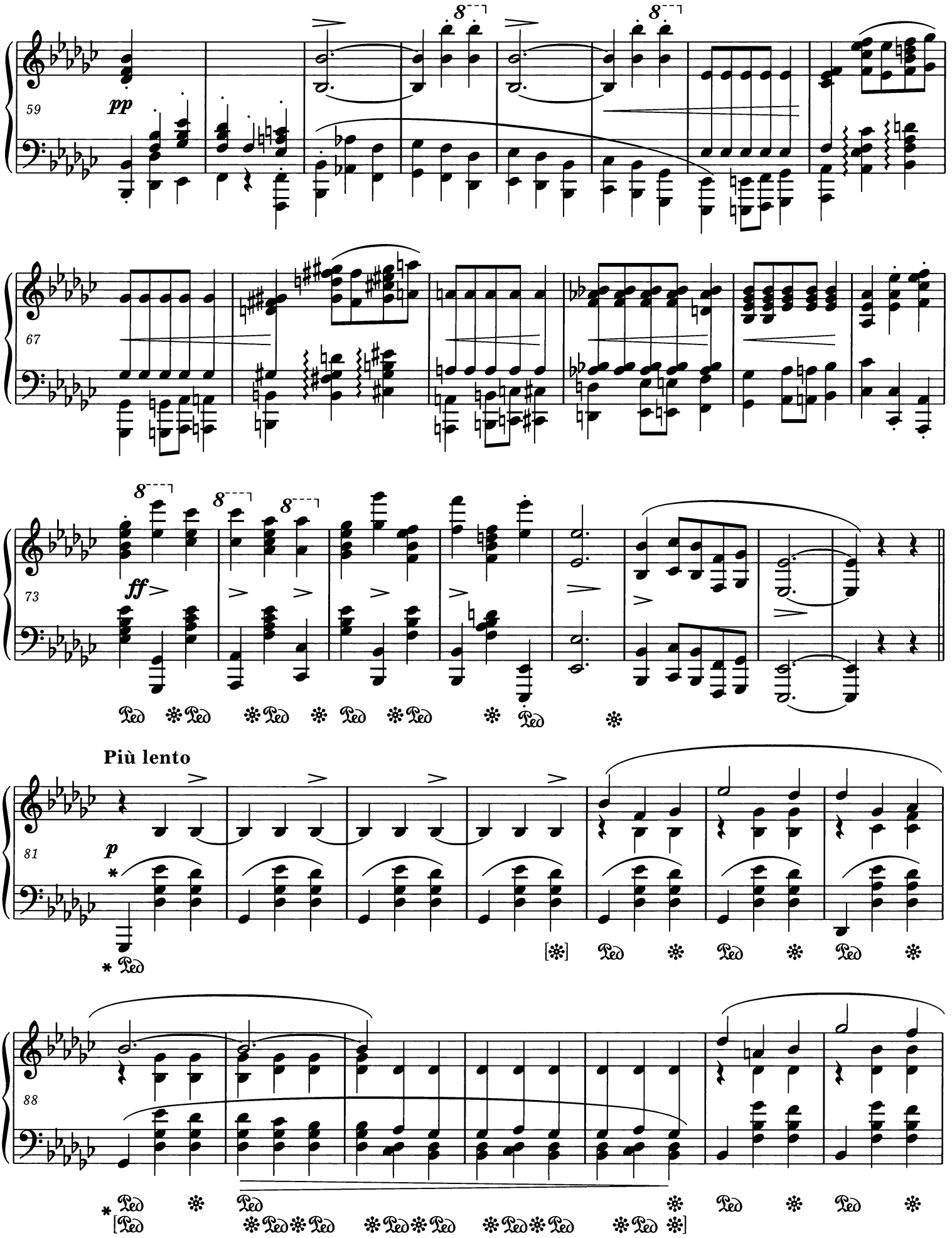

* Patrz *Komentarz wykonawczy* i *źródłowy*.
Vide Performance and *Source Commentaries*.

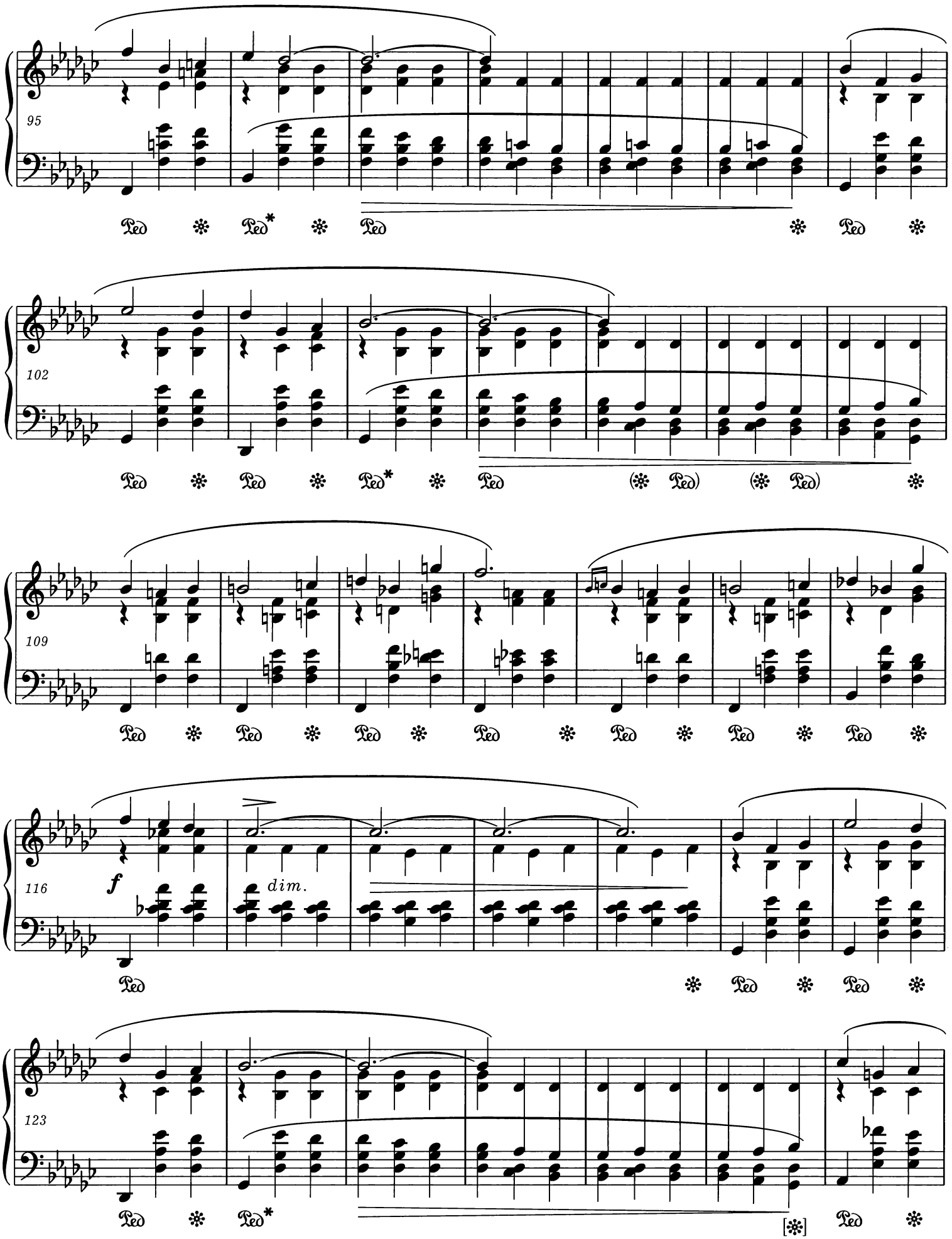

* Pedalizacja – patrz t. 88-92.
For pedalling vide bars 88-92.

PWM-9731

130

Ped ✻ Ped ✻ Ped* ✻

137

tr tr

Ped ✻ Ped ✻ Ped ✻ Ped ✻ Ped ✻

(144)

p

150

156

Ped ✻ Ped ✻ Ped ✻ Ped ✻

**

* Pedalizacja – patrz t. 88-92.
For pedalling vide bars 88-92.

** Inne odczytanie niejasnego w źródłach łuku:
Another interpretation of the slur (tie?) that is unclear in the sources:

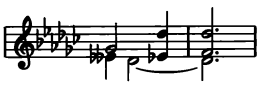

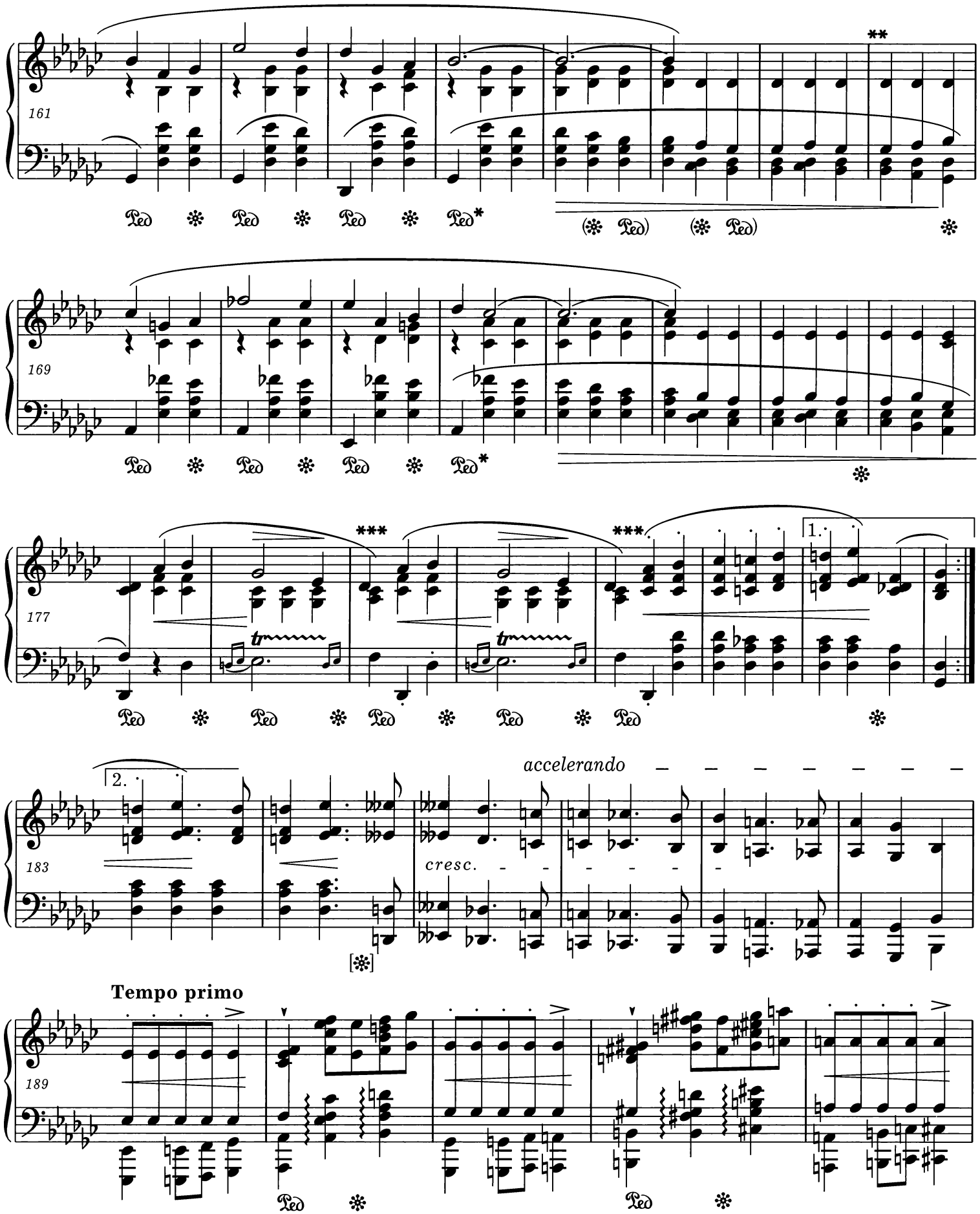

* Pedalizacja – patrz t. 88-92.
For pedalling vide bars 88-92.

** W źródłach prawdopodobnie omyłkowo – por. t.128 – takt ten jest identyczny z poprzednim:
In the sources, probably erroneously – cf. bar 128 – this bar is identical with the previous one:

. Patrz *Komentarz źródłowy*.
. *Vide Source Commentary*.

*** W niektórych źródłach prawa ręka ma następujące łukowanie:
In some sources the R.H. has the following slurring:
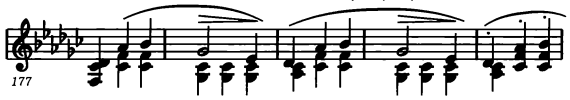

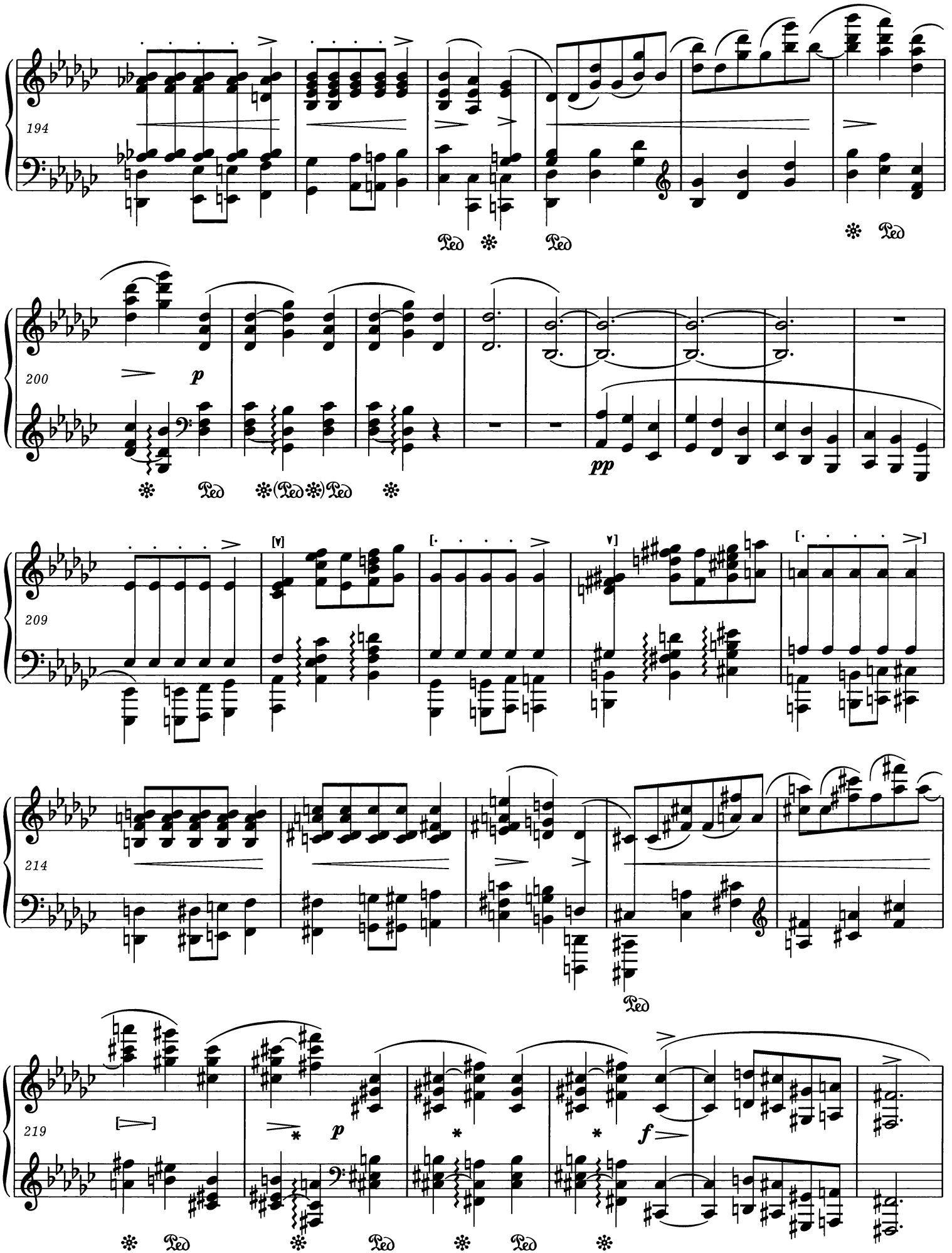

* Patrz uwaga na s. 22.
Vide note on page 22.

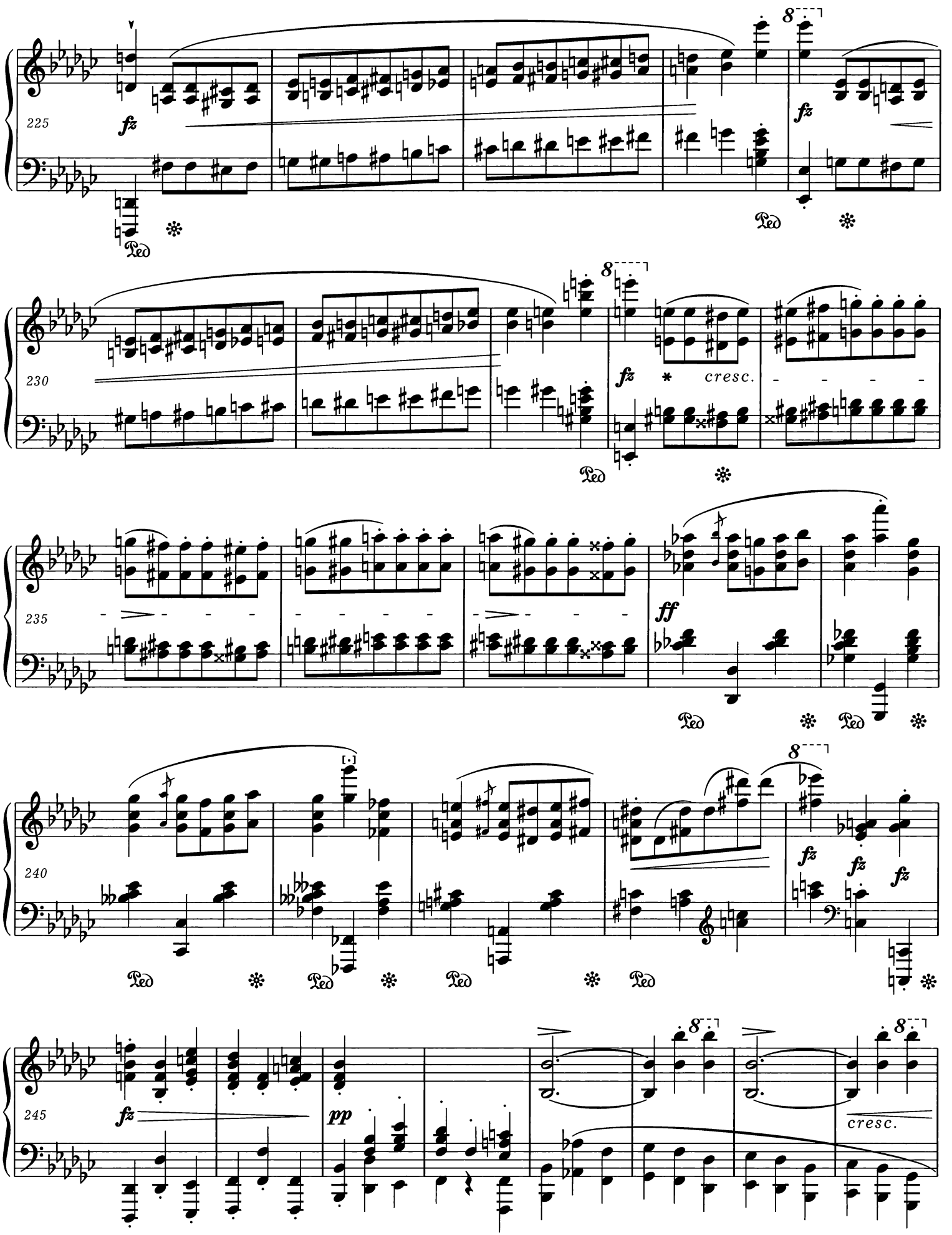

* Inne autentyczne oznaczenia dynamiczne – patrz uwaga na s. 22.
For different authentic dynamic markings *vide* note on page 22.

253

258

ff

264

dim. *rallentando*

p

271

lento

smorz.

279

* W jednym ze źródeł ostatni akord prawdopodobnie błędnie brzmi:
In one of the sources, probably erroneously, the final chord reads:

. Patrz *Komentarz źródłowy.*
. *Vide Source Commentary.*

MARCHE*

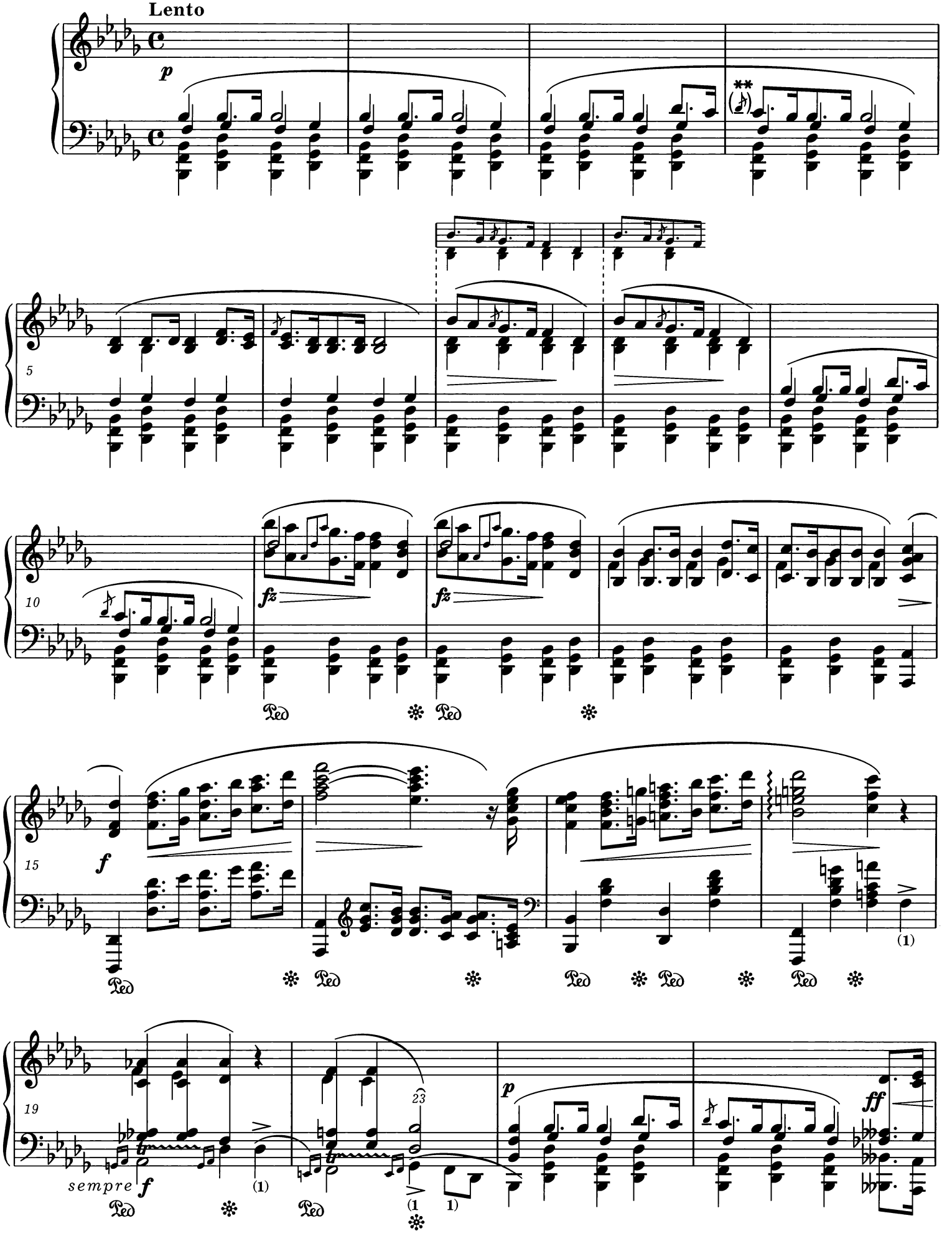

* We wcześniejszych źródłach tytuł brzmiał *Marche funèbre*. Patrz *Komentarz źródłowy*.
In the earlier sources the title was *Marche funèbre. Vide Source Commentary.*

** Patrz *Komentarz źródłowy*.
Vide Source Commentary.

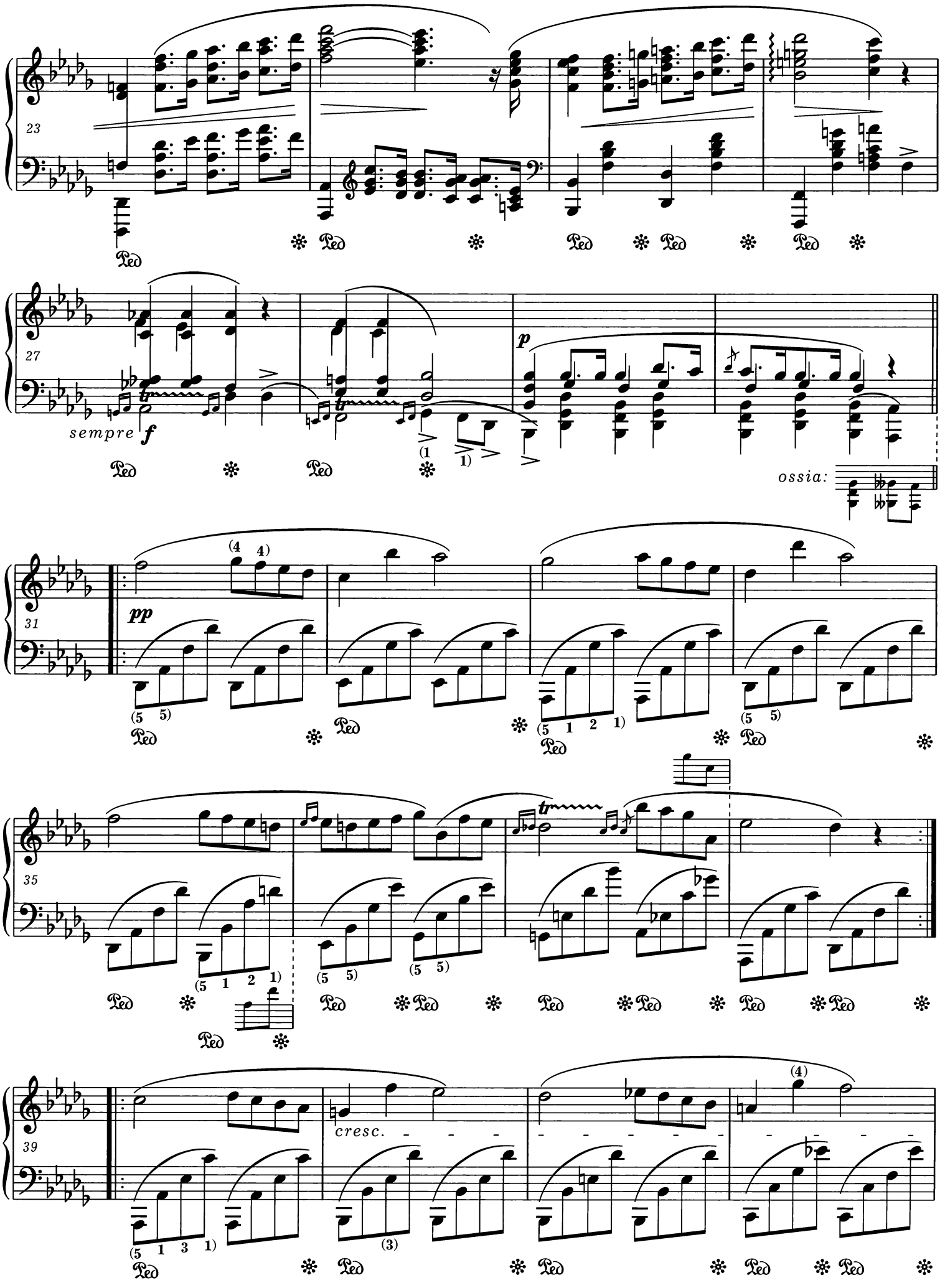
23
Ped
27
sempre f
p
ossia:
31
pp
35
tr
39
cresc.

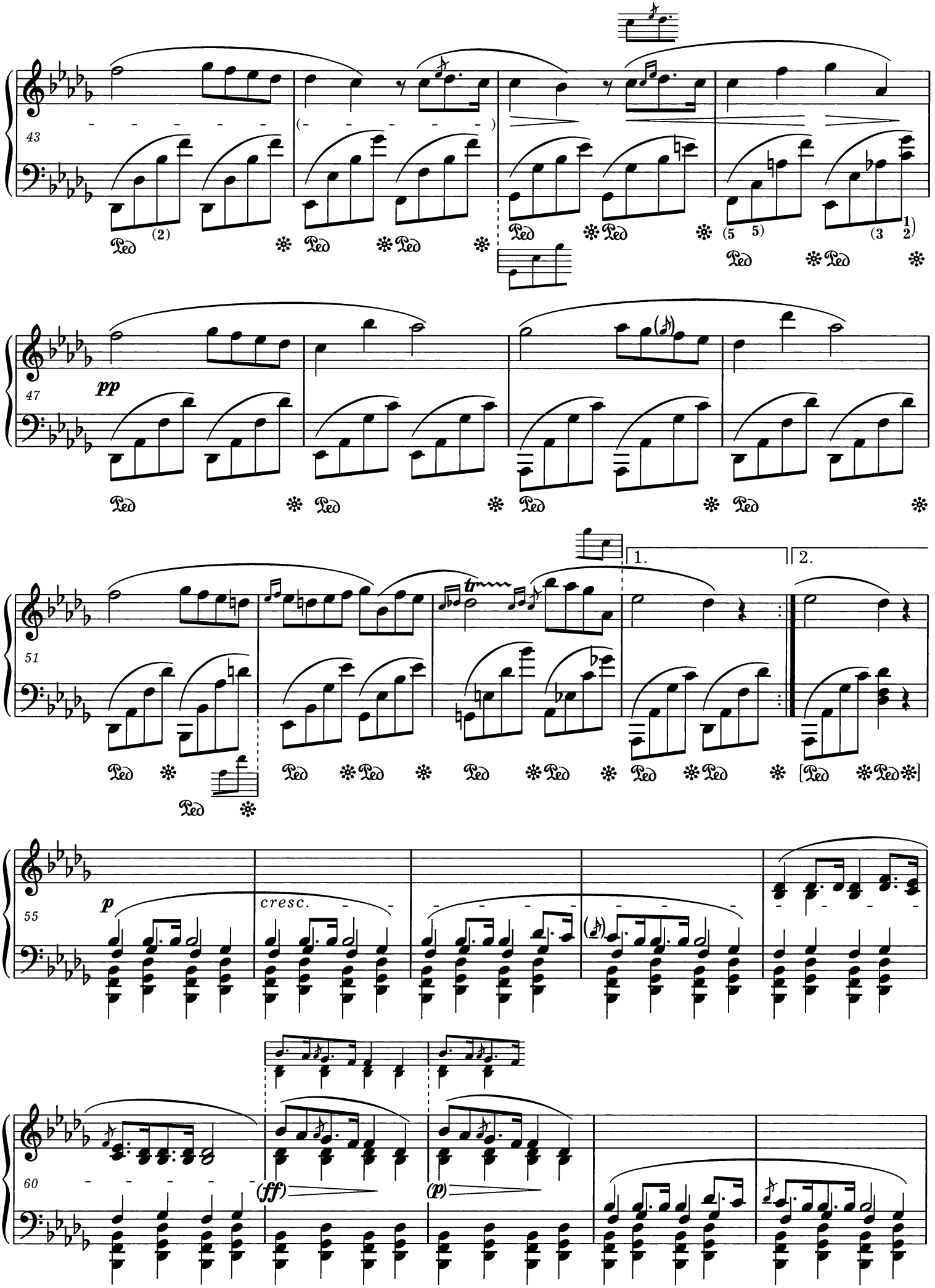
43
47
pp
51
1.
2.
55
p
cresc.
60
(ff)
(p)

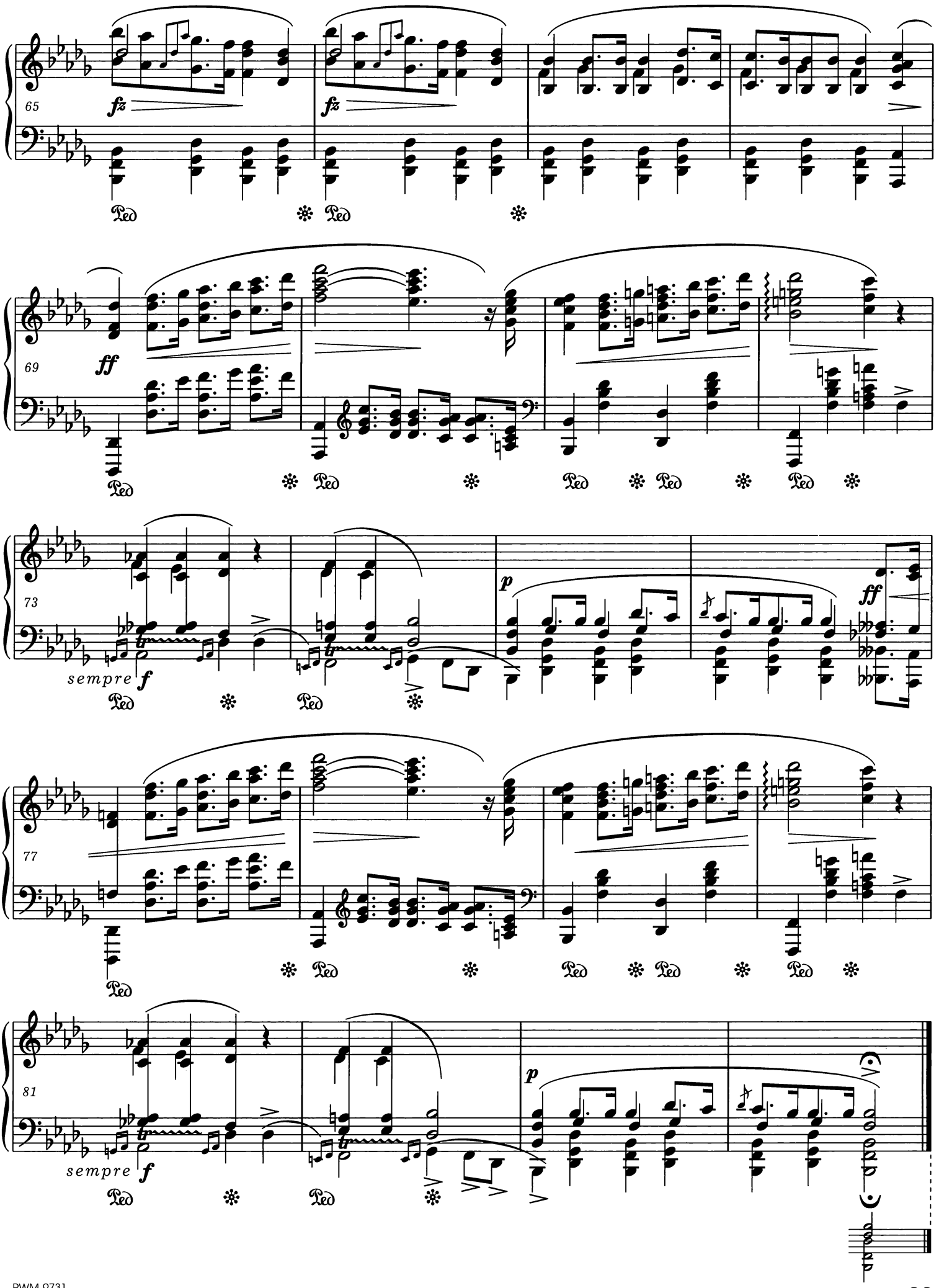
65
fz
fz
Ped
69
ff
73
sempre
f
p
ff
77
81

FINALE

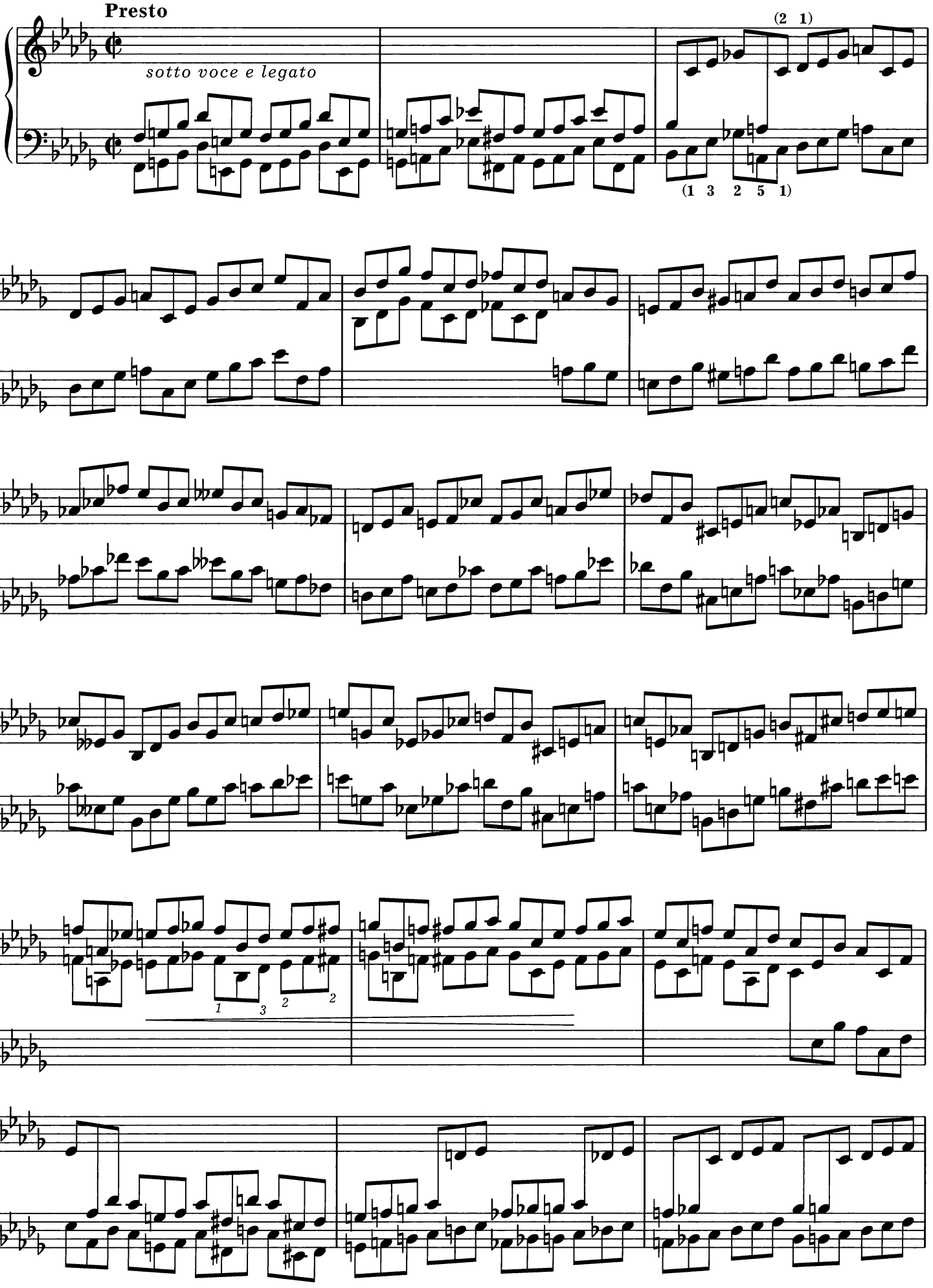

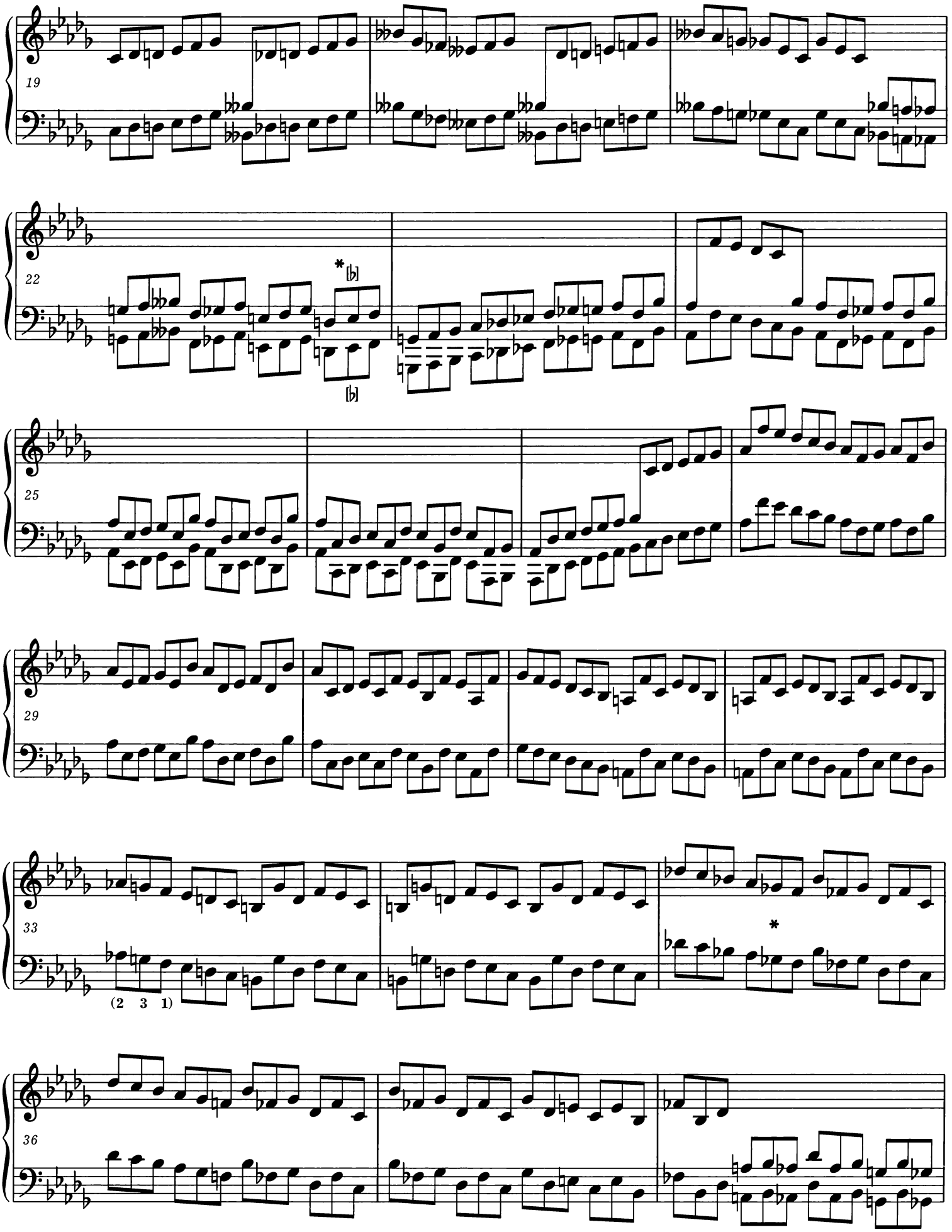

* Patrz *Komentarz źródłowy.*
Vide Source Commentary.

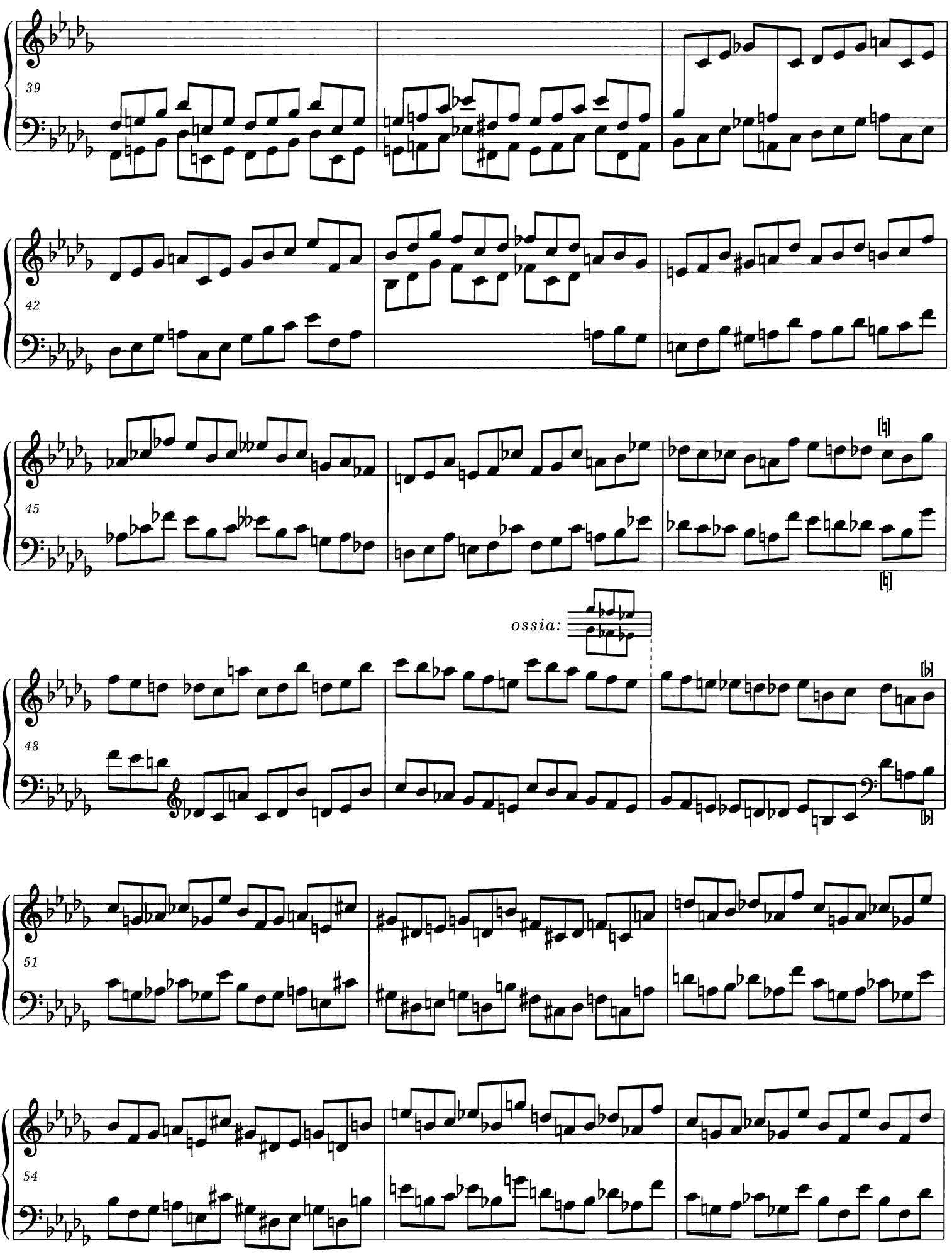
39
42
45
ossia:
48
51
54

57

60

63

66

69

72

ff

Ped.

* Dopuszczalny wariant (skala fortepianu Chopina sięgała tylko do C_1):
An admissible variant (Chopin's piano keyboard only went down to C_1):
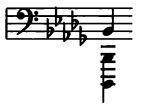
. Por. zakończenie pierwszej części, s. 20.
. Cf. the end of the first movement, page 20.

Sonate

A Madame la Comtesse E. de Perthuis

op. 58

Allegro maestoso

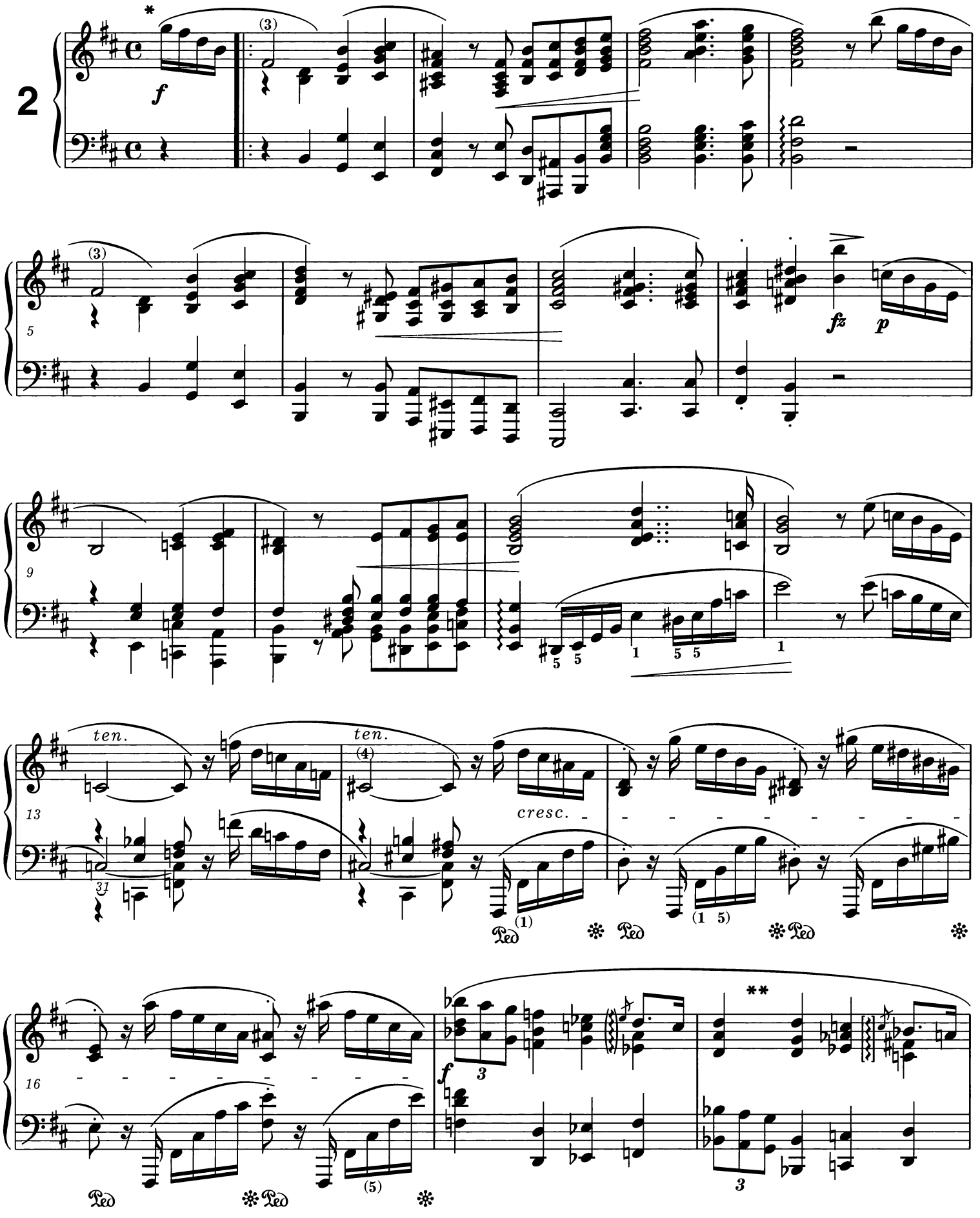

* Inne palcowania – patrz *Komentarz wykonawczy.*
For different fingerings *vide Performance Commentary.*

** Niektóre źródła przerywają łuk w tym miejscu.
Some sources break the slur at this point.

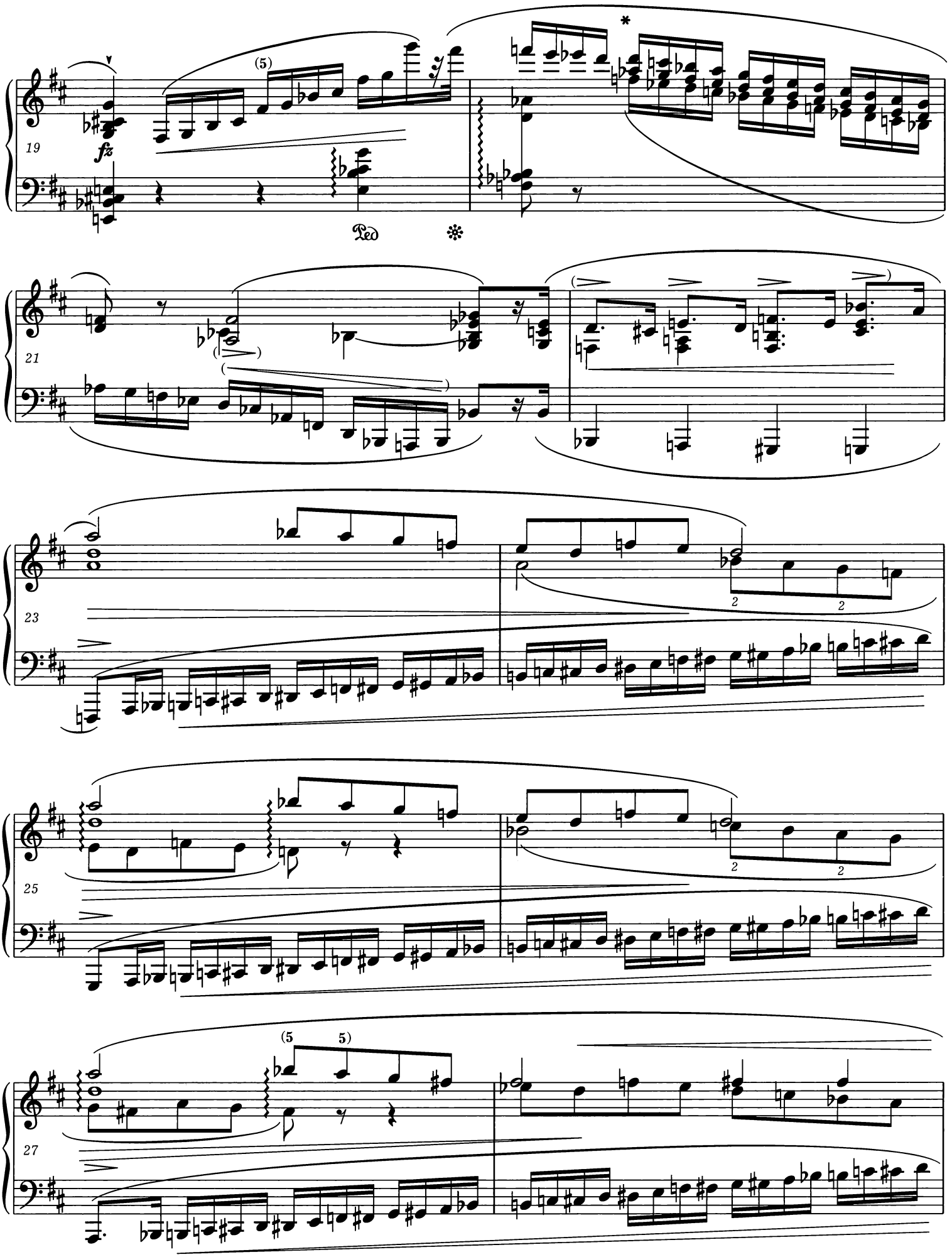

* Palcowanie wpisane przez Chopina do egzemplarza lekcyjnego – patrz *Komentarz wykonawczy.*
For Chopin's fingering written in a pupil's copy *vide Performance Commentary.*

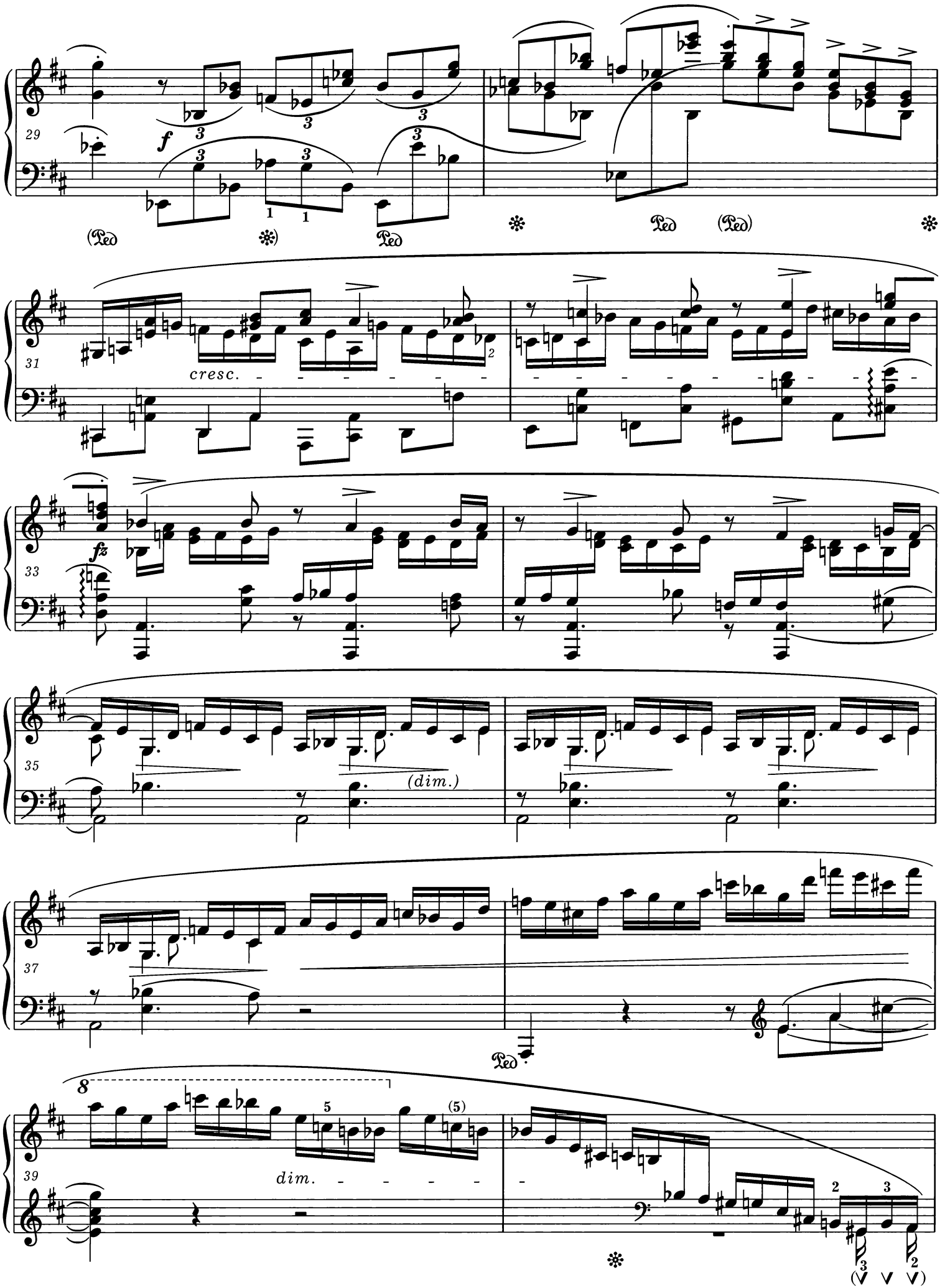

PWM-9731

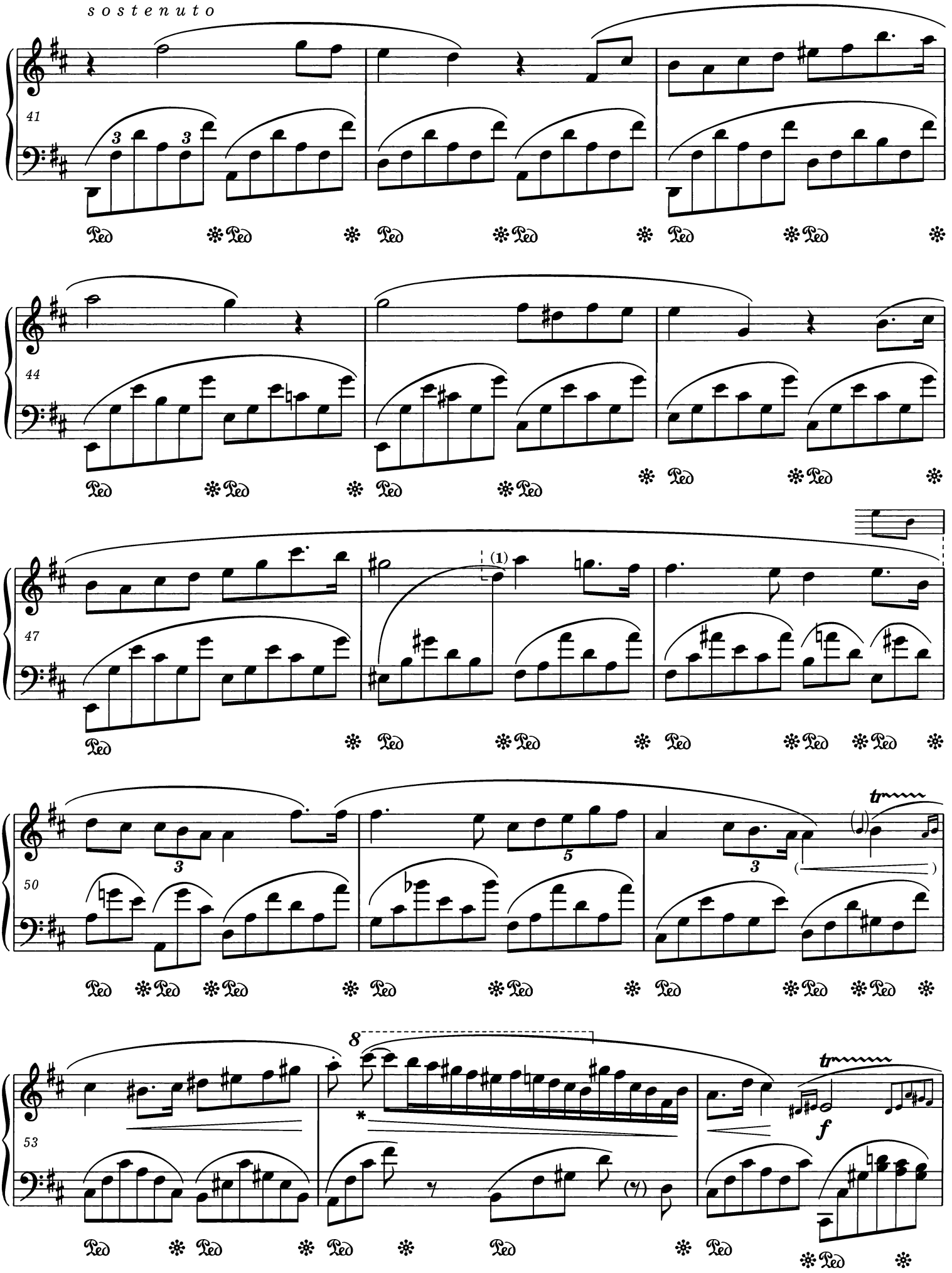

* Patrz *Komentarz wykonawczy.*
Vide Performance Commentary.

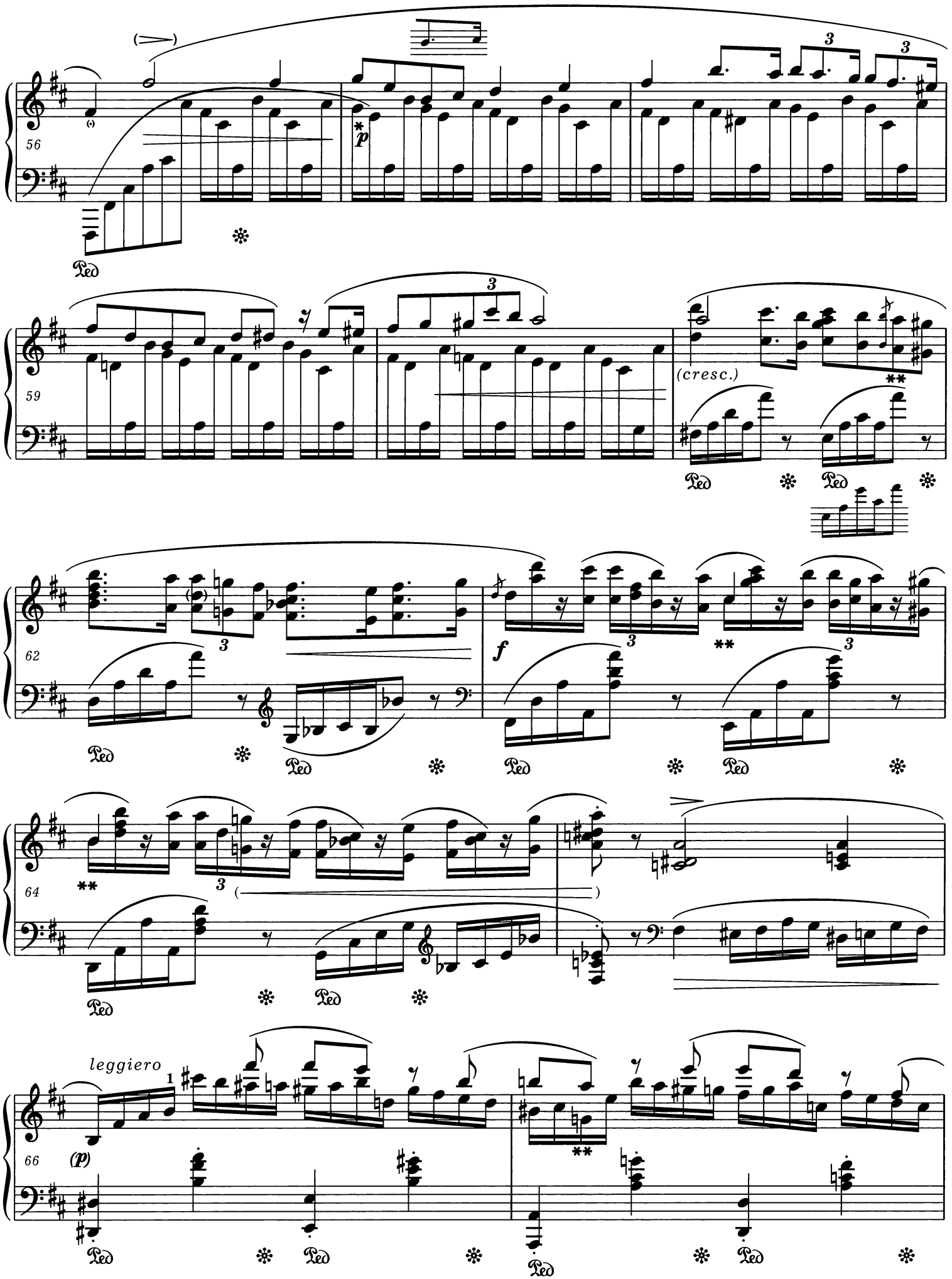

* W jednym ze źródeł ***pp***.
pp in one of the sources.

** Patrz *Komentarz wykonawczy.*
Vide Performance Commentary.

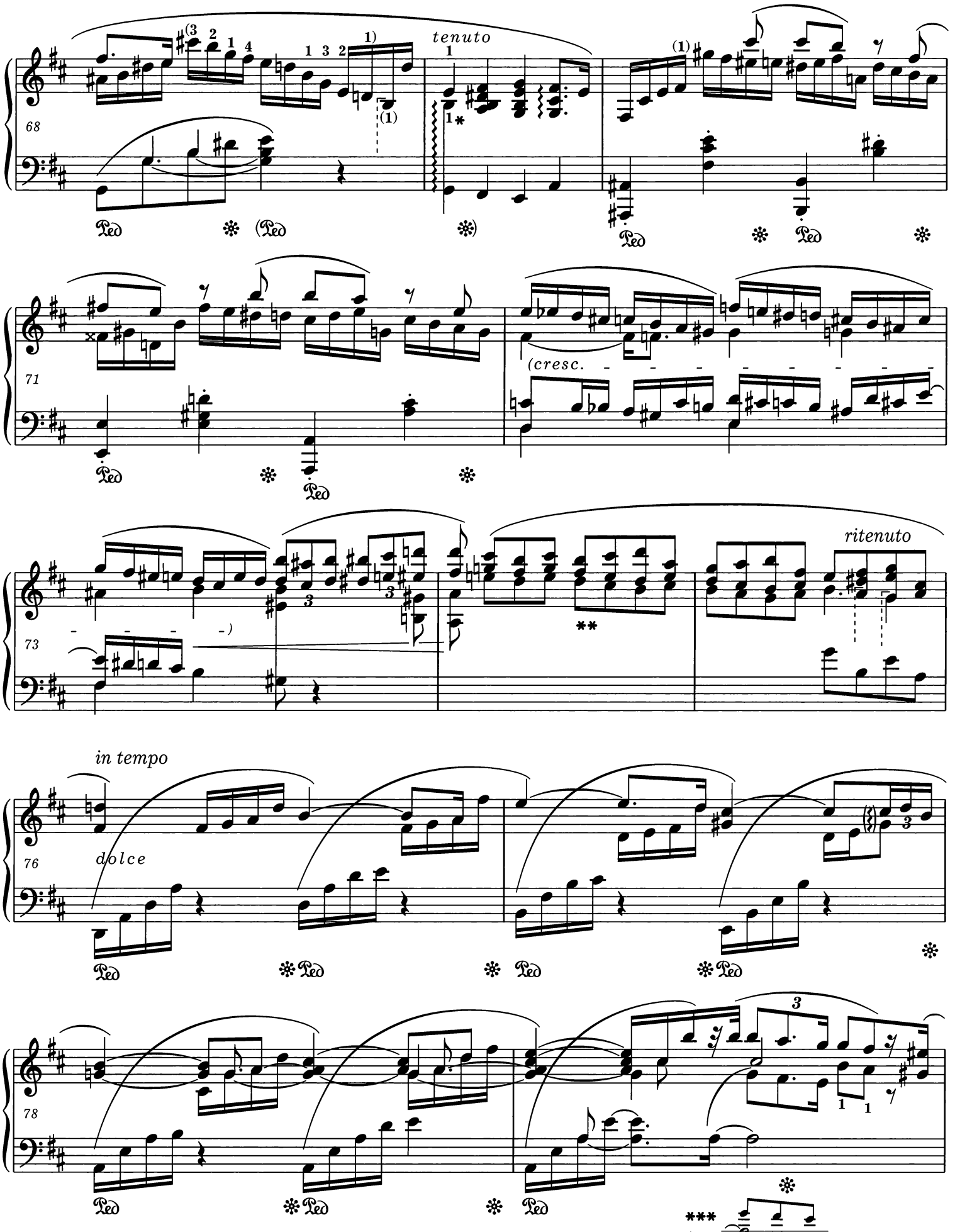

* Patrz *Komentarz źródłowy* i *wykonawczy*.
Vide Source and *Performance Commentaries*.

** Wcześniejsza wersja t. 74-75 – patrz *Komentarz źródłowy*.
For an earlier version of bars 74-75 *vide Source Commentary*.

*** Warianty w t. 79 i 187 należy traktować łącznie.
The variants in bars 79 and 187 should be treated together.

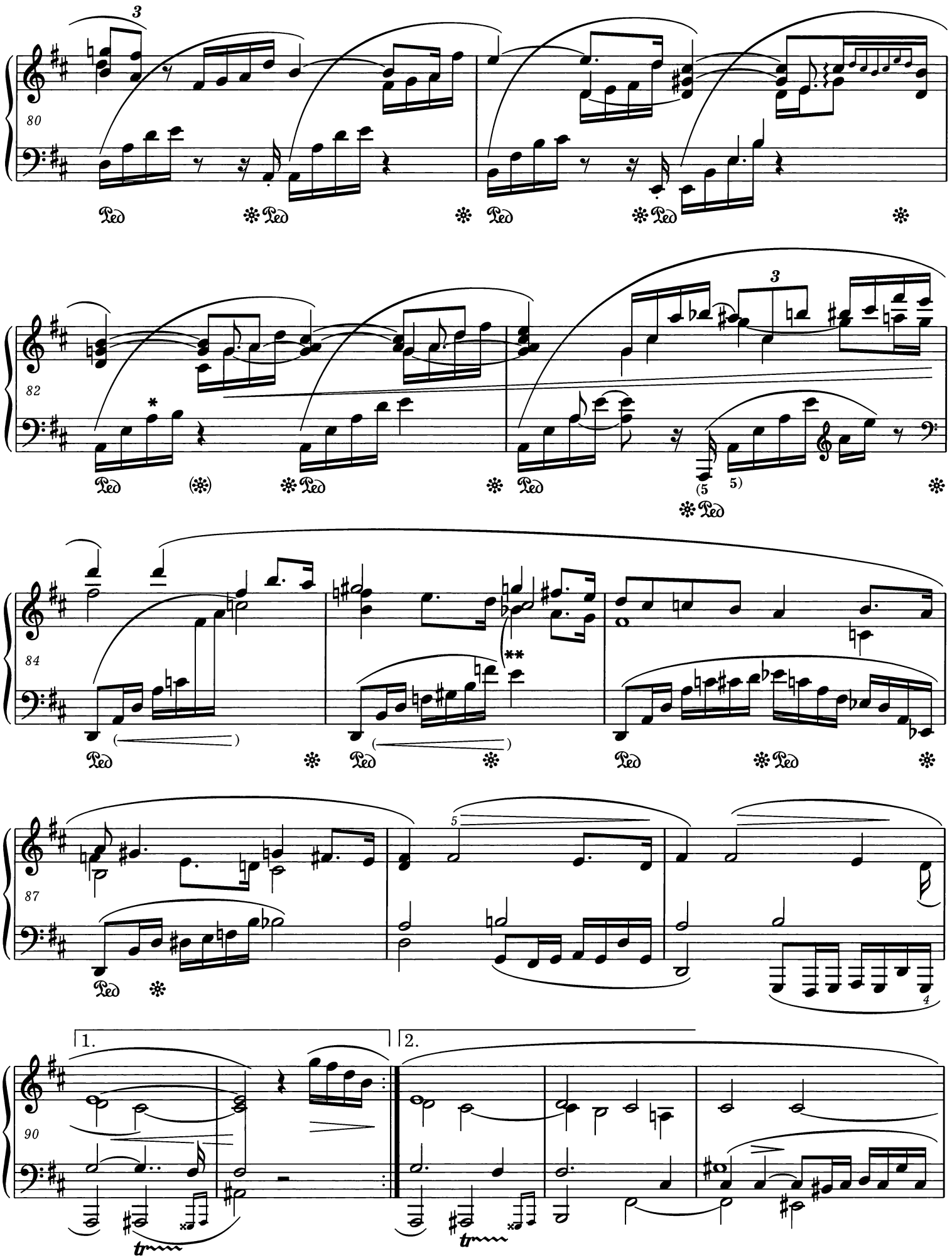

* Patrz *Komentarz źródłowy.*
Vide Source Commentary.

** Łuczek w tym kontekście oznacza prawdopodobnie, że b^1 ma być zagrane l.r.
In this context the slur probably signifies that the bb^1 is to be played in the L.H.

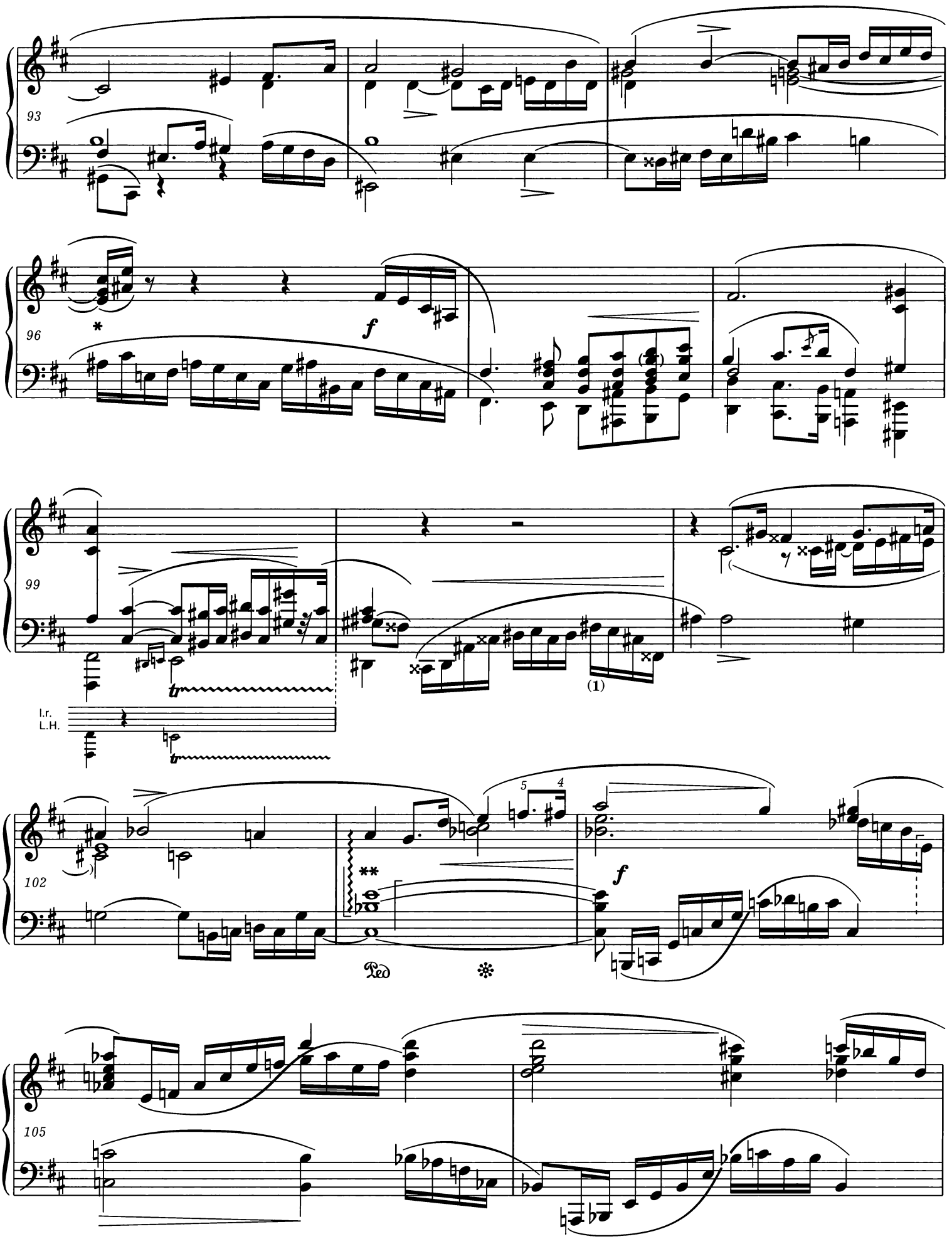

* Wcześniejsza wersja tego taktu – patrz *Komentarz źródłowy*.
For an earlier version of this bar *vide Source Commentary*.

** Pisownia tego taktu i jej rozumienie – patrz *Komentarz źródłowy* i *wykonawczy*.
For the script of this bar and its interpretation *vide Source* and *Performance Commentaries*.

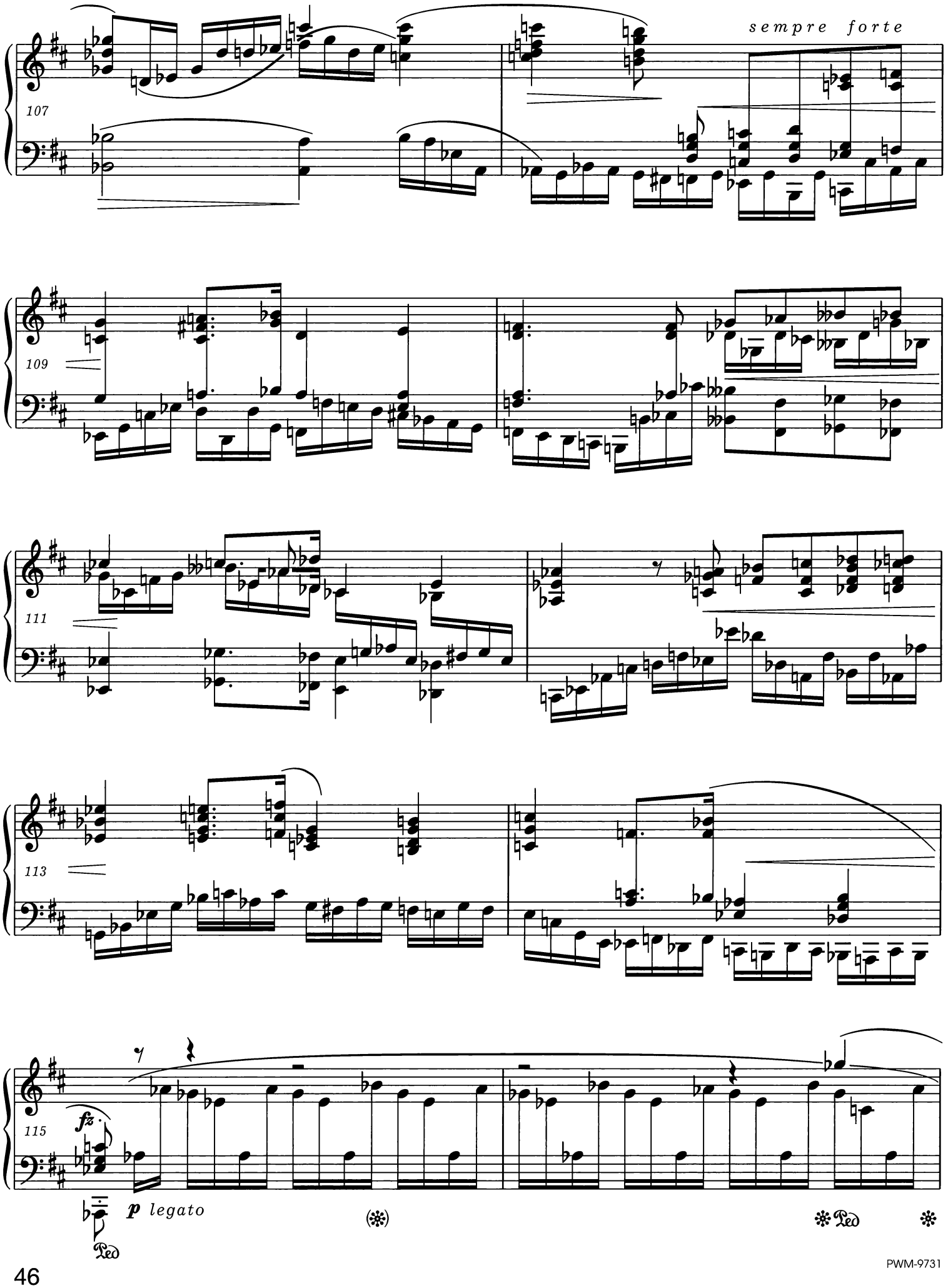

PWM-9731

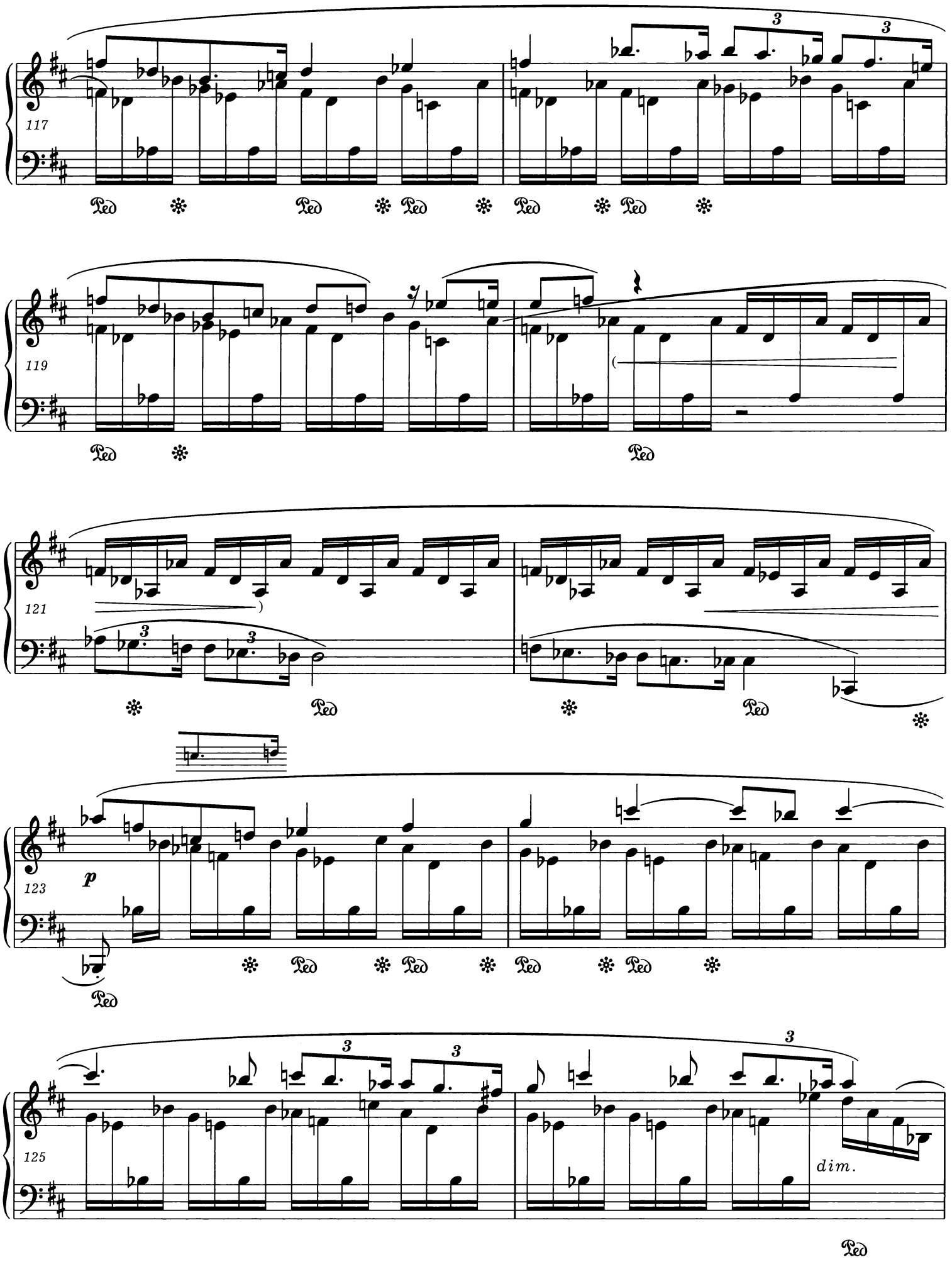
117
119
121
123
p
125
dim.

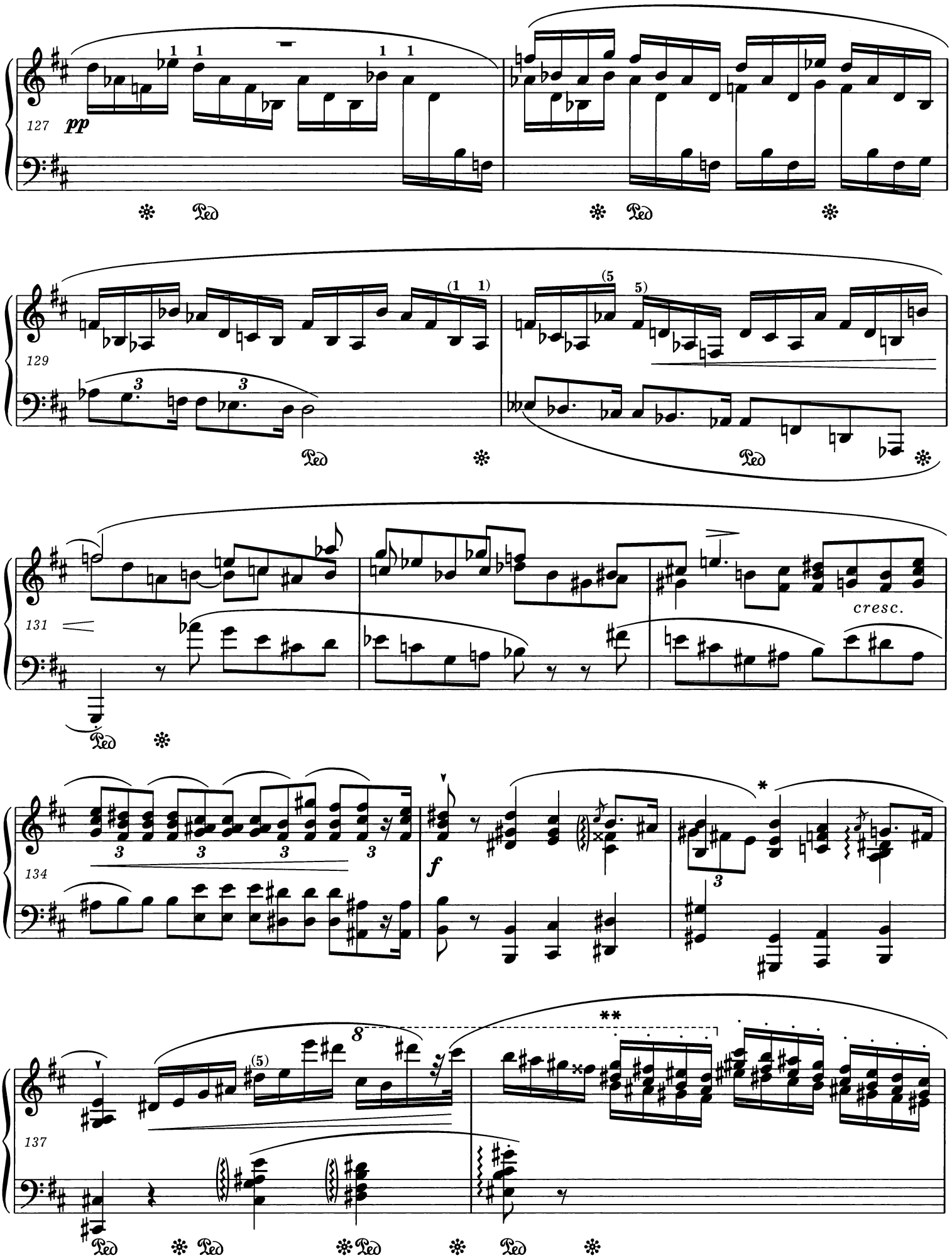

* W niektórych źródłach łuk nie jest w tym miejscu przerwany.
In some sources the slur is not broken at this point.

** Palcowanie wpisane przez Chopina do egzemplarza lekcyjnego – patrz *Komentarz wykonawczy*.
For Chopin's fingering written in a pupil's copy *vide Performance Commentary*.

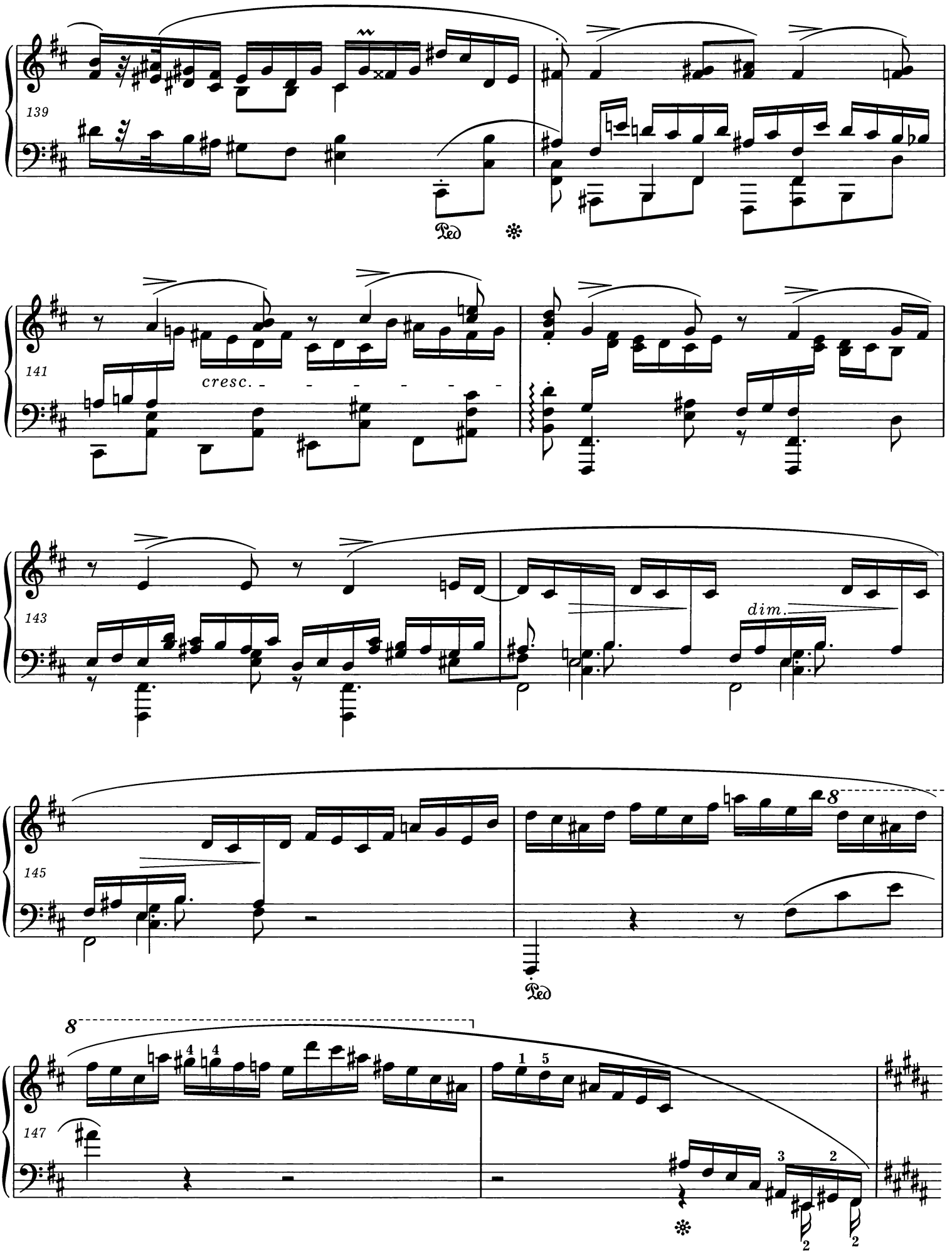
139
Ped
141
cresc.
143
dim.
145
Ped
147

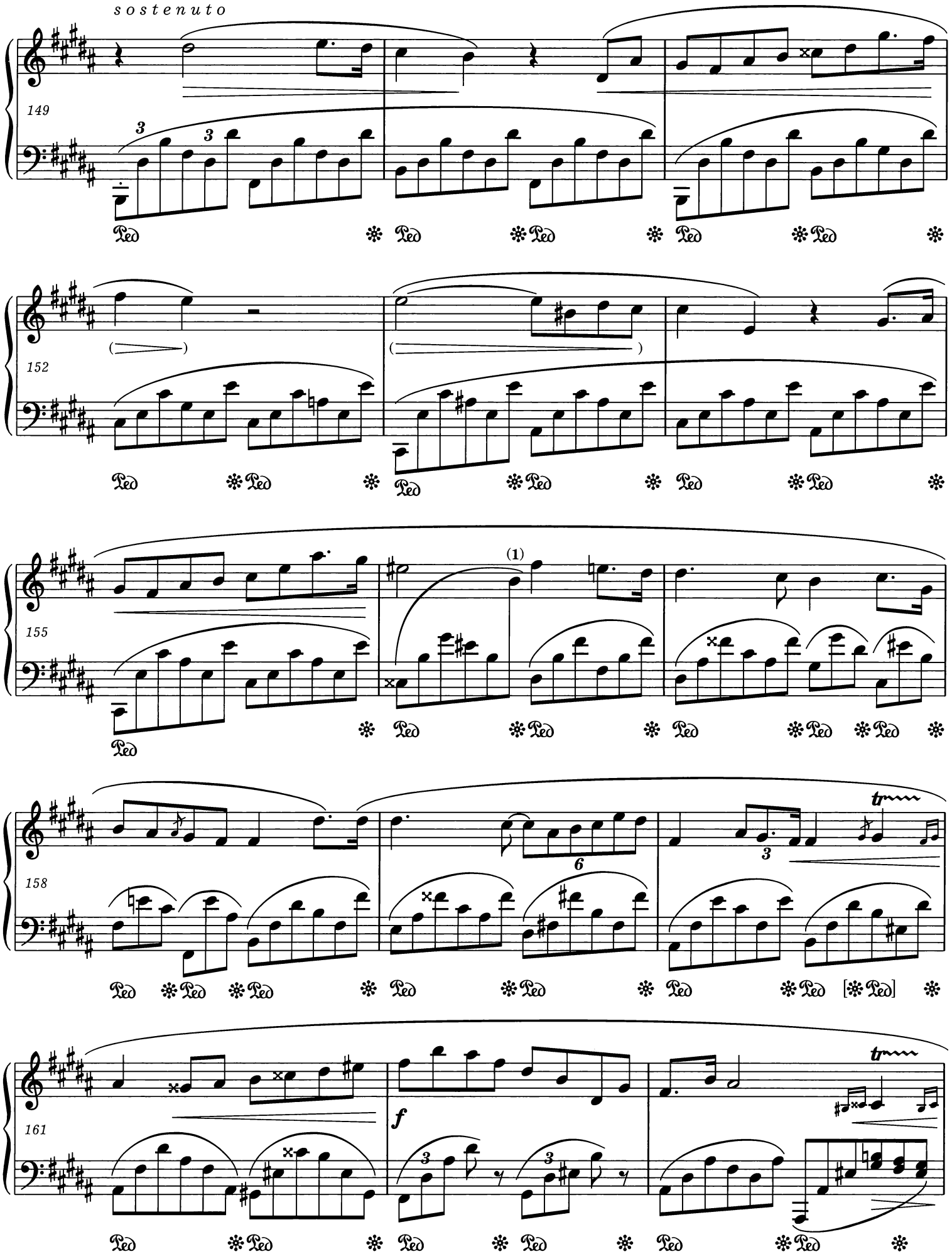
sostenuto
149
152
155
158
161
(1)
f
Ped

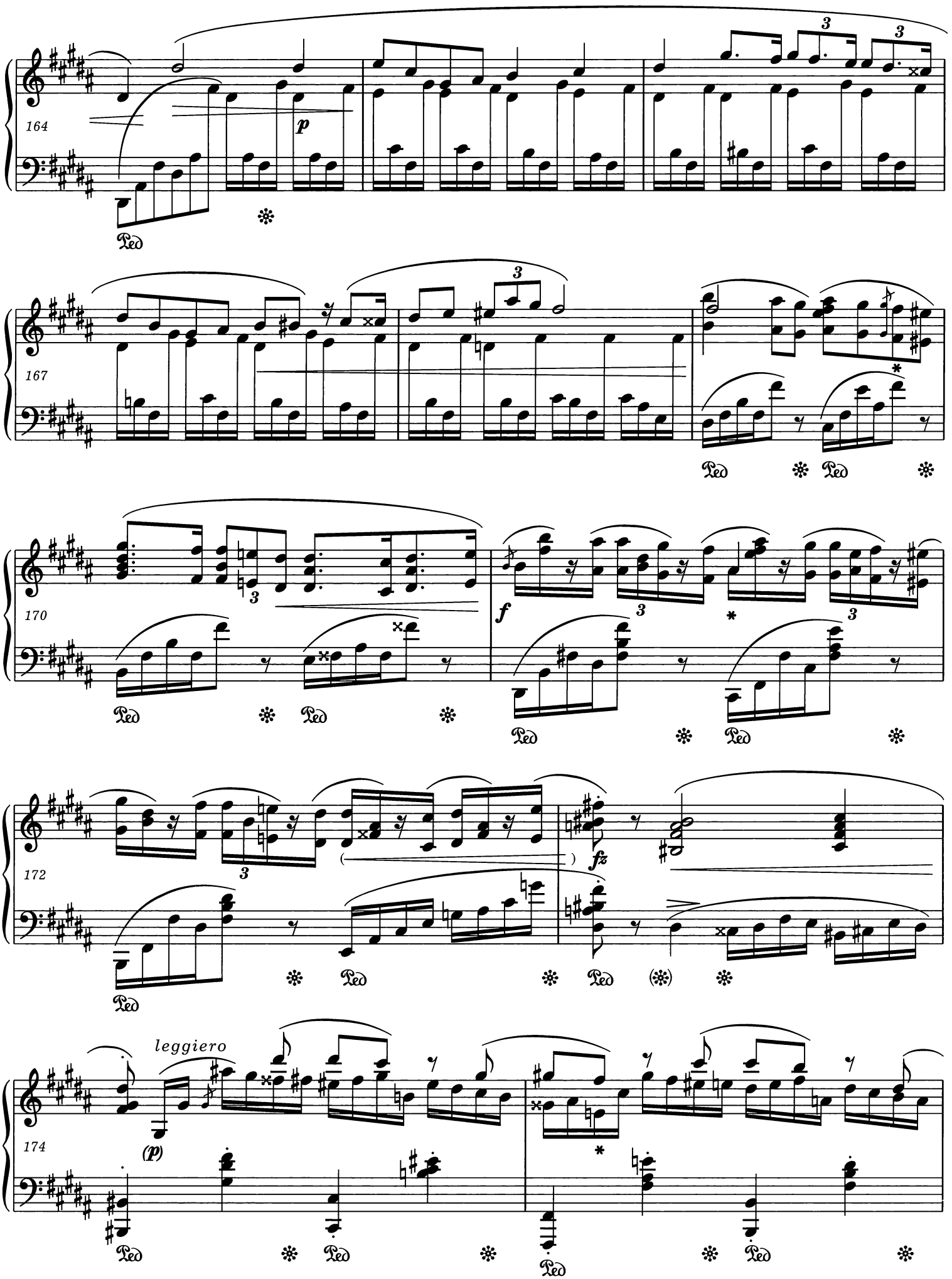

* Patrz *Komentarz wykonawczy* do odpowiednich taktów ekspozycji (t. 61, 63 lub t. 67).
Vide Performance Commentary to the corresponding bars of the exposition (bars 61, 63 or 67).

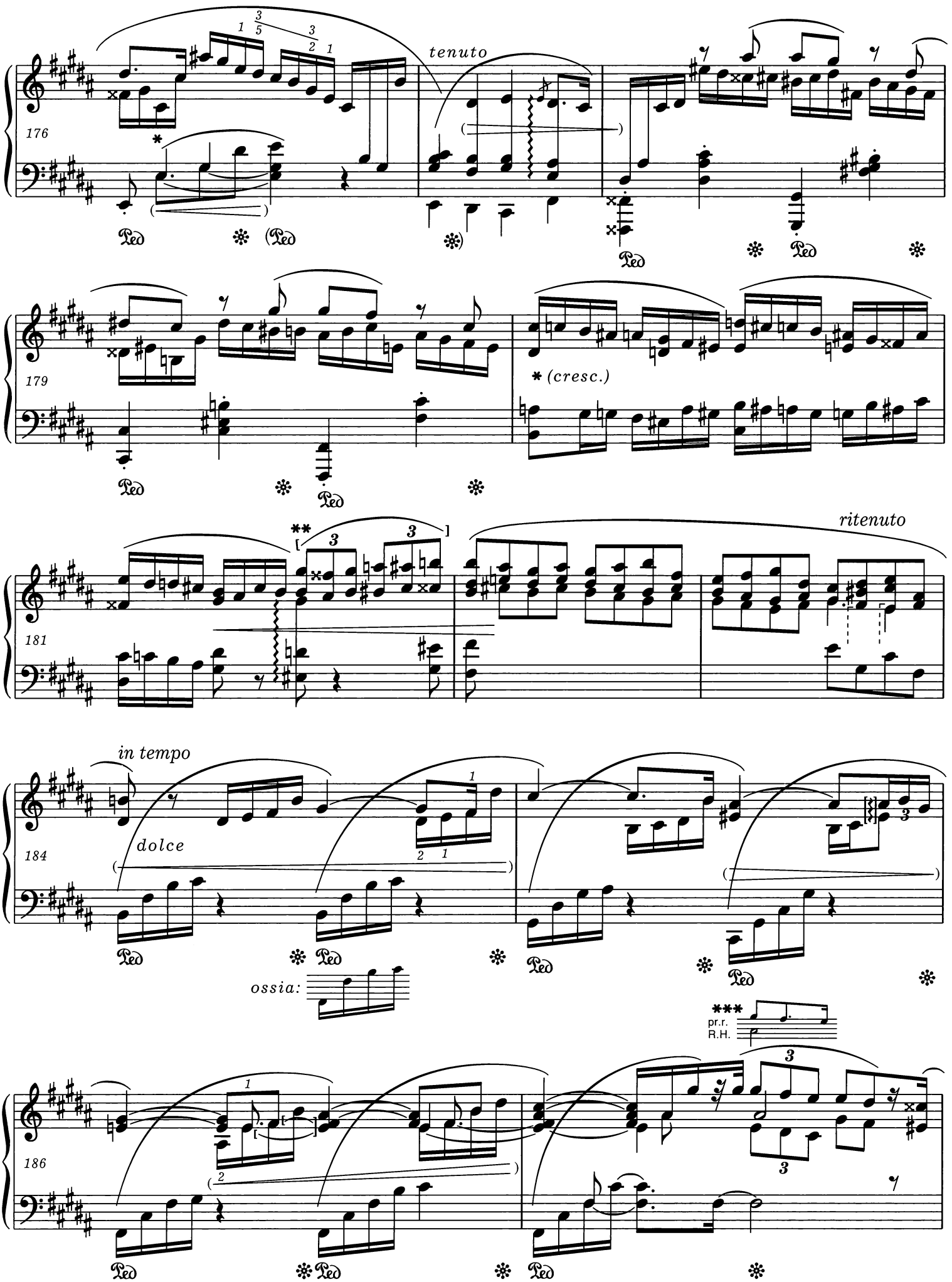

* Patrz *Komentarz wykonawczy*
Vide Performance Commentary.

** Patrz *Komentarz źródłowy.*
Vide Source Commentary.

*** Patrz uwaga do t. 79.
Vide note to bar 79.

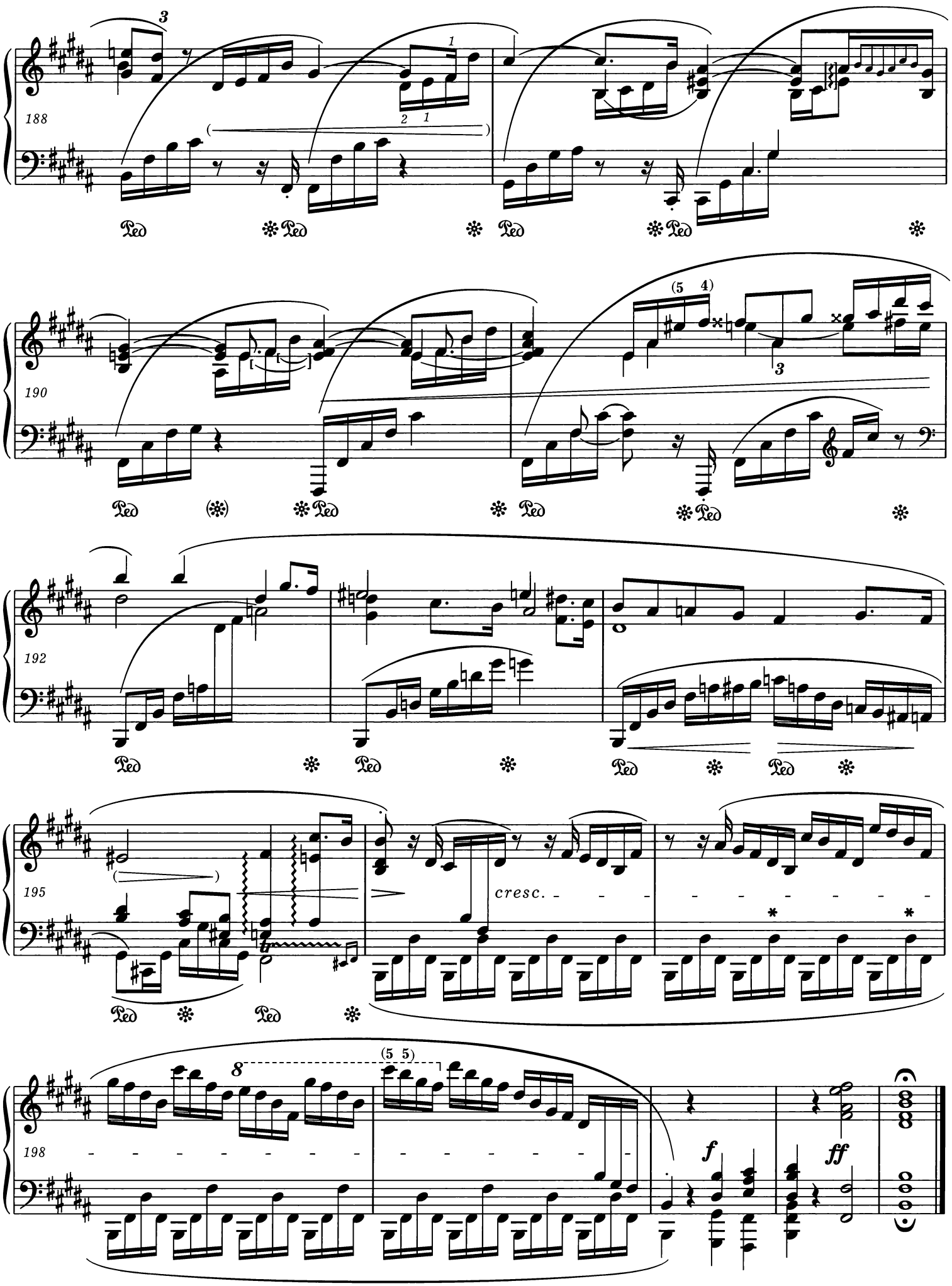

* W niektórych źródłach najwyższym dźwiękiem 2. i 4. figury jest *fis* (jak w następnym takcie).
In some sources the top note of the second and fourth figure is *f♯* (as in the following bar).

SCHERZO

Molto vivace

leggiero

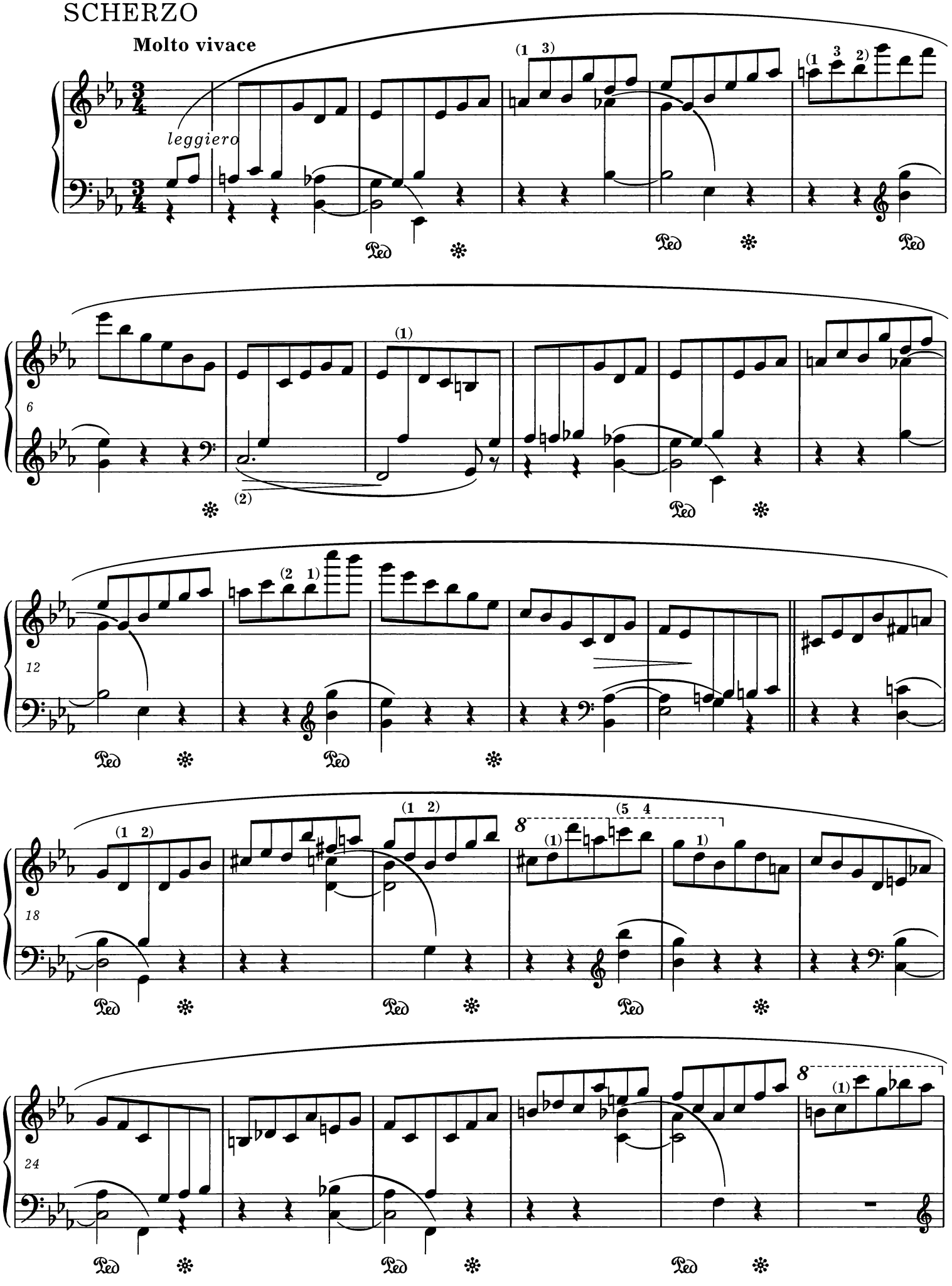

PWM-9731

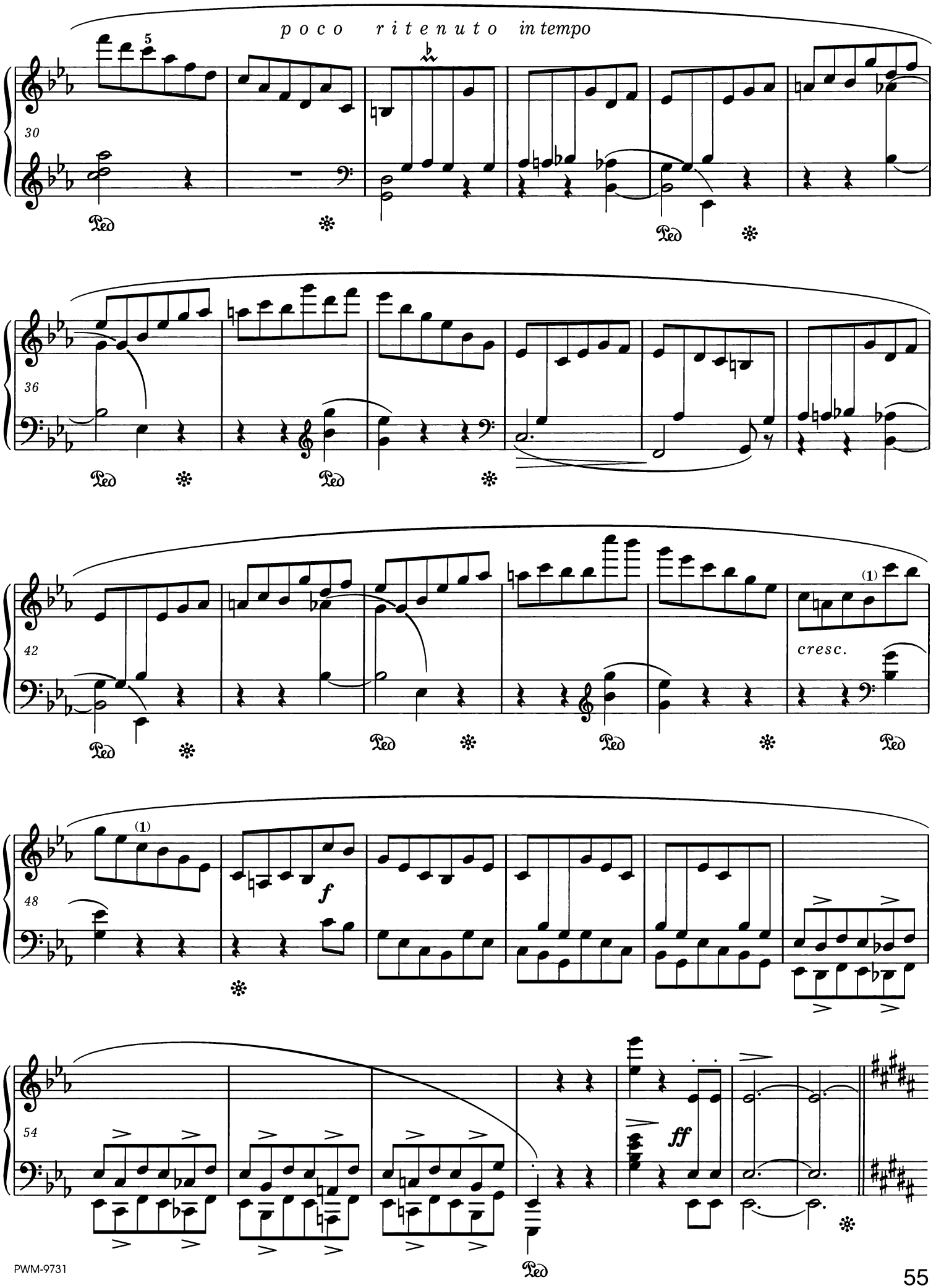
poco ritenuto in tempo
30
Ped
36
42
cresc.
48
f
54
ff

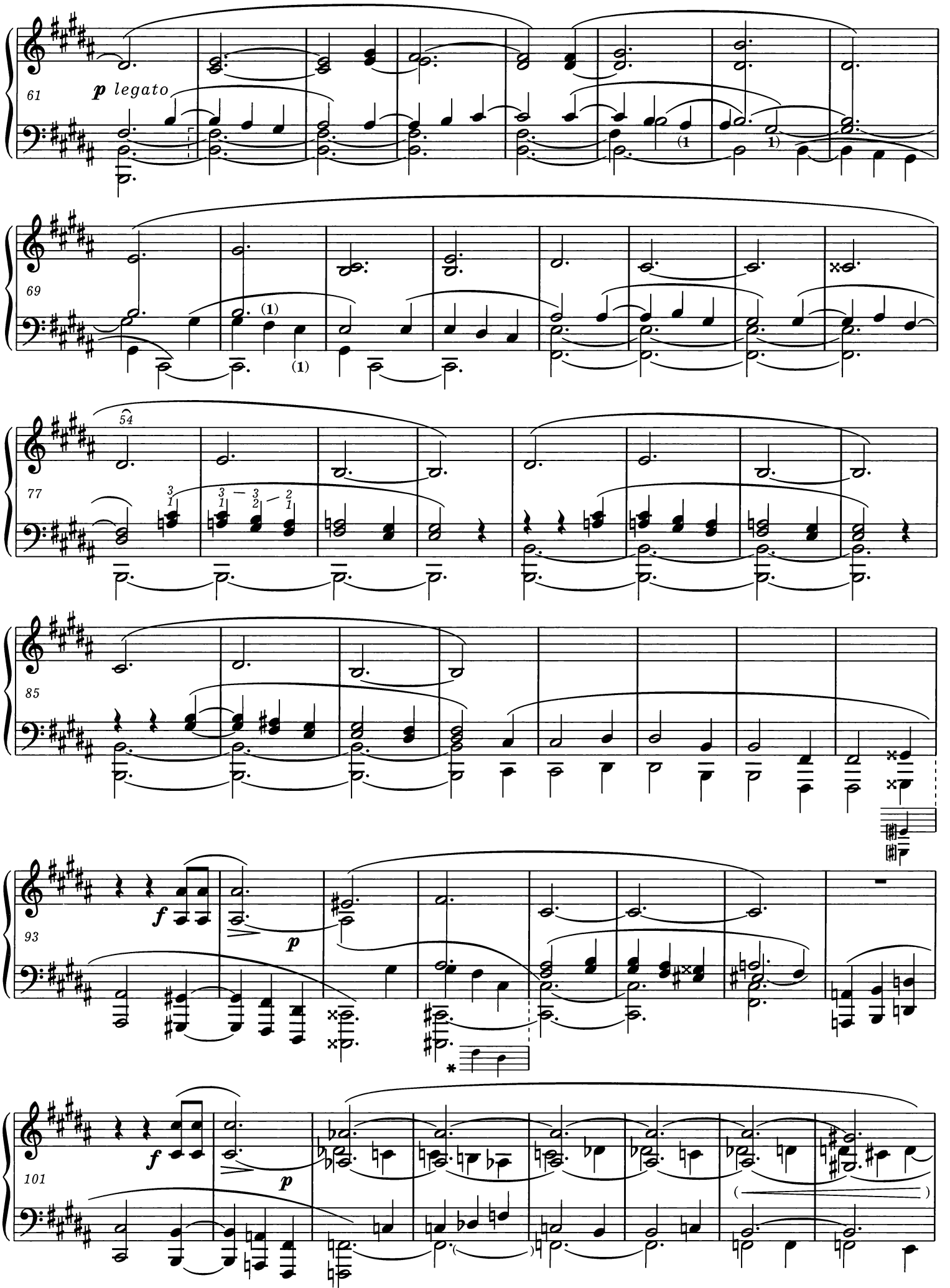

* Patrz *Komentarz źródłowy.*
Vide Source Commentary.

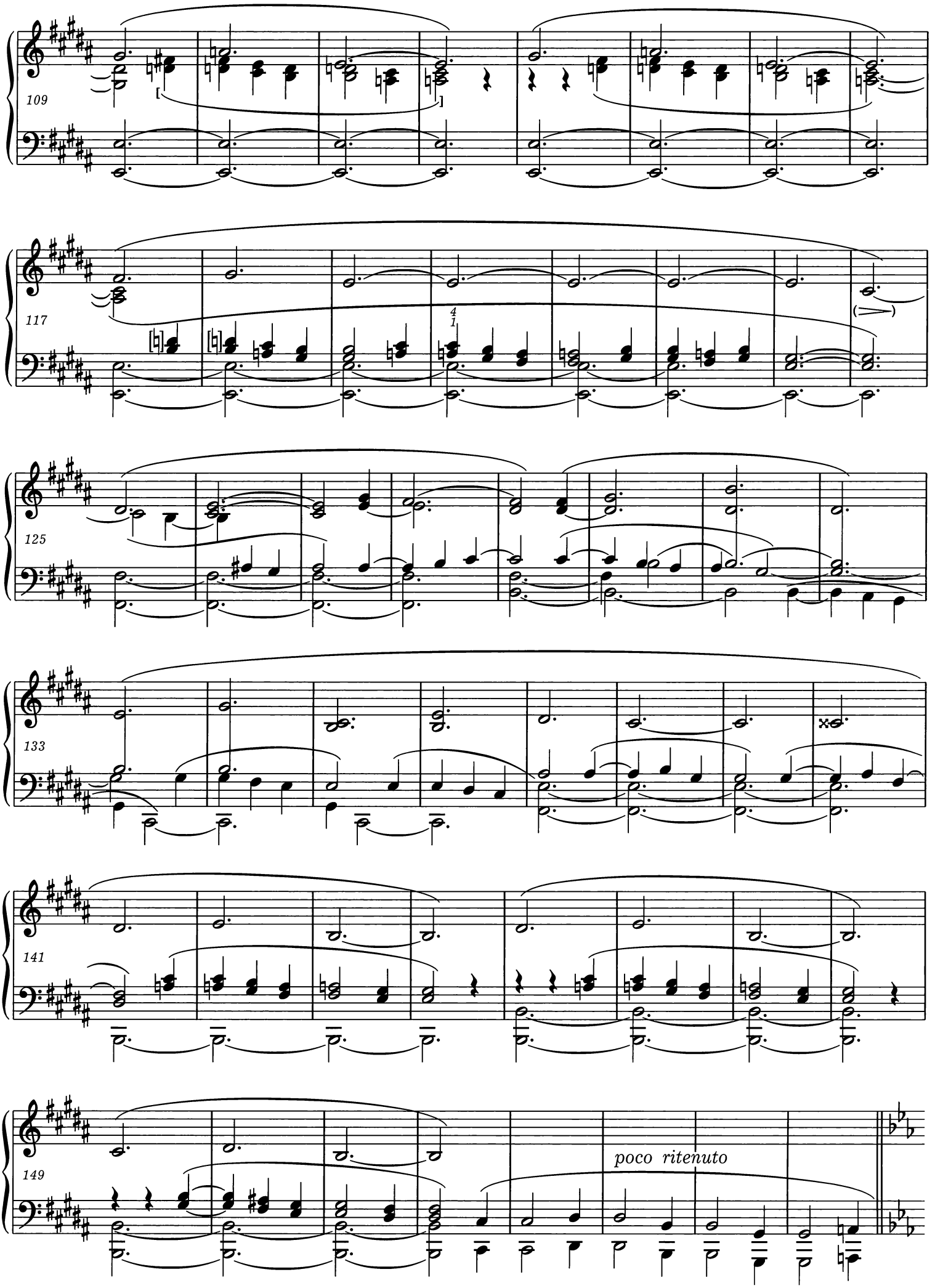
109
117
125
133
141
149
poco ritenuto

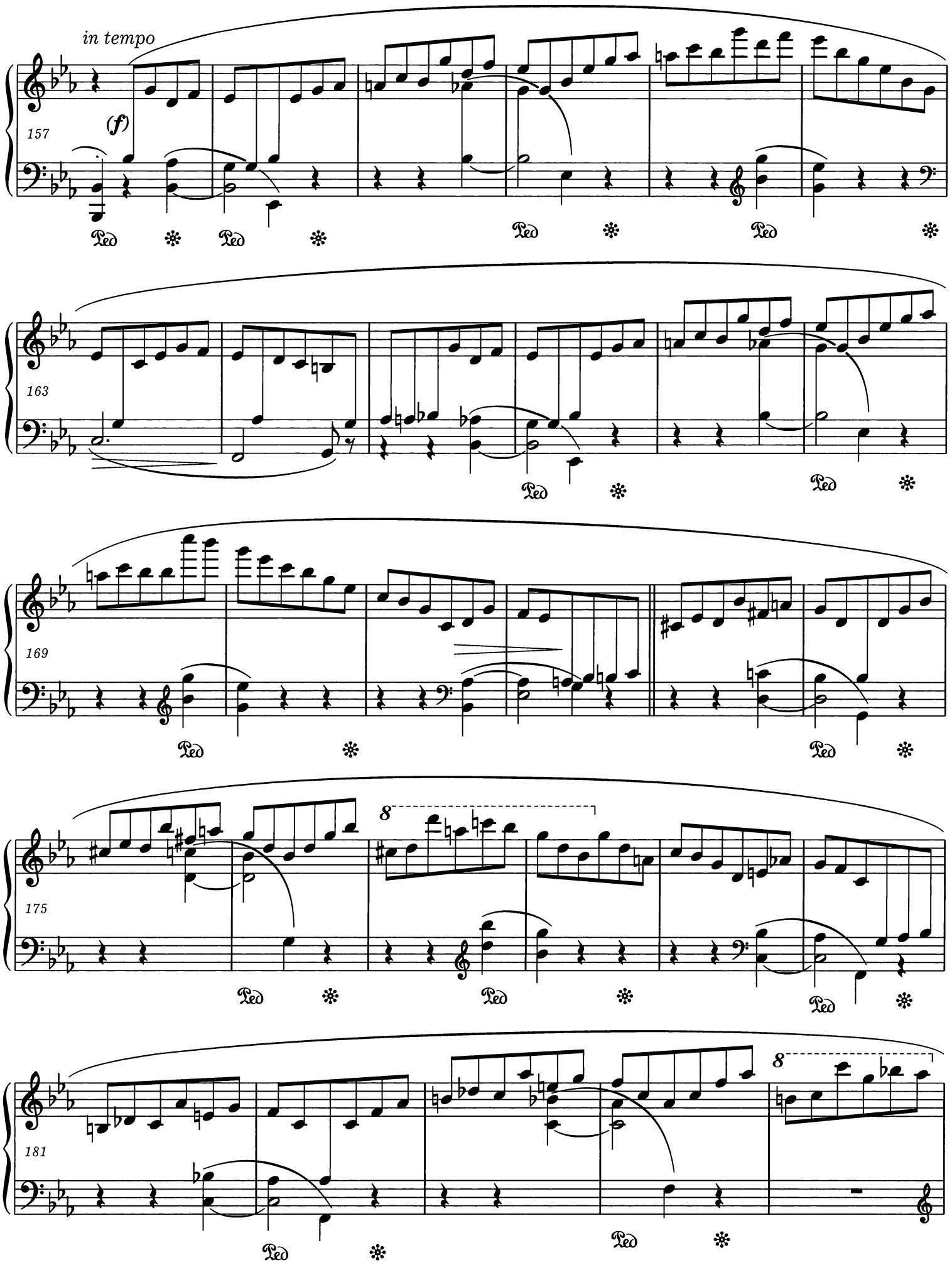
in tempo
(f)
157
Ped
163
169
175
8
181

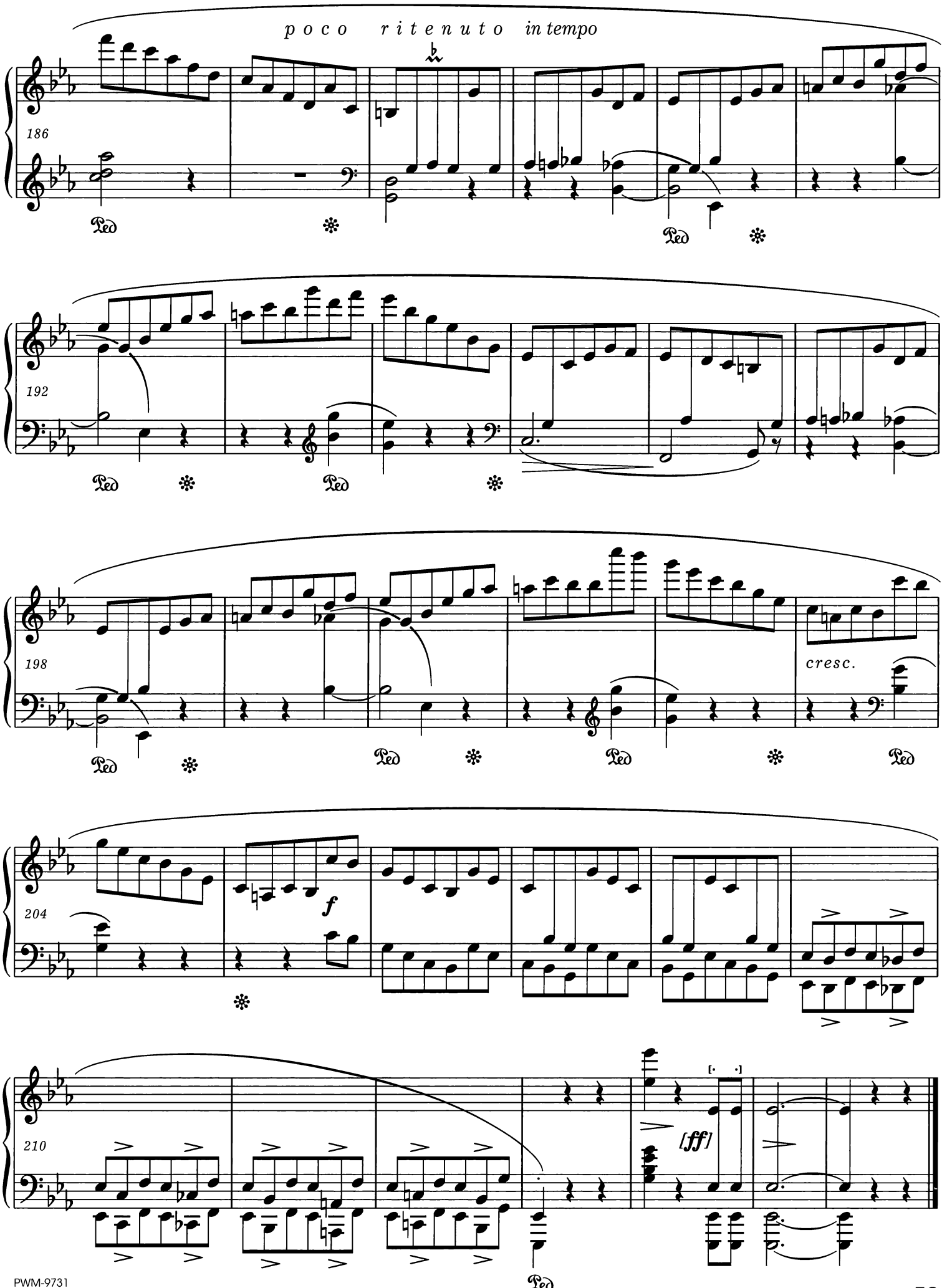
poco ritenuto in tempo
186
192
198
cresc.
204
f
210
[ff]

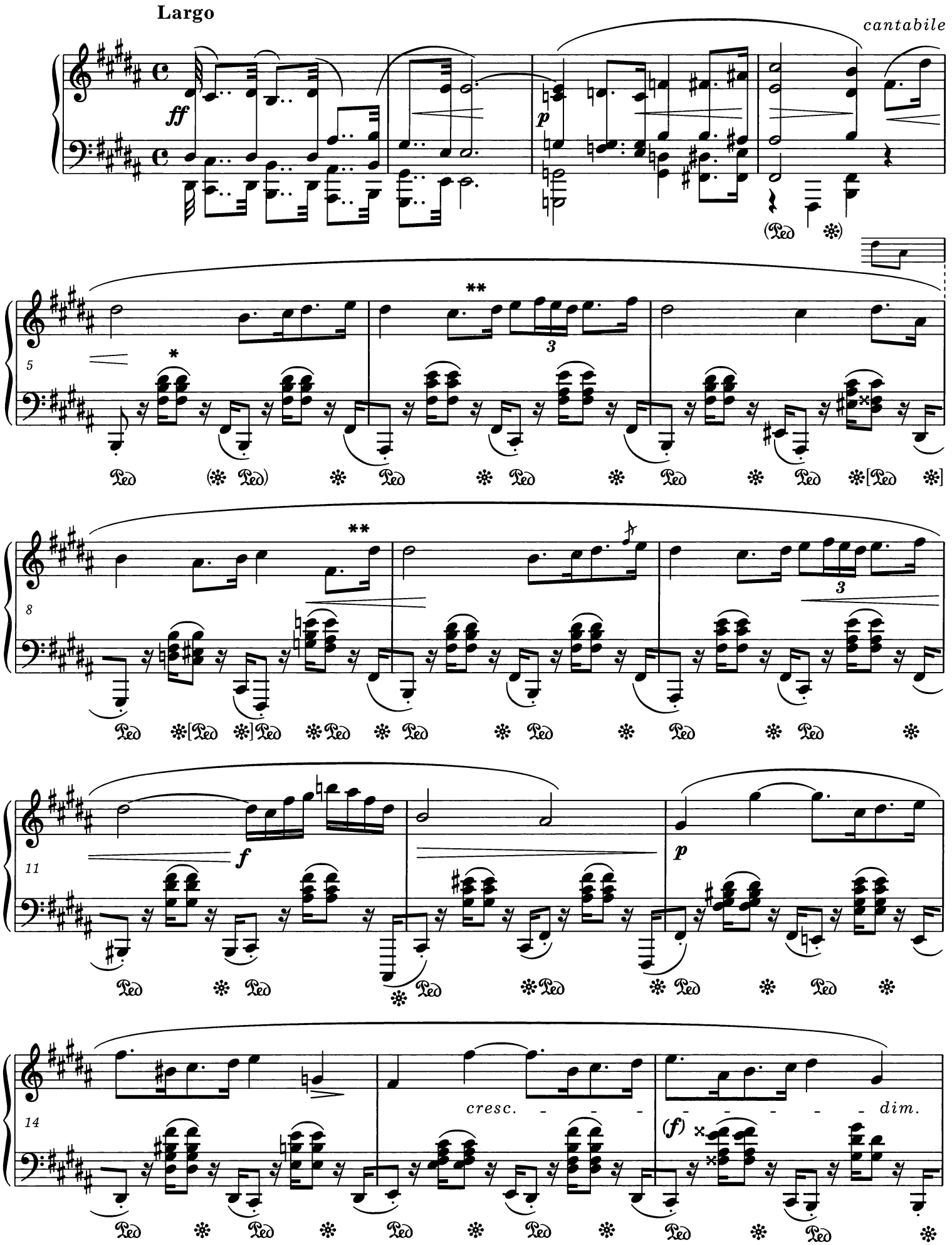

* Górne dźwięki akordów w t. 5-18 należy również powtarzać.
The top notes of the chords in bars 5-18 must also be repeated.

** Niektóre źródła przerywają łuk w tych miejscach.
Some sources break the slur in these places.

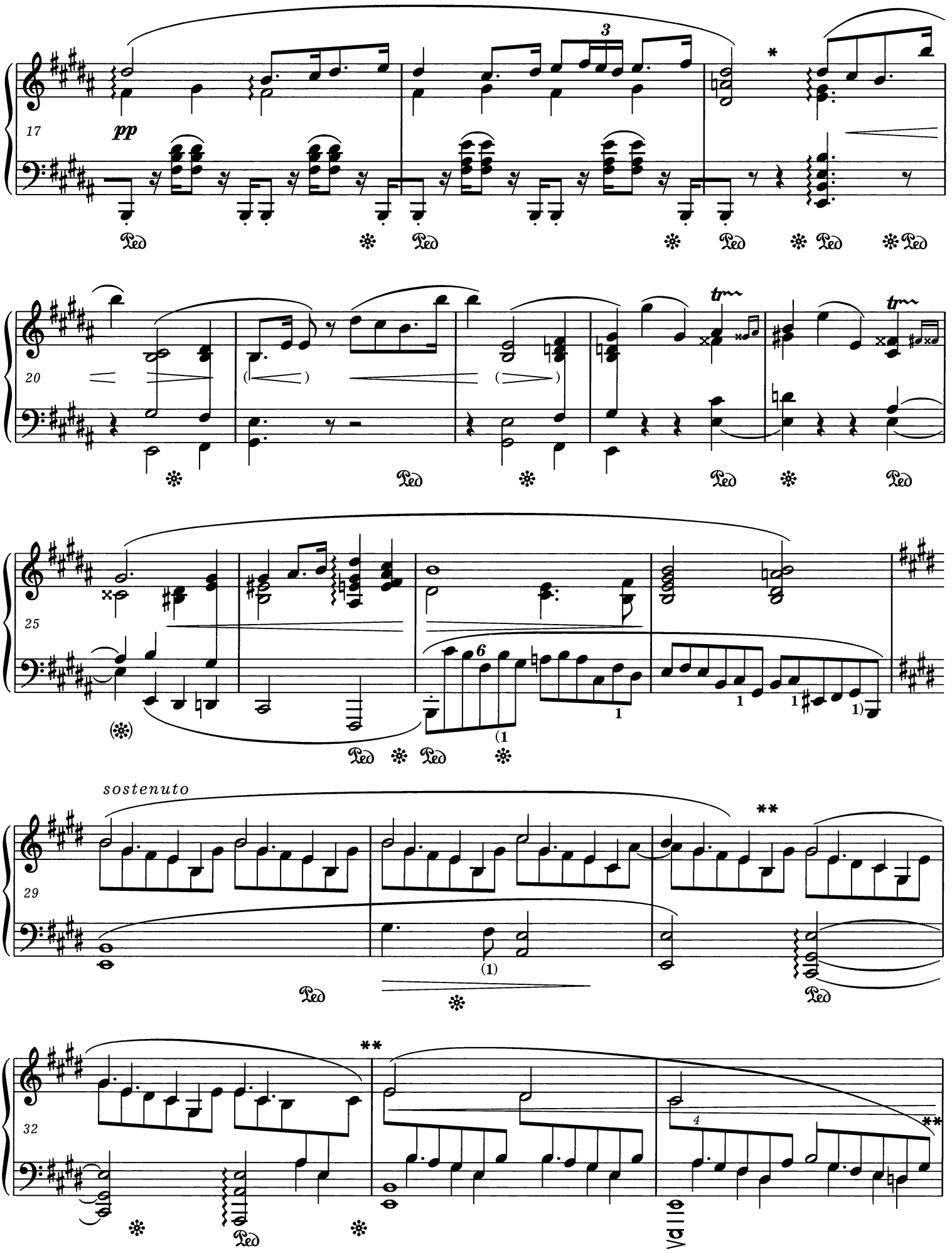

* W jednym ze źródeł oba *dis*^{2} połączone są łukiem; podobnie w t. 105.
In one of the sources both *d♯*^{2} notes are tied; similarly in bar 105.

** Niektóre źródła nie przerywają łuku w tych miejscach; podobnie w analogicznych t. 47-51 i 81-85.
Some sources do not break the slur in these places; similarly in the analogous bars 47-51 and 81-85.

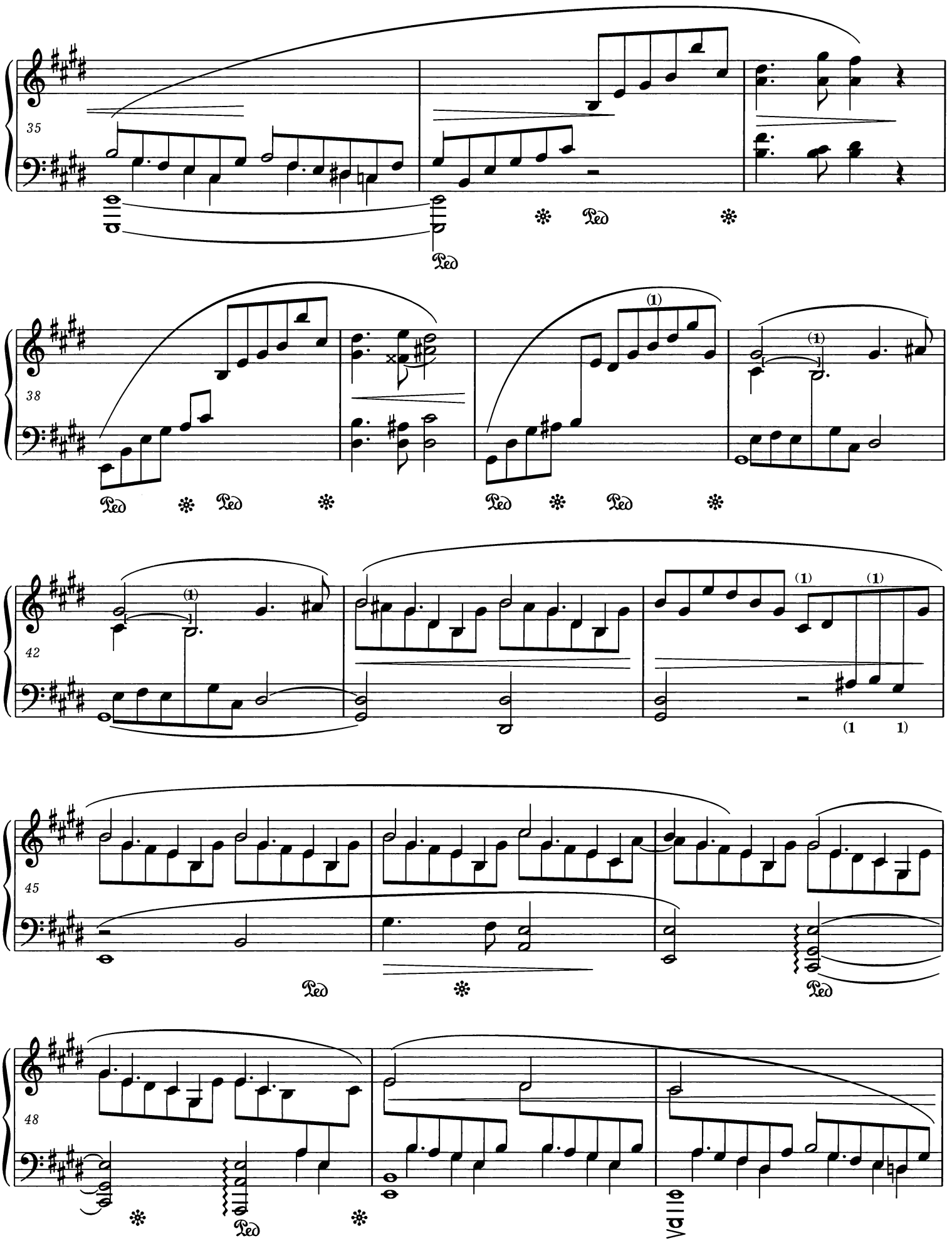
35
Ped
38
Ped
42
45
48

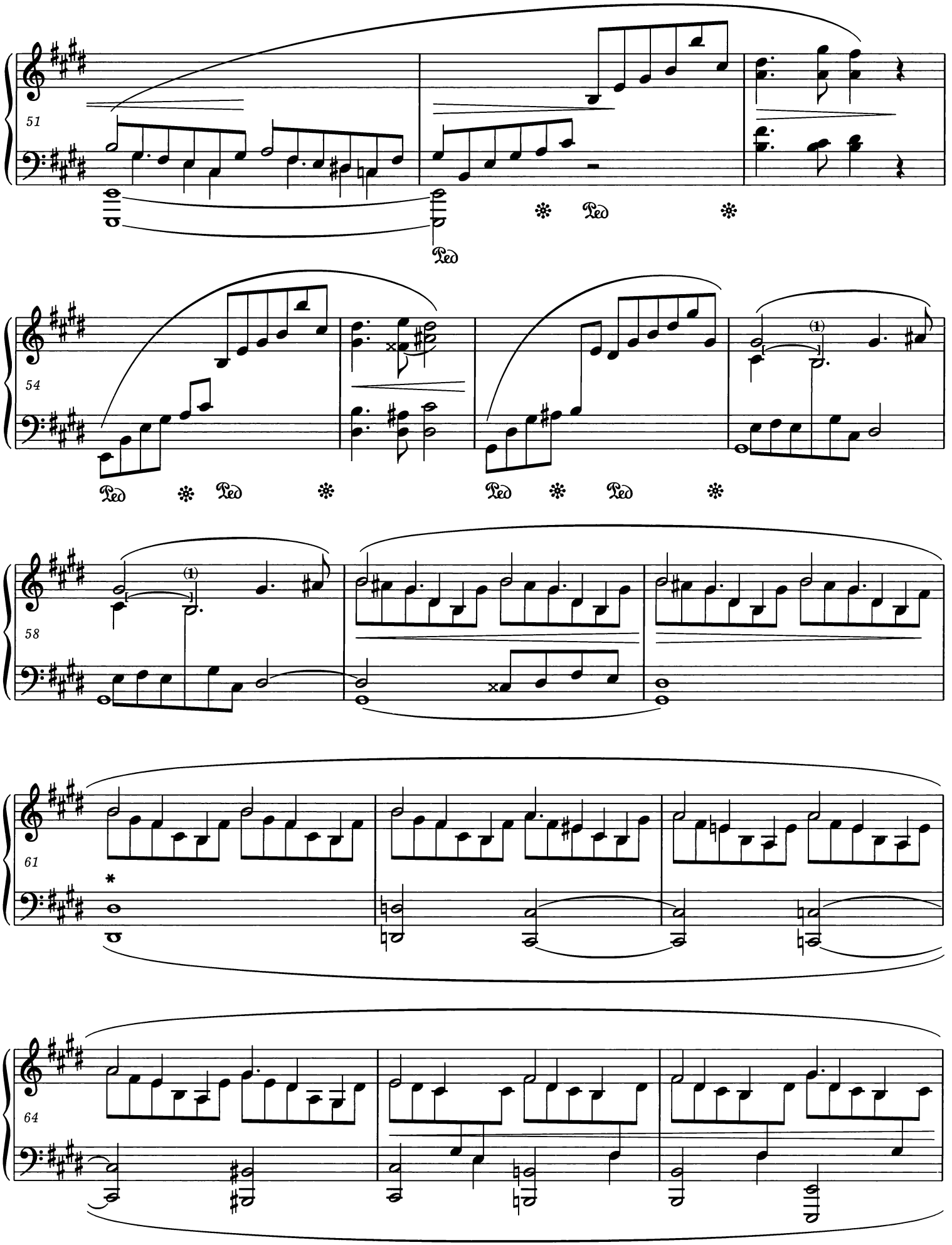

* W t. 61-63 niektóre źródła mają znak <.
In some sources there is a sign < in bars 61-63.

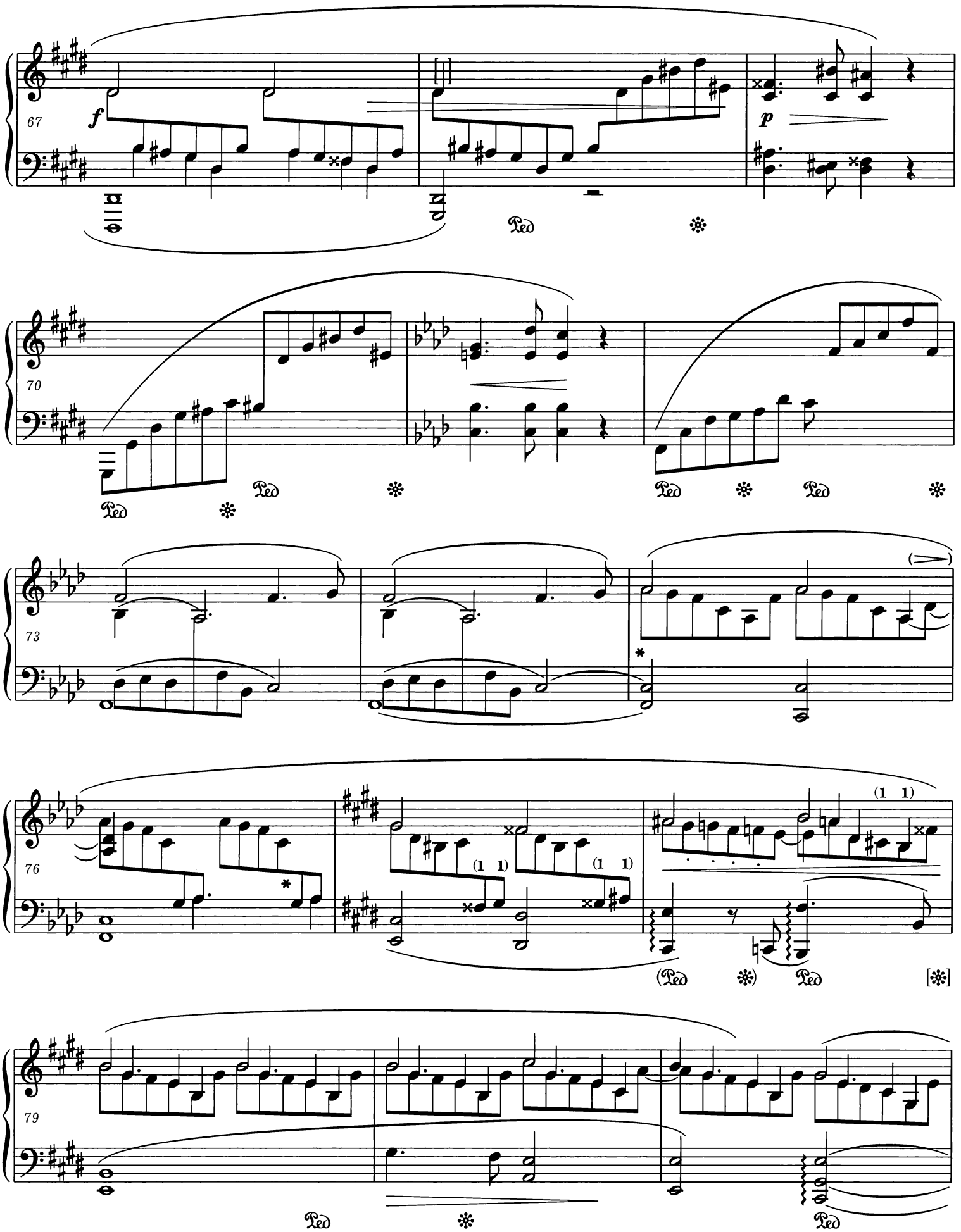

* Niektóre źródła rozpoczynają ⟨ w miejscu oznaczonym jedną z gwiazdek w t. 75 lub 76 i kończą je w połowie t. 78.
Some sources begin the crescendo ⟨ at the place marked with an asterisk in bar 75 or 76 and end it in the middle of bar 78.

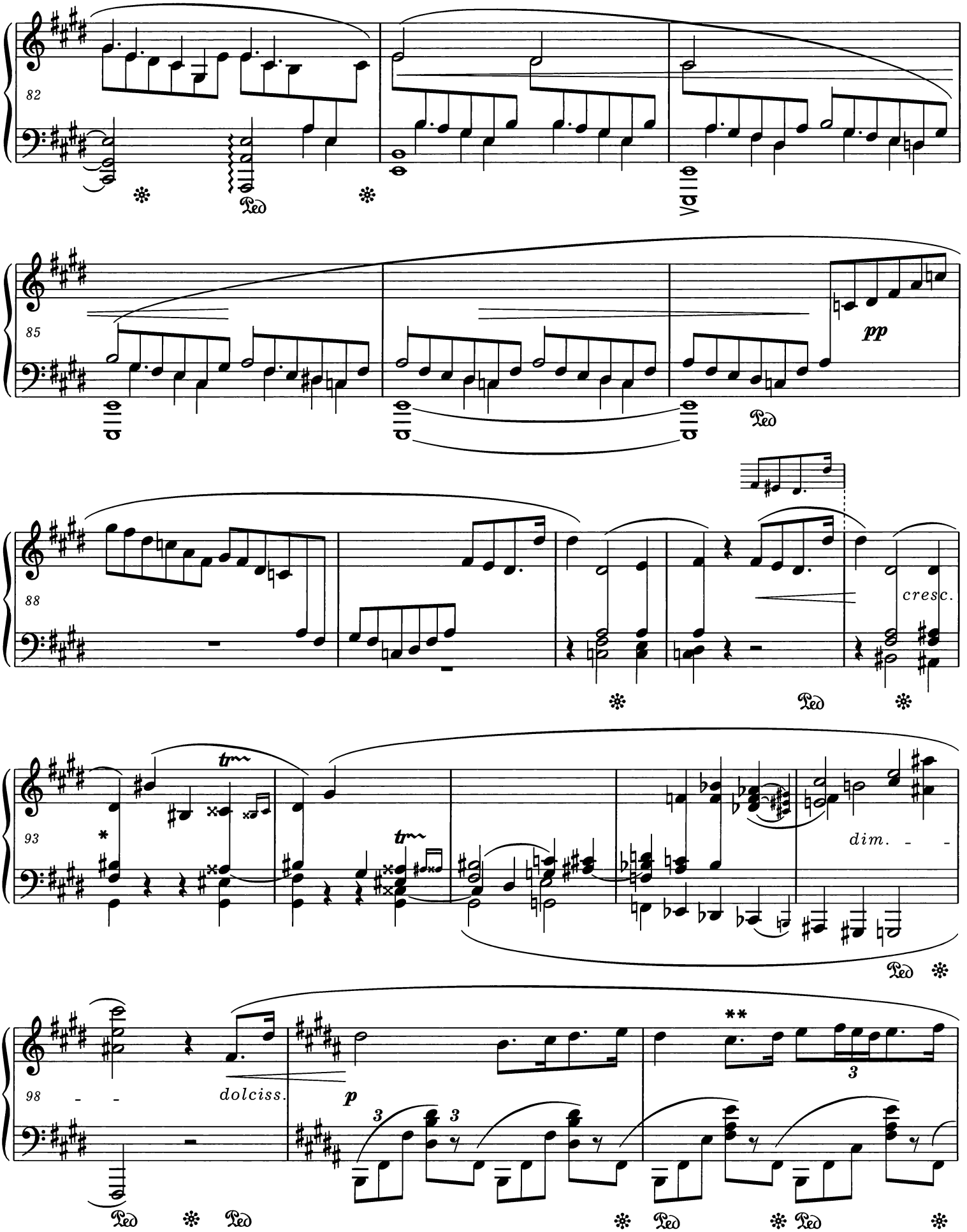

* W jednym ze źródeł w tym miejscu znajduje się ***f***, a *dim.* rozpoczyna się już w połowie t. 95.
In one of the sources there is a ***f*** in this place, and the *dim.* begins already in the middle of bar 95.

** W niektórych źródłach 1. połowa t. 100 brzmi – być może pomyłkowo:
In some sources the first half of bar 100 reads – maybe mistakenly:

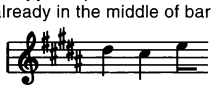

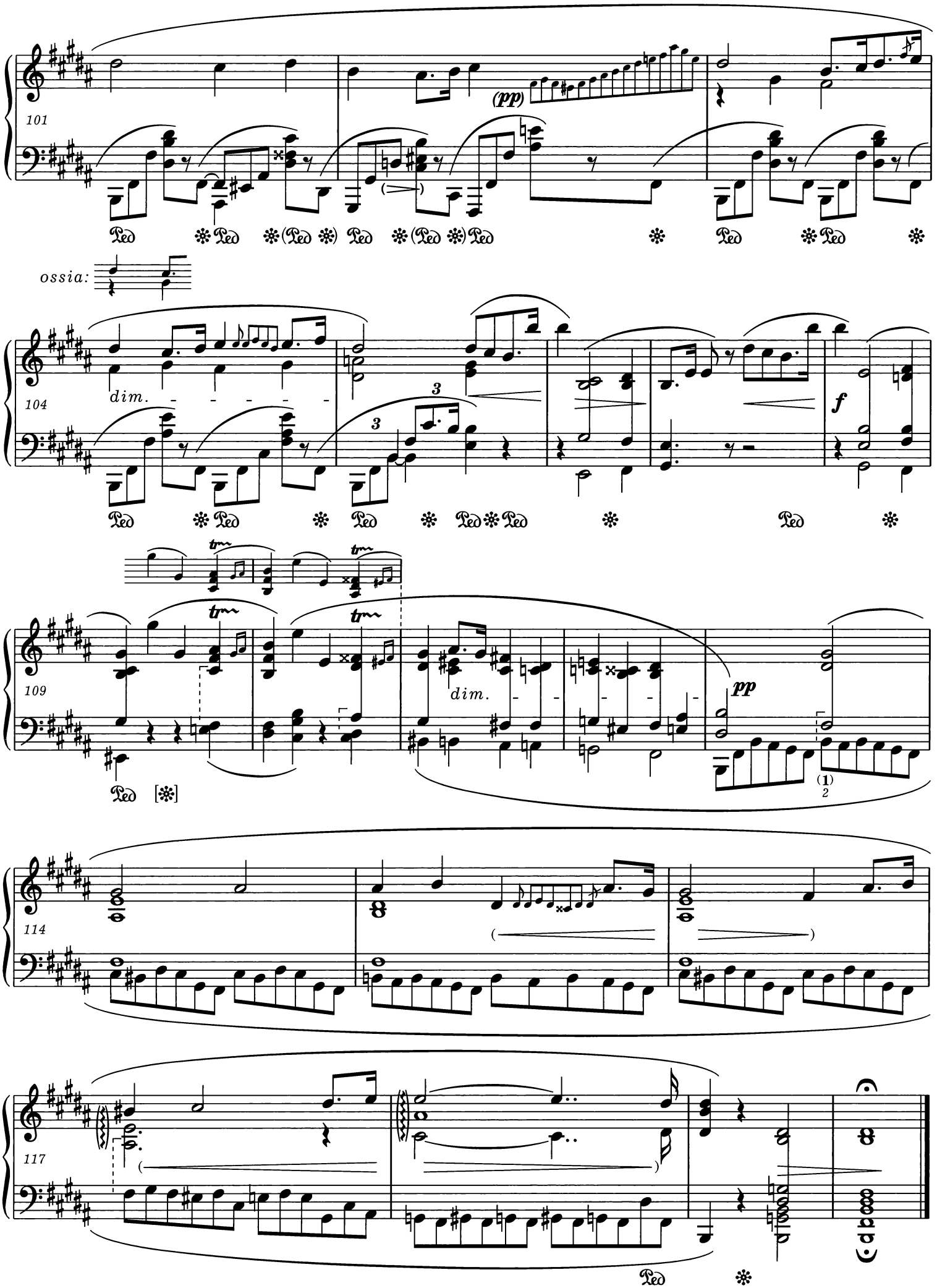
101
(pp)
Ped
ossia:
104
dim.
3
f
109
tr
dim.
pp
(1)
2
114
117

FINALE

Presto non tanto

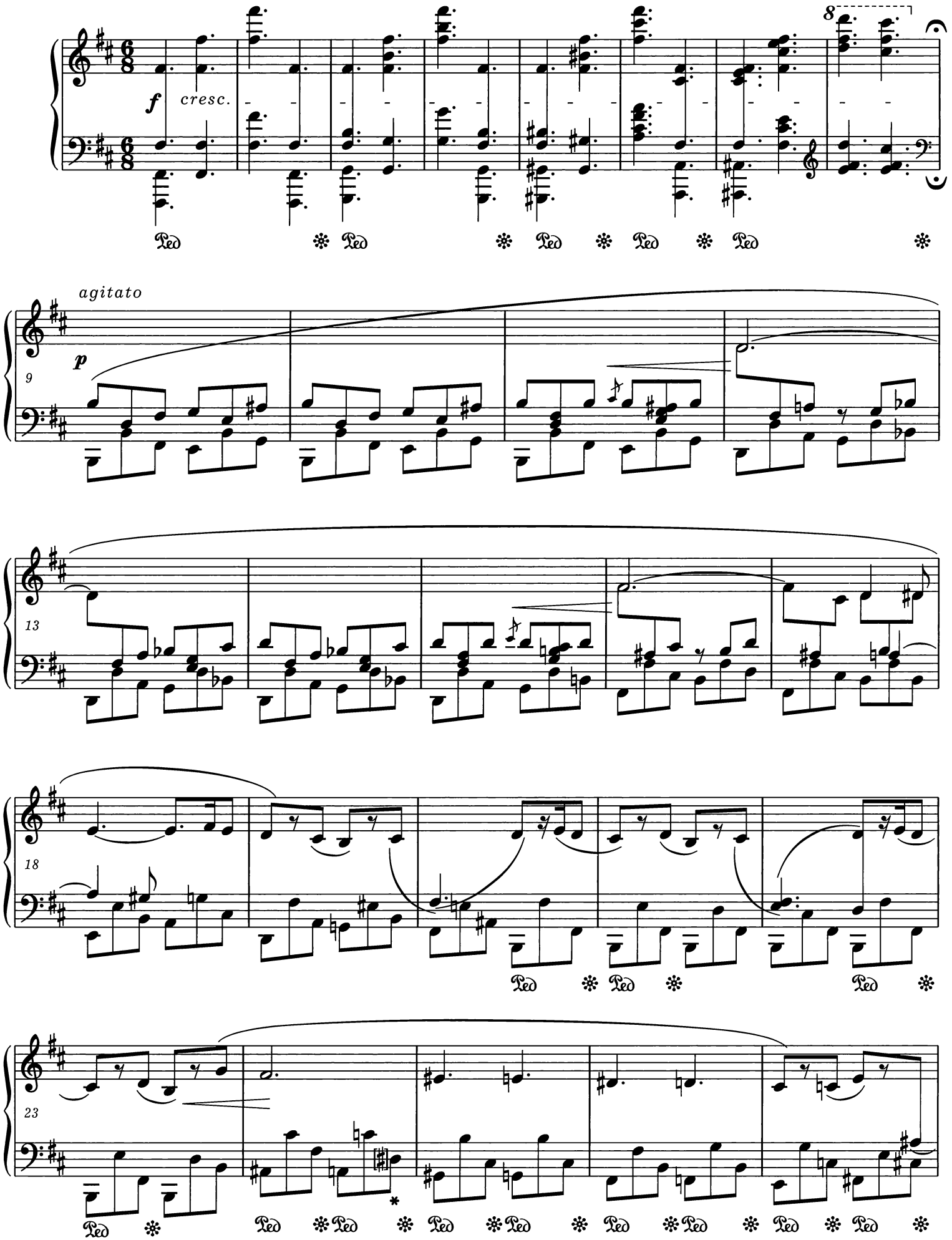

* Brak krzyżyka w źródłach może być przeoczeniem Chopina. Patrz *Komentarz źródłowy.*
The absence of a sharp in the sources may be an oversight by Chopin. *Vide Source Commentary.*

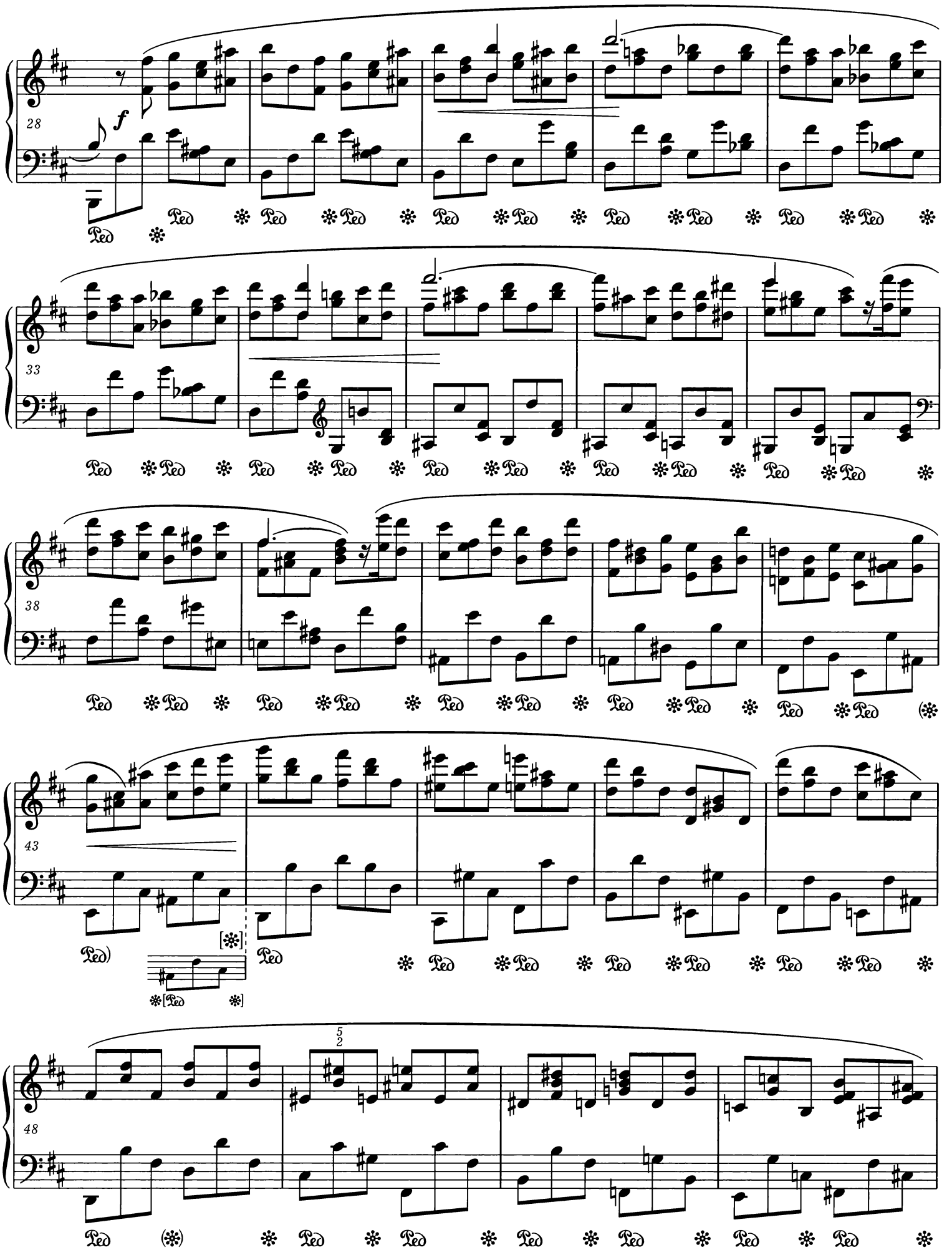
28
f
Ped
33
38
43
[Ped]
48
5
2

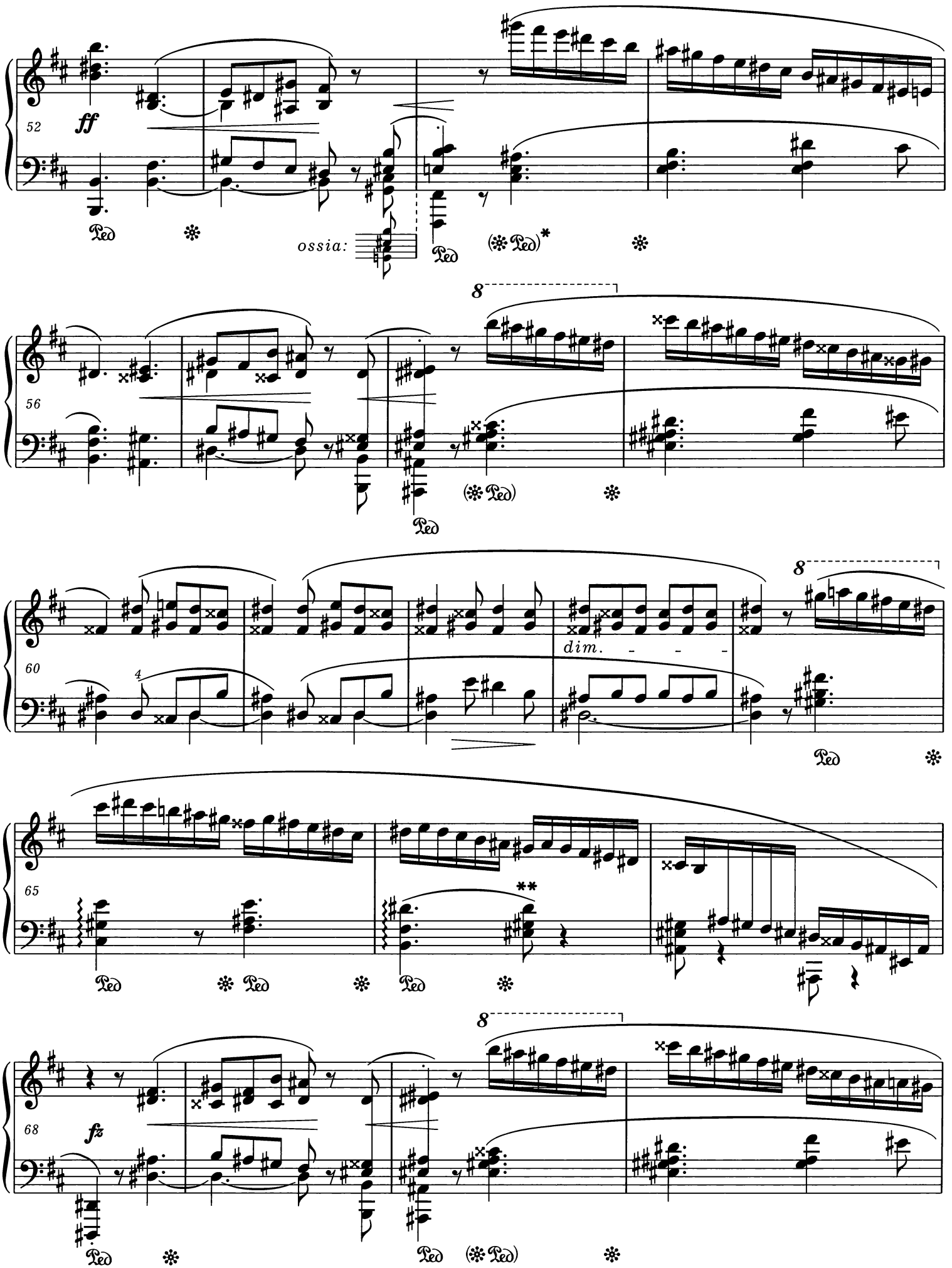

* Pedalizacja – patrz *Komentarz wykonawczy* i *źródłowy*.
For the pedalling *vide Performance* and *Source Commentaries*.

** Dźwięk *dis*^{1} należy powtórzyć.
The note *d♯*^{1} should be repeated.

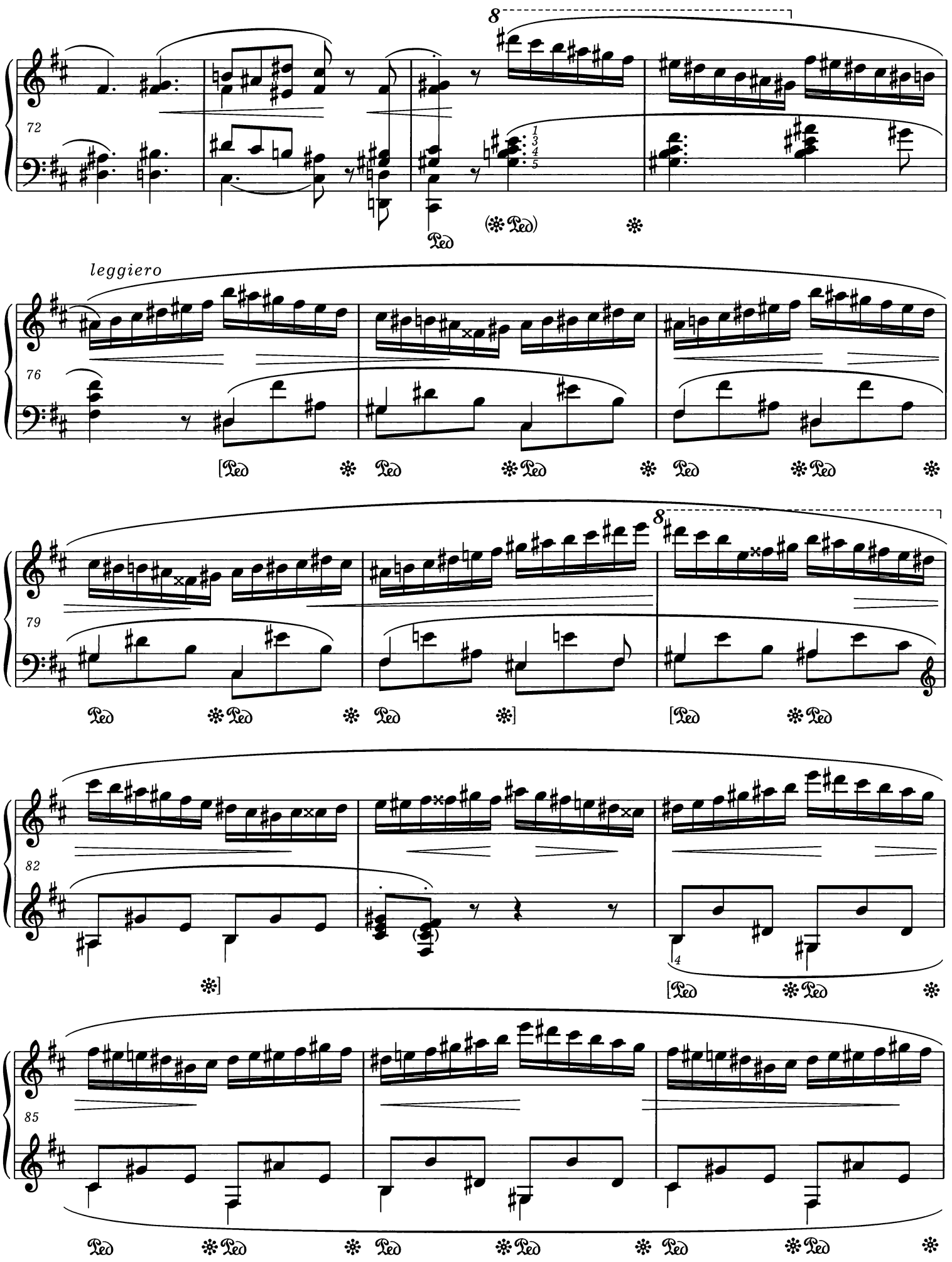
leggiero

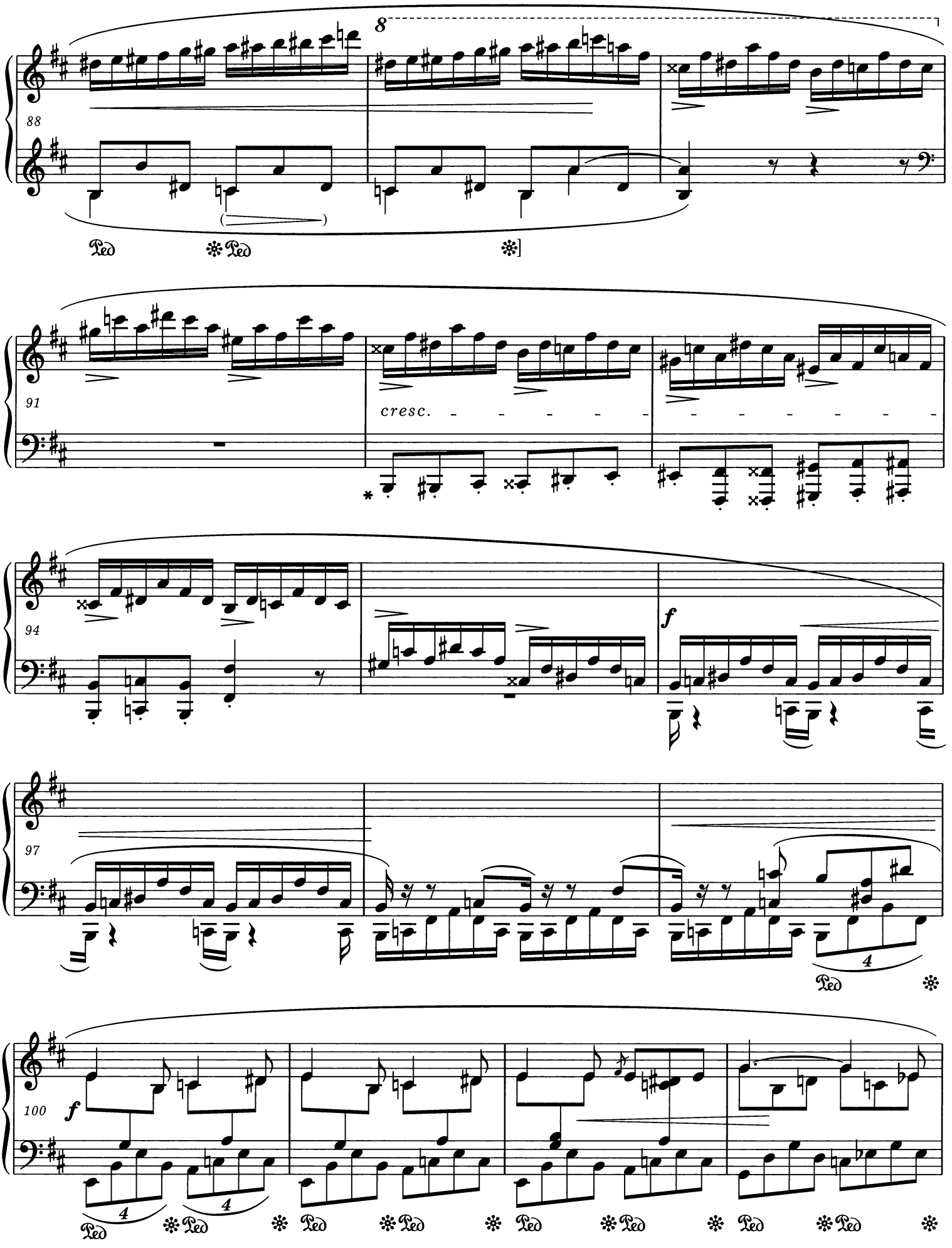

* Dopuszczalny wariant: (skala fortepianu Chopina sięgała tylko do C_1).
Admissible variant: (Chopin's piano only went down to C_1).

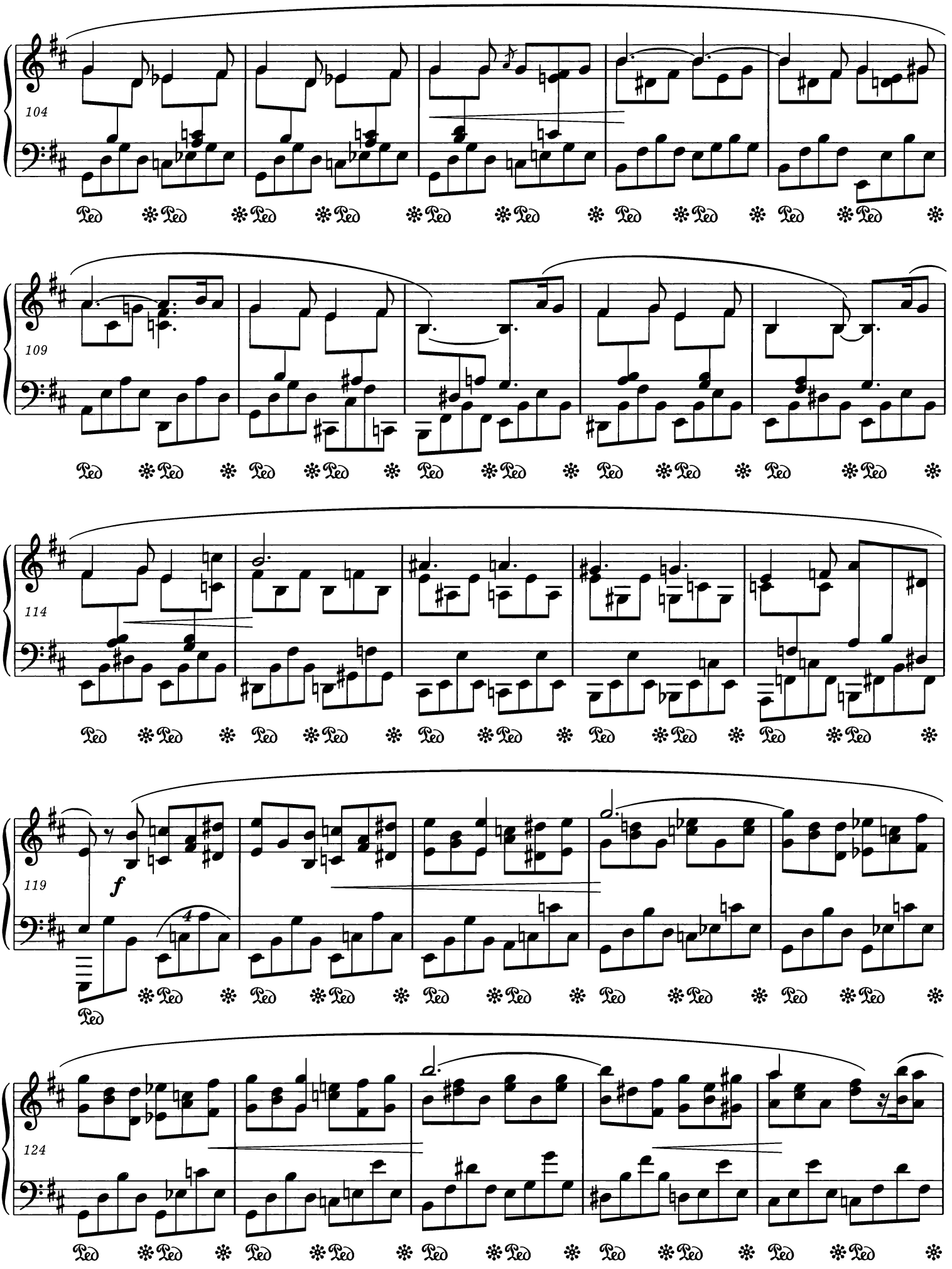
104
109
114
119
f
124

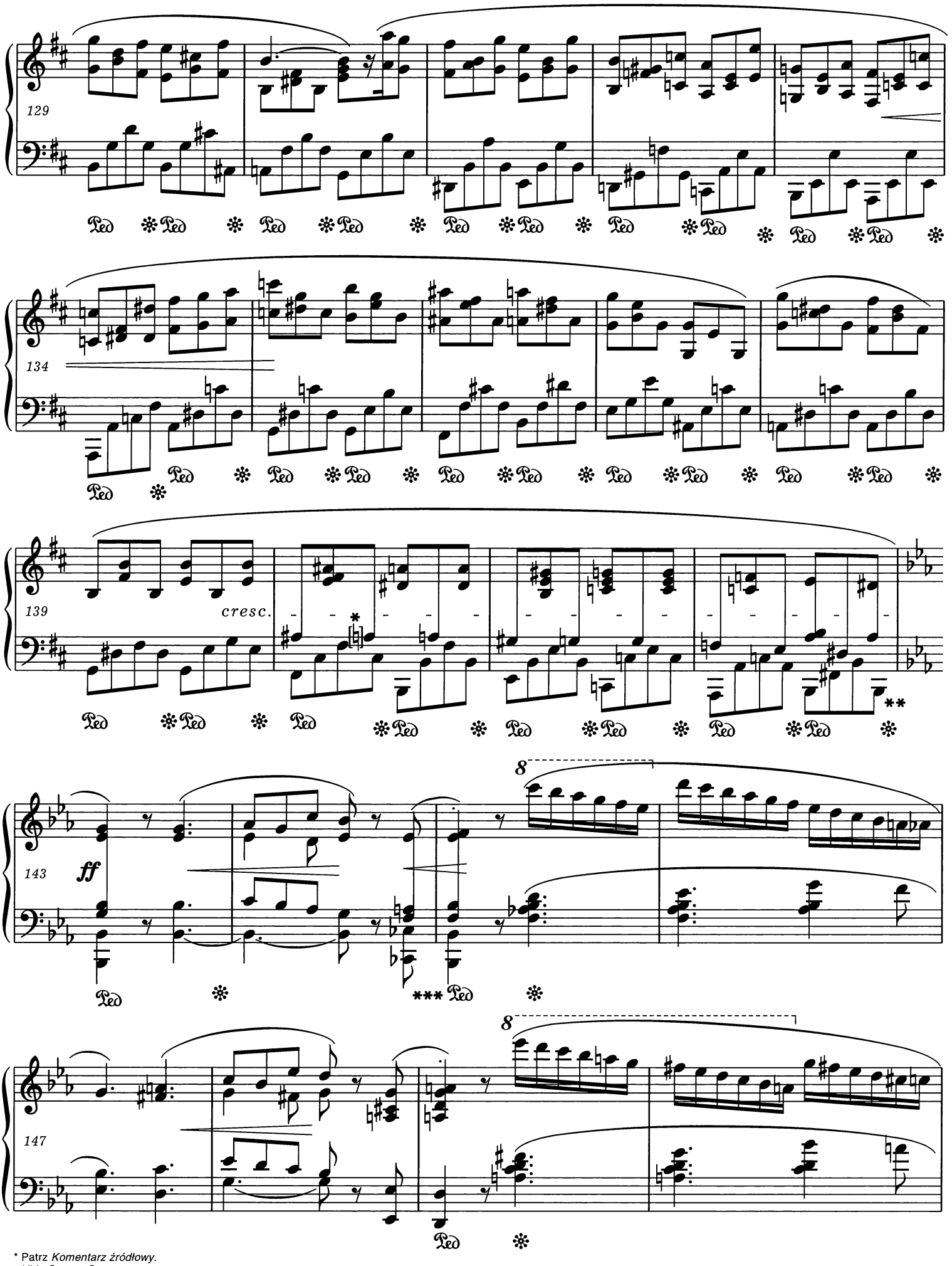

* Patrz *Komentarz źródłowy.*
Vide Source Commentary.

** W niektórych źródłach ostatnią nutą tego taktu jest, być może błędnie, *Fis.*
In some sources the final note of this bar is, maybe erroneously, *F♯*.

*** Pedalizacja – patrz t. 54.
For pedalling *vide* bar 54.

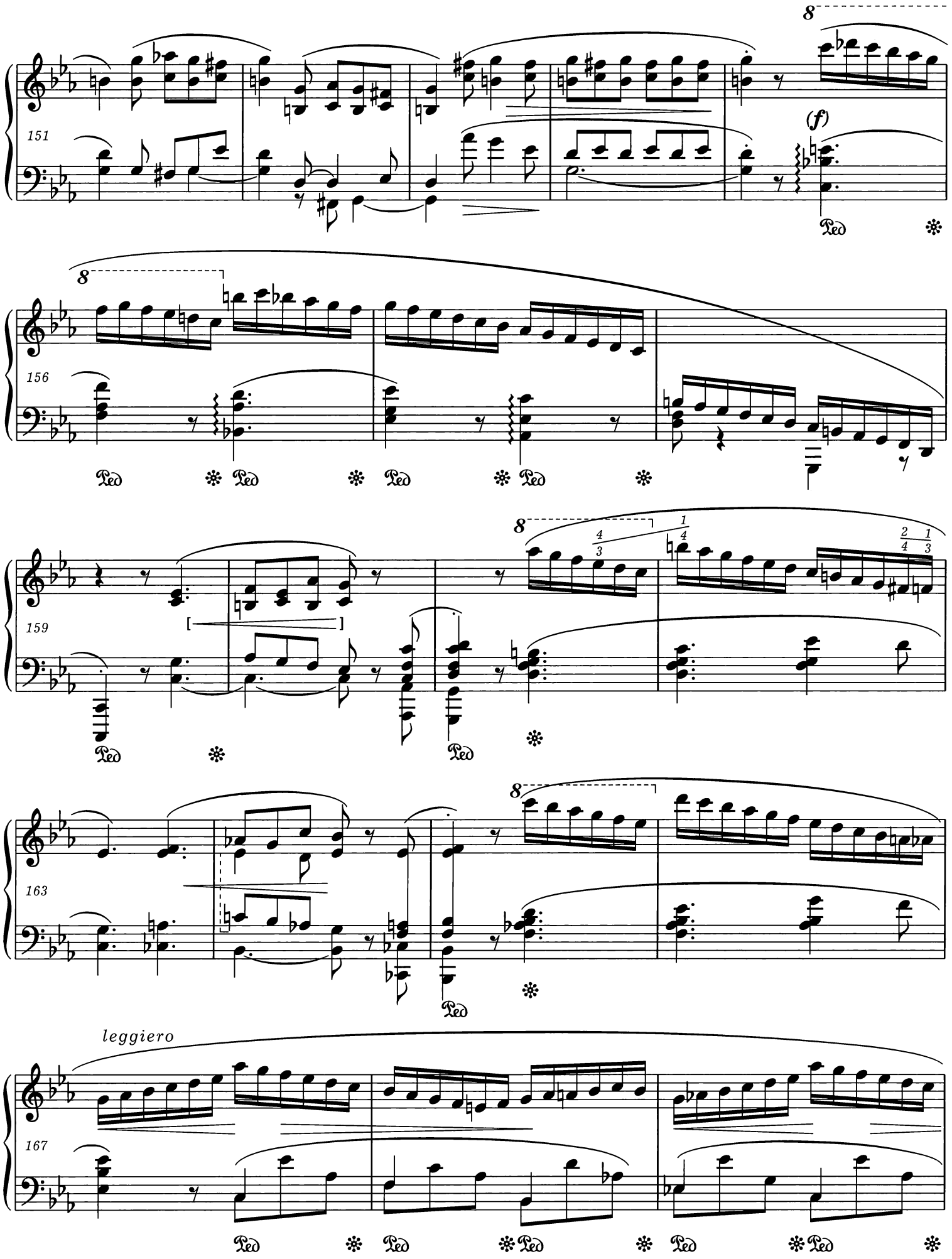
151
(f)
156
159
163
leggiero
167

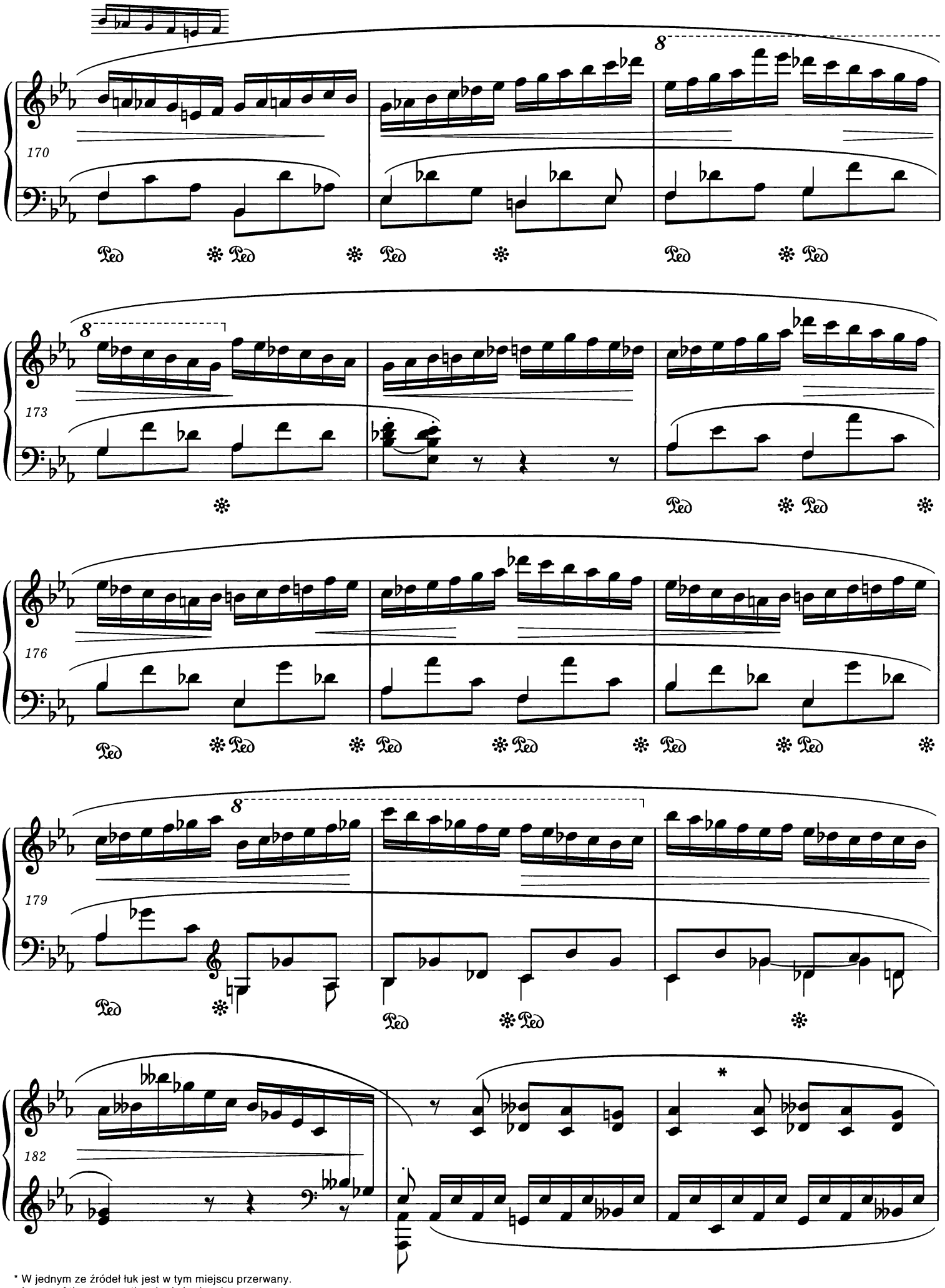

* W jednym ze źródeł łuk jest w tym miejscu przerwany.
In one of the sources the slur is broken here.

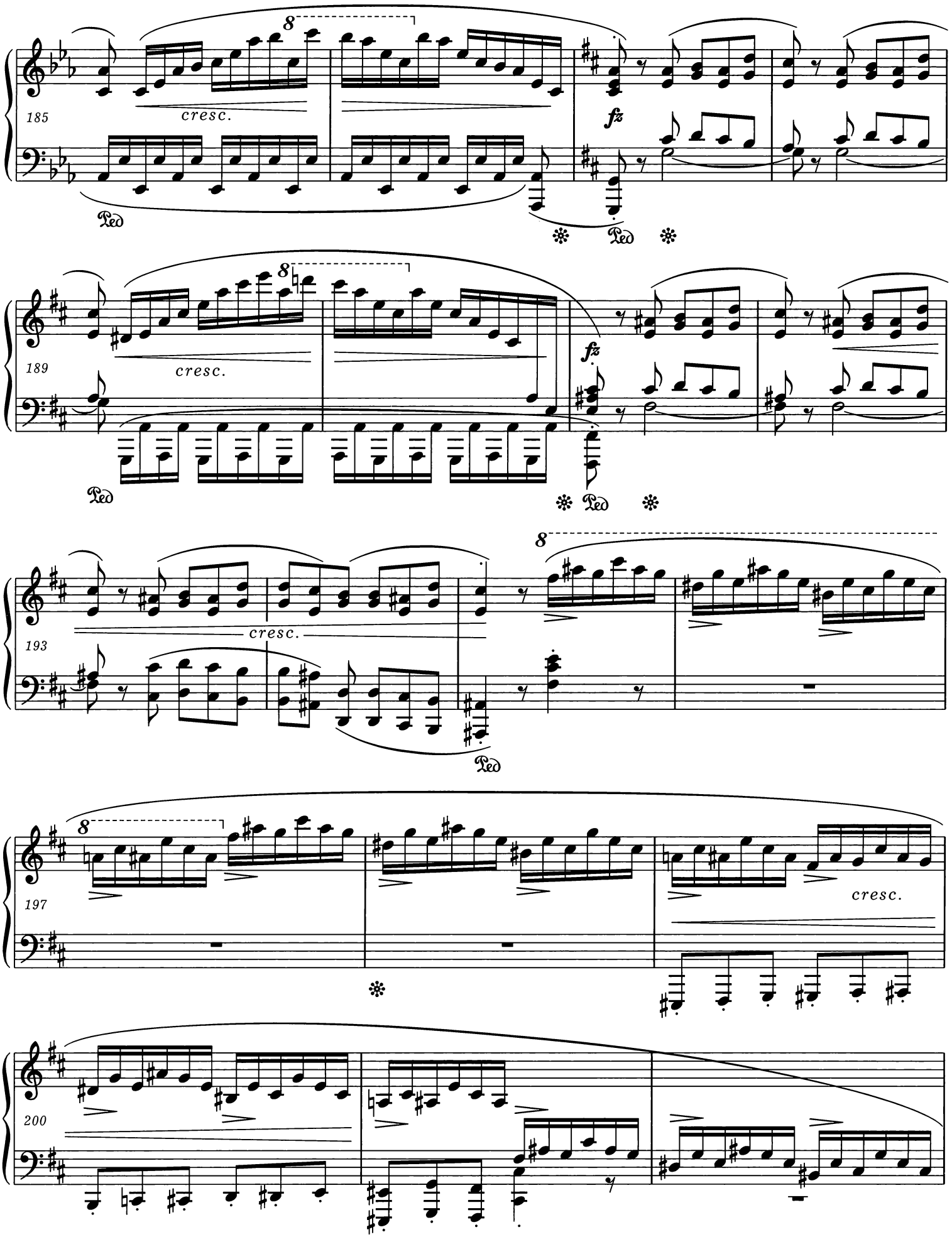
185
cresc.
fz
Ped
189
cresc.
fz
193
cresc.
197
cresc.
200

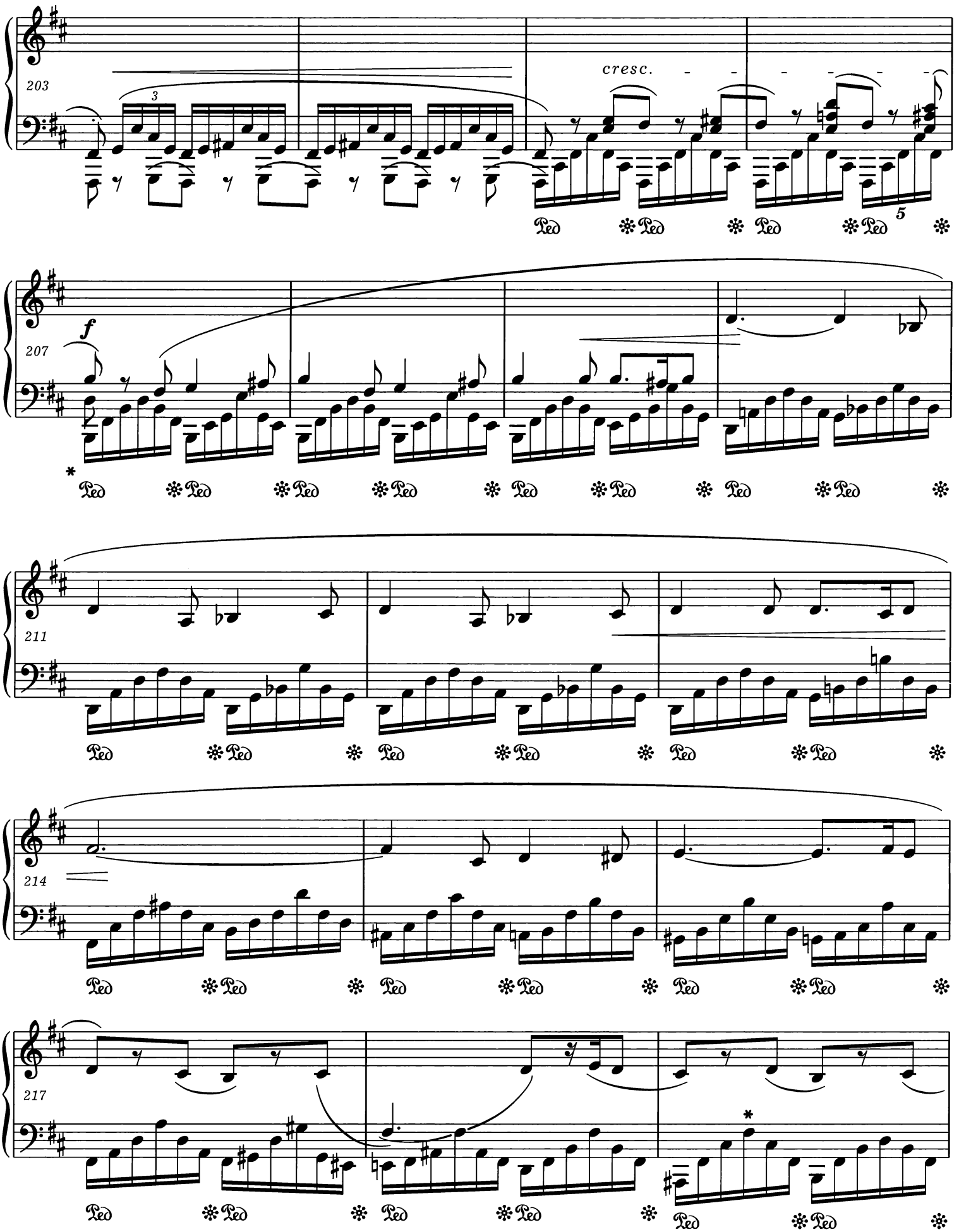

* Patrz *Komentarz wykonawczy.*
Vide Performance Commentary.

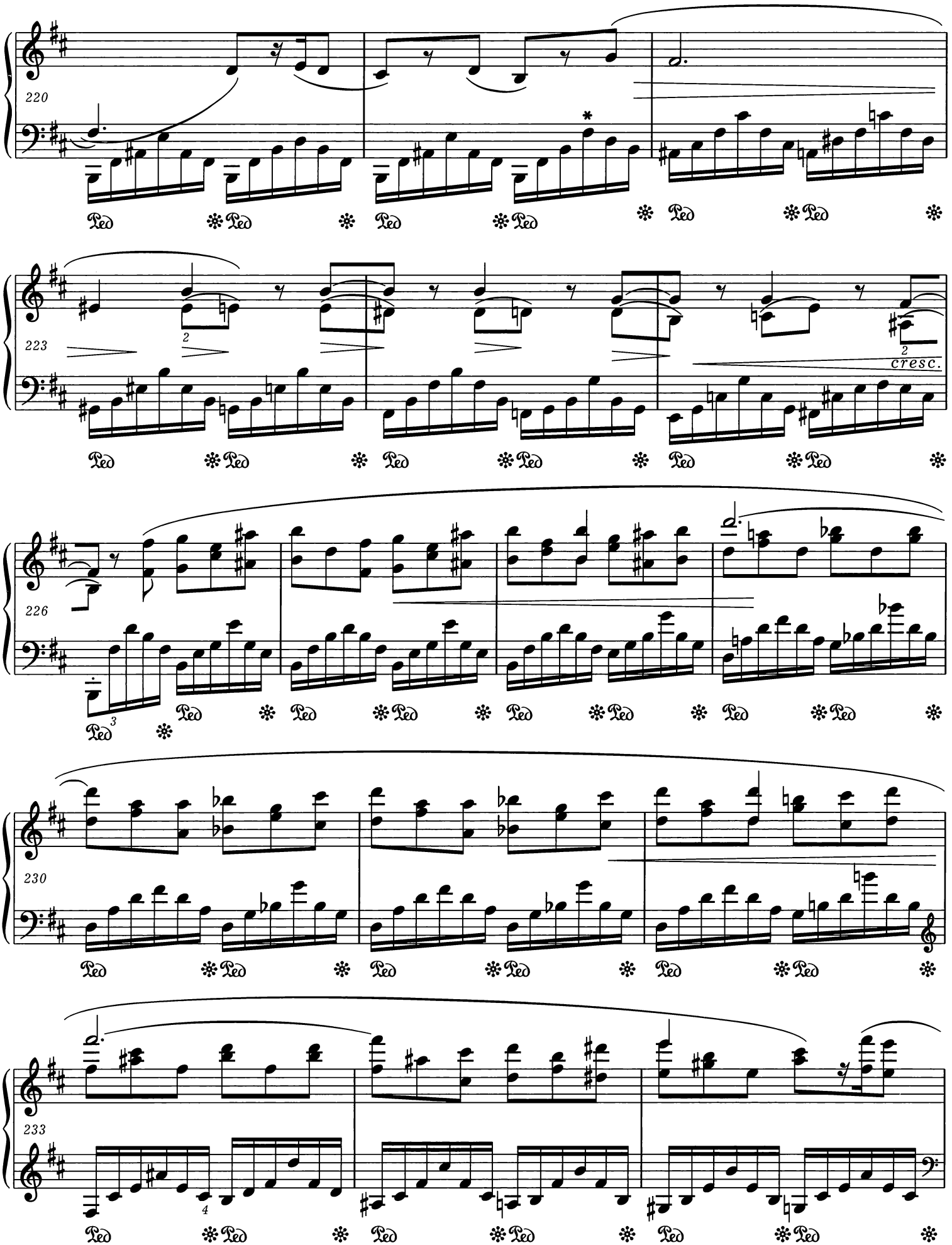

* Patrz *Komentarz wykonawczy.*
Vide Performance Commentary.

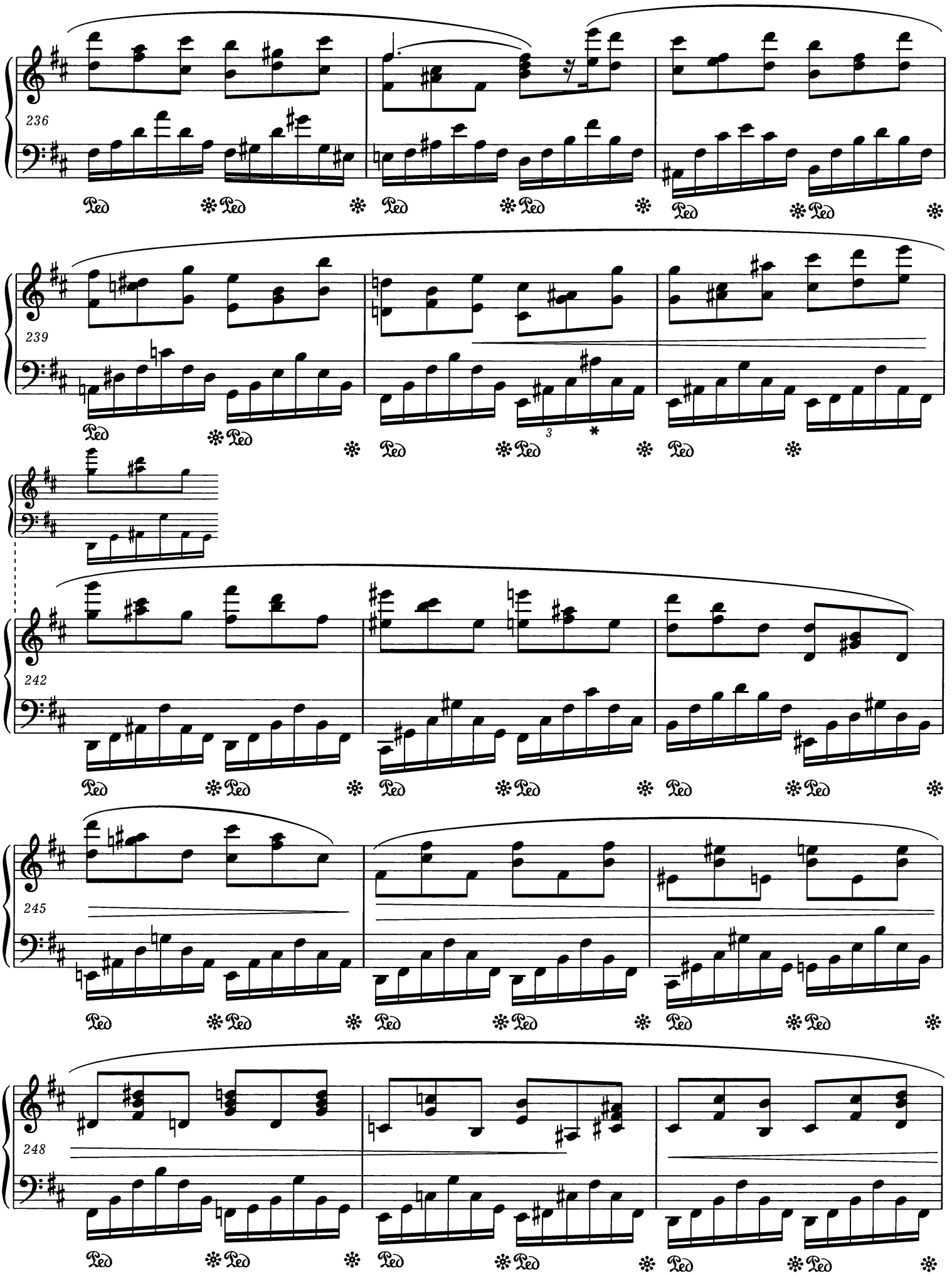

* W niektórych źródłach w tym miejscu występuje *g*.
Some sources have *g* in this place.

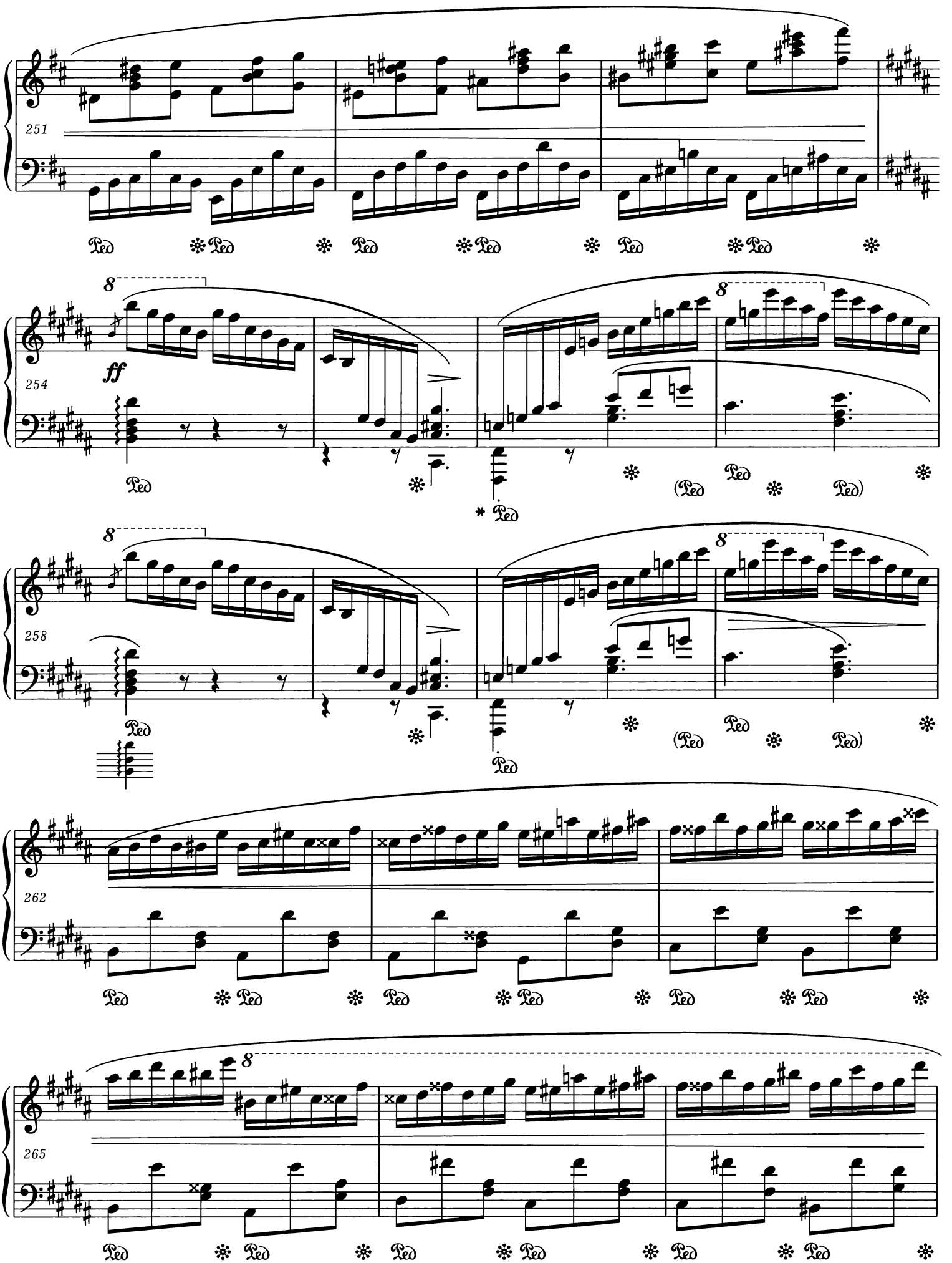

* Pedalizacja – patrz *Komentarz wykonawczy*.
For pedalling *vide Performance Commentary*.

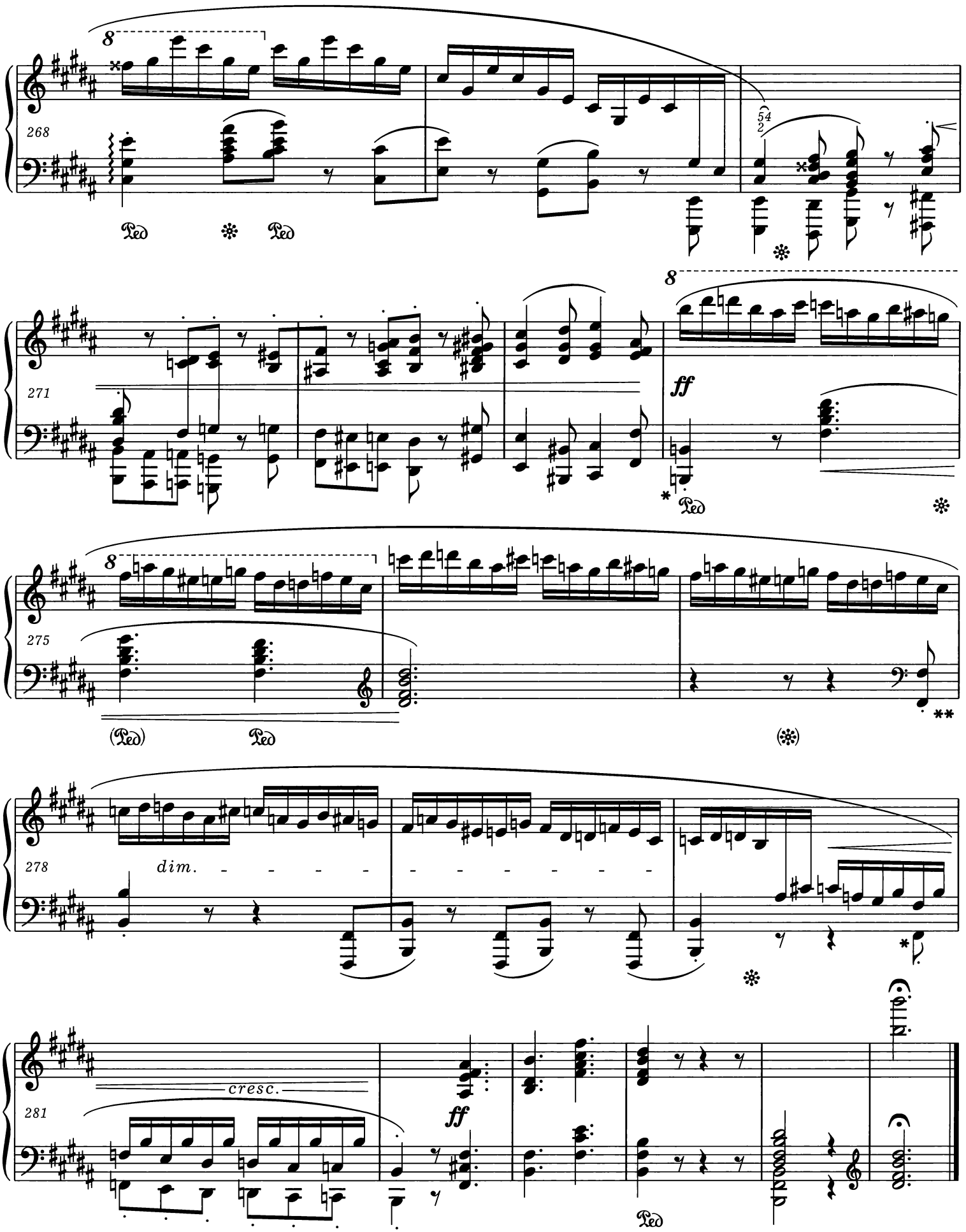

* Dopuszczalne warianty l.r.: t. 274
Admissible L.H. variants: bar 274

t. 280-282
bars 280-282

Por. uwaga do t. 92.
Cf. note to bar 92.

** W jednym ze źródeł oktawy *Fis-fis* i *H-h* nie mają kropek i połączone są łukiem.
In one of the sources the octaves *F♯-f♯* and *B-b* do not have dots and are tied.

NATIONAL EDITION OF THE WORKS OF FRYDERYK CHOPIN

Plan of the edition

Series A. WORKS PUBLISHED DURING CHOPIN'S LIFETIME

1	**A I**	**Ballades** Opp. 23, 38, 47, 52
2	**A II**	**Etudes** Opp. 10, 25, Three Etudes (Méthode des Méthodes)
3	**A III**	**Impromptus** Opp. 29, 36, 51
4	**A IV**	**Mazurkas (A)** Opp. 6, 7, 17, 24, 30, 33, 41, Mazurka in a (Gaillard), Mazurka in a (from the album La France Musicale /Notre Temps/), Opp. 50, 56, 59, 63
5	**A V**	**Nocturnes** Opp. 9, 15, 27, 32, 37, 48, 55, 62
6	**A VI**	**Polonaises (A)** Opp. 26, 40, 44, 53, 61
7	**A VII**	**Preludes** Opp. 28, 45
8	**A VIII**	**Rondos** Opp. 1, 5, 16
9	**A IX**	**Scherzos** Opp. 20, 31, 39, 54
10	**A X**	**Sonatas** Opp. 35, 58
11	**A XI**	**Waltzes (A)** Opp. 18, 34, 42, 64
12	**A XII**	**Various Works (A)** Variations brillantes Op. 12, Bolero, Tarantella, Allegro de concert, Fantaisie Op. 49, Berceuse, Barcarolle; *supplement* – Variation VI from "Hexameron"
13	**A XIIIa**	**Concerto in E minor** Op. 11 for piano and orchestra (version for one piano)
14	**A XIIIb**	**Concerto in F minor** Op. 21 for piano and orchestra (version for one piano)
15	**A XIVa**	**Concert Works** for piano and orchestra Opp. 2, 13, 14 (version for one piano)
16	**A XIVb**	**Grande Polonaise in E♭ major** Op. 22 for piano and orchestra (version for one piano)
17	**A XVa**	**Variations on "Là ci darem" from "Don Giovanni"** Op. 2. Score
18	**A XVb**	**Concerto in E minor** Op. 11. Score (historical version)
19	**A XVc**	**Fantasia on Polish Airs** Op. 13. Score
20	**A XVd**	**Krakowiak** Op. 14. Score
21	**A XVe**	**Concerto in F minor** Op. 21. Score (historical version)
22	**A XVf**	**Grande Polonaise in E♭ major** Op. 22. Score
23	**A XVI**	**Works for Piano and Cello** Polonaise Op. 3, Grand Duo Concertant, Sonata Op. 65
24	**A XVII**	**Piano Trio** Op. 8

Series B. WORKS PUBLISHED POSTHUMOUSLY

(The titles in square brackets [] have been reconstructed by the National Edition; the titles in slant marks // are still in use today but are definitely, or very probably, not authentic)

25	**B I**	**Mazurkas (B)** in B♭, G, a, C, F, G, B♭, A♭, C, a, g, f
26	**B II**	**Polonaises (B)** in B♭, g, A♭, g♯, d, f, b♭, B♭, G♭
27	**B III**	**Waltzes (B)** in E, b, D♭, A♭, e, G♭, A♭, f, a
28	**B IV**	**Various Works (B)** Variations in E, Sonata in c (Op. 4)
29	**B V**	**Various Compositions** Funeral March in c, [Variants] /Souvenir de Paganini/, Nocturne in e, Ecossaises in D, G, D♭, Contredanse, [Allegretto],Lento con gran espressione /Nocturne in c♯/, Cantabile in B♭, Presto con leggierezza /Prelude in A♭/, Impromptu in c♯ /Fantaisie-Impromptu/, "Spring" (version for piano), Sostenuto /Waltz in E♭/, Moderato /Feuille d'Album/, Galop Marquis, Nocturne in c
30	**B VIa**	**Concerto in E minor** Op. 11 for piano and orchestra (version with second piano)
31	**B VIb**	**Concerto in F minor** Op. 21 for piano and orchestra (version with second piano)
32	**B VII**	**Concert Works** for piano and orchestra Opp. 2, 13, 14, 22 (version with second piano)
33	**B VIIIa**	**Concerto in E minor** Op. 11. Score (concert version)
34	**B VIIIb**	**Concerto in F minor** Op. 21. Score (concert version)
35	**B IX**	**Rondo in C** for two pianos; **Variations in D** for four hands; *addendum* – working version of Rondo in C (for one piano)
36	**B X**	**Songs**

37 **Supplement** Compositions partly by Chopin: Hexameron, Mazurkas in F♯, D, D, C, Variations for Flute and Piano; harmonizations of songs and dances: "The Dąbrowski Mazurka", "God who hast embraced Poland" (Largo) Bourrées in G, A, Allegretto in A-major/minor

WYDANIE NARODOWE DZIEŁ FRYDERYKA CHOPINA

Plan edycji

Seria A. UTWORY WYDANE ZA ŻYCIA CHOPINA

1 **A I** **Ballady** op. 23, 38, 47, 52

2 **A II** **Etiudy** op. 10, 25, Trzy Etiudy (Méthode des Méthodes)

3 **A III** **Impromptus** op. 29, 36, 51

4 **A IV** **Mazurki (A)** op. 6, 7, 17, 24, 30, 33, 41, Mazurek a (Gaillard), Mazurek a (z albumu La France Musicale /Notre Temps/), op. 50, 56, 59, 63

5 **A V** **Nokturny** op. 9, 15, 27, 32, 37, 48, 55, 62

6 **A VI** **Polonezy (A)** op. 26, 40, 44, 53, 61

7 **A VII** **Preludia** op. 28, 45

8 **A VIII** **Ronda** op. 1, 5, 16

9 **A IX** **Scherza** op. 20, 31, 39, 54

10 **A X** **Sonaty** op. 35, 58

11 **A XI** **Walce (A)** op. 18, 34, 42, 64

12 **A XII** **Dzieła różne (A)** Variations brillantes op. 12, Bolero, Tarantela, Allegro de concert, Fantazja op. 49, Berceuse, Barkarola; *suplement* – Wariacja VI z „Hexameronu"

13 **A XIIIa** **Koncert e-moll** op. 11 na fortepian i orkiestrę (wersja na jeden fortepian)

14 **A XIIIb** **Koncert f-moll** op. 21 na fortepian i orkiestrę (wersja na jeden fortepian)

15 **A XIVa** **Utwory koncertowe** na fortepian i orkiestrę op. 2, 13, 14 (wersja na jeden fortepian)

16 **A XIVb** **Polonez Es-dur** op. 22 na fortepian i orkiestrę (wersja na jeden fortepian)

17 **A XVa** **Wariacje na temat z *Don Giovanniego* Mozarta** op. 2. Partytura

18 **A XVb** **Koncert e-moll** op. 11. Partytura (wersja historyczna)

19 **A XVc** **Fantazja na tematy polskie** op. 13. Partytura

20 **A XVd** **Krakowiak** op. 14. Partytura

21 **A XVe** **Koncert f-moll** op. 21. Partytura (wersja historyczna)

22 **A XVf** **Polonez Es-dur** op. 22. Partytura

23 **A XVI** **Utwory na fortepian i wiolonczelę** Polonez op. 3, Grand Duo Concertant, Sonata op. 65

24 **A XVII** **Trio na fortepian, skrzypce i wiolonczelę** op. 8

Seria B. UTWORY WYDANE POŚMIERTNIE

(Tytuły w nawiasach kwadratowych [] są tytułami zrekonstruowanymi przez WN, tytuły w nawiasach prostych // są dotychczas używanymi, z pewnością lub dużym prawdopodobieństwem, nieautentycznymi tytułami)

25 **B I** **Mazurki (B)** B, G, a, C, F, G, B, As, C, a, g, f

26 **B II** **Polonezy (B)** B, g, As, gis, d, f, b, B, Ges

27 **B III** **Walce (B)** E, h, Des, As, e, Ges, As, f, a

28 **B IV** **Dzieła różne (B)** Wariacje E, Sonata c (op. 4)

29 **B V** **Różne utwory** Marsz żałobny c, [Warianty] /Souvenir de Paganini/, Nokturn e, Ecossaises D, G, Des, Kontredans, [Allegretto], Lento con gran espressione /Nokturn cis/, Cantabile B, Presto con leggierezza /Preludium As/, Impromptu cis /Fantaisie-Impromptu/, „Wiosna" (wersja na fortepian), Sostenuto /Walc Es/, Moderato /Kartka z albumu/, Galop Marquis, Nokturn c

30 **B VIa** **Koncert e-moll** op. 11 na fortepian i orkiestrę (wersja z drugim fortepianem)

31 **B VIb** **Koncert f-moll** op. 21 na fortepian i orkiestrę (wersja z drugim fortepianem)

32 **B VII** **Utwory koncertowe** na fortepian i orkiestrę op. 2, 13, 14, 22 (wersja z drugim fortepianem)

33 **B VIIIa** **Koncert e-moll** op. 11. Partytura (wersja koncertowa)

34 **B VIIIb** **Koncert f-moll** op. 21. Partytura (wersja koncertowa)

35 **B IX** **Rondo C-dur** na dwa fortepiany; **Wariacje D-dur** na 4 ręce; *dodatek* – wersja robocza Ronda C-dur (na jeden fortepian)

36 **B X** **Pieśni i piosnki**

37 **Suplement** Utwory częściowego autorstwa Chopina: Hexameron, Mazurki Fis, D, D, C, Wariacje na flet i fortepian; harmonizacje pieśni i tańców: „Mazurek Dąbrowskiego", „Boże, coś Polskę" (Largo), Bourrées G, A, Allegretto A-dur/a-moll

Okładka i opracowanie graficzne • Cover design and graphics: MARIA EKIER
Tłumaczenie angielskie • English translation: LAURA G. KAFKA, KATHARINE TYLKO-HILL, EWA CHOLEWKA
Redaktor • Editor: JERZY ULMAN

Fundacja Wydania Narodowego Dzieł Fryderyka Chopina
ul. Okólnik 2, pok. 405, 00-368 Warszawa
www.chopin-nationaledition.com

Polskie Wydawnictwo Muzyczne
al. Krasińskiego 11a, 31-111 Kraków
www.pwm.com.pl

ISMN 979-0-2740-0104-9